

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZELÓW NA LATA 2021-2027

Warszawa – Zelów, 2020

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	4
Część I. Diagnoza stanu i badanie społeczne.....	5
1. Otoczenie lokalne i regionalne.....	5
1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	5
1.2. Położenie komunikacyjne	6
1.3. Potencjał społeczny otoczenia	6
2. Społeczeństwo	7
2.1. Demografia	7
2.2. Mieszkalnictwo	18
2.3. Struktura zatrudnienia, rynek pracy i bezrobocie	19
2.4. Edukacja.....	26
2.5. Pomoc społeczna	33
2.6. Zdrowie	36
2.7. Kultura, sport, rekreacja	40
2.8. Bezpieczeństwo	42
3. Gospodarka.....	45
3.1. Przedsiębiorczość.....	45
4. Infrastruktura techniczna.....	48
4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	48
4.2. Gospodarka wodno-ściekowa	49
4.3. Gospodarka odpadami.....	51
4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna	52
4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna	53
5. Potencjał przyrodniczy.....	54
6. Potencjał kulturowy	58
7. Jakość rządzenia.....	64
7.1. Władze i administracja oraz ich zasoby.....	64
7.2. Inne podmioty instytucjonalne działające w gminie	65
7.3. Współpraca regionalna, krajowa i międzynarodowa	65
7.4. Inwestycje gminne oraz analiza zdolności inwestycyjnej	65
7.5. Promocja gminy	68
7.6. Budżet gminy	69
Część II. Strategia rozwoju Gminy Zelów 2021-2027	72
1. Główne problemy w obszarach Strategii	72
1.1. Główne problemy w obszarze społecznym	73
1.2. Główne problemy w obszarze infrastruktura i środowisko	75

1.3. Główne problemy w obszarze gospodarki i promocji gminy.....	76
2. Analiza SWOT.....	77
3. Założenia do Strategii.....	81
4. Wizja Gminy Zelów do 2027 roku	82
5. Misja Gminy Zelów do 2027 roku	84
6. Cele strategiczne, operacyjne i zadania	85
6.1. Cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne w obszarze społecznym	86
6.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne w obszarze infrastruktura i środowisko	89
6.3. Cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne w obszarze gospodarki i promocji gminy	92
7. Plan zadań inwestycyjnych Gminy Zelów na lata 2021 - 2027	94
8. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 z aktualnymi lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi.....	97
9. Wdrożenie, monitoring i ewaluacja	100
9.1. Założenia wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Zelów	100
9.2. Zasady zrównoważonego rozwoju	102
9.3. Monitorowanie i ewaluacja Strategii	102
9.4. Współpraca z partnerami przy realizacji Strategii	106
9.5. Wskaźniki realizacji celów operacyjnych.....	108
Spis tabel.....	129
Spis wykresów.....	132
Spis rysunków	132
Spis schematów	132
Załączniki	133
Załącznik 1. Zdjęcia wyników warsztatu strategicznego z mieszkańcami.....	133

WPROWADZENIE

Podstawową ideą kierującą procesem opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Zelów była potrzeba stworzenia kompleksowego dokumentu wyznaczającego cele, kierunki i sposoby działania, będącego reakcją na otoczenie w sytuacji szybko zachodzących zmian. Kluczowe było także opracowanie wskazanego dokumentu przy udziale społeczności lokalnej. Strategia zawiera zintegrowane, strategiczne działania zaplanowane do realizacji na obszarze Gminy Zelów w latach 2021 – 2027.

U podstaw opracowania Strategii leżała potrzeba stworzenia dokumentu spójnego z podobnymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na wyższych szczeblach podziału terytorialnego. Tworzenie Strategii Rozwoju Gminy Zelów wpisuje się w dokumenty strategiczne zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym, a przede wszystkim jest zgodna ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2030.

Planując rozwój Gminy Zelów należy uwzględnić, że zaspokajanie potrzeb mieszkańców, rozwijanie infrastruktury technicznej i społecznej oraz rozwój gospodarczy warunkowany jest wieloma czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Strategia Rozwoju to scenariusz osiągnięcia celów, do których dąży wspólnota samorządowa. To pozwala transformować sytuację obecną na projektowaną w Strategii.

Pozyskane dane ilościowe i jakościowe, wyniki badania oraz rezultaty osiągnięte podczas spotkań warsztatowo-konsultacyjnych pozwoliły na wypracowanie celów strategicznych, a także przypisanych im celów operacyjnych i zadań realizacyjnych. Wskazane elementy wyznaczają charakter rozwoju i sposoby dążenia do osiągnięcia zakładanej misji i wizji Gminy Zelów.

Proponowane w Strategii cele i zadania służące ich realizacji, obejmują wszystkie sfery życia i funkcjonowania Gminy. W pracach nad Strategią wyodrębnione zostały trzy obszary:

- społeczny,
- infrastruktury i środowiska,
- gospodarki i promocji gminy.

Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, że realizacja tak określonej Strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społeczno-gospodarczych działających na terenie Gminy, takich jak jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, prywatne podmioty gospodarcze, mieszkańcy i ich związki etc.

Planowanie i wdrażanie Strategii w sposób aktywnie włączający wskazanych powyżej partnerów daje szansę świadomego wpływu na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Pozwoli to na zarządzanie rozwojem w kolejnych kadencjach i ponad występującymi w środowisku lokalnym naturalnymi konfliktami interesów.

Pierwsza część niniejszego dokumentu to diagnoza wskazująca na najważniejsze problemy i zagrożenia, które należy minimalizować i przeciwdziałać ich negatywnym skutkom oraz kluczowe mocne strony i szanse, które należy wykorzystać, by zapewnić Gminie dynamiczny, długotrwały rozwój. Diagnoza, która opiera się na danych ilościowych i faktograficznych ma charakter kompilacji, charakteryzuje się różnym zakresem informacji w poszczególnych dziedzinach. Dobór danych uzależniony był od ich dostępności oraz od dynamiki opisywanych zjawisk. Do opisu zjawisk występujących we wskazanych wyżej obszarach tj. społecznym, infrastruktury i środowiska oraz gospodarki i promocji gminy posłużono się danymi obejmującymi horyzont czasowy 2015 – 2019.

Dalej, przedstawiono wizję i misję Strategii Rozwoju Gminy. Następnie na podstawie pozyskanych danych ilościowych i jakościowych przedstawionych w diagnozie zostały opracowane cele strategiczne, cele operacyjne i zadania realizacyjne, które wyznaczają kierunki rozwoju miasta i sposoby dążenia do osiągnięcia zakładanej wizji Gminy Zelów. Kolejny rozdział to wskazanie potencjalnych źródeł finansowania zadań. Następnym bardzo ważnym elementem jest przedstawienie założeń, zasad i wskaźników wdrożenia i monitoringu Strategii.

CZĘŚĆ I. DIAGNOZA STANU I BADANIE SPOŁECZNE

1. OTOCZENIE LOKALNE I REGIONALNE

1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Zelów położona jest na południe od centrum województwa łódzkiego, w północnej części powiatu bełchatowskiego. Gmina graniczy z czterema gminami powiatu bełchatowskiego: Szczerców, Kluki, Bełchatów, Drużbice, pięcioma gminami powiatu łaskiego, tj. Widawa, Sędziejowice, Buczek, Łask, Dobroń oraz gminą Dłutów należącą do powiatu pabianickiego.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Zelów na tle powiatu bełchatowskiego

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/95.html>

Gmina Zelów obejmuje powierzchnię 167 km² i na koniec 2019 r. była zamieszkiwana przez 14 761 osób. To typowa gmina miejsko-wiejska, w skład której wchodzi miasto Zelów oraz 35 sołectw: Bocianicha, Bujny Księża, Bujny Szlacheckie, Chajczyny, Dąbrowa, Grabostów, Grębociny, Ignaców, Jamborek, Janów, Jawor, Karczmy, Kociszew, Kolonia Kociszew, Kurówek, Łęki, Łobudzice, Kolonia Łobudzice, Mauryców, Ostoja, Pawłowa, Pożdżenice, Kolonia Pożdżenice, Pszczółki, Pukawica, Sobki, Sromutka, Walewice, Wola Pszczółka, Wygiełzów, Wypychów, Zabłoty, Zagłówek, Zalesie, Zelówek.

Gmina Zelów położona jest w dorzeczu Warty. Geograficznie Gmina Zelów położona jest w makroregionie Nizin Południowielkopolskich, w mezoregionie Wysoczyzny Łaskiej, w ramach

wysoczyzny morenowej płaskiej oraz równiny piasków przewianych. Pod względem geologicznym przedmiotowe obszary znajdują się w południowej części Niecki Łódzkiej¹.

1.2. Położenie komunikacyjne

Przez obszar gminy Zelów przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne (szczegóły dot. dróg opisane zostały w rozdziale infrastruktura transportowa i komunikacyjna).

W Gminie Zelów nie funkcjonuje kolej. Do lat 90. XX w. w Gminie funkcjonowała jedynie linia towarowa. W najbliższej okolicy znajdują się Stacja Kolejowa PKP Kozuby, która jest stacją magistrali węglowej, tzw. *węglówki*, łączącej Śląsk z Pomorzem. Stacja znajduje się niespełna 20 km od centrum Gminy, a czas dojazdu do niej to ok. 20 min jazdy samochodem.

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy, to jest w Bełchatowie znajduje się fragment linii kolejowej nr 24. W latach 1987–2000 na linii prowadzono przewozy pasażerskie. Obecnie prowadzony jest wyłącznie ruch towarowy. W Planie Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 linia nie została ujęta. Na podstawie analizy materiałów w mediach internetowych należy jednak stwierdzić, że samorząd wojewódzki nie wyklucza rozbudowy ww. linii kolejowej, zwłaszcza w przypadku jej rozbudowy w kierunku Wielunia.

Najbliżej położonym lotniskiem pasażerskim o znaczeniu krajowym i międzynarodowym jest Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta. Lotnisko oddalone jest od centrum Gminy o ok. 50 km, tj. o 40 minut jazdy samochodem.

Połączenia autobusowe do centrum Gminy obsługują bezpośrednie połączenia PKS z Łodzi, Bełchatowa i MKK Łask.

1.3. Potencjał społeczny otoczenia

W latach 2015-2019 liczba ludności w Gminie Zelów nieznacznie się zmniejszyła (spadek o 113 osób, tj. o 0,1 pp.). Największy spadek nastąpił wśród ludności w wieku produkcyjnym (spadek o 297 osób, tj. 0,03 pp., z czego 215 osób stanowiły osoby w wieku produkcyjnym mobilnym, tj. do 44 roku życia). Nieznacznie wzrosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 224 osoby, tj. 0,07 pp.).

Tabela 1. Ludność i struktura ludności Gminy Zelów w latach 2015-2019

		2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
w wieku przedprodukcyjnym		2 787	2 768	2 772	2 793	2 747	0,99
w wieku produkcyjnym	mobilnym	5 885	5 857	5 777	5 703	5 670	0,96
	niemobilnym	3 366	3 349	3 346	3 314	3 284	0,98
w wieku poprodukcyjnym		3 030	3 068	3 127	3 218	3 254	1,07
Ogółem		15 068	15 042	15 022	15 028	14 955	0,99

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia własne autora

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Zelów, przyjęte Uchwałą Rady Miejskiej w Zelowie Nr XV/151/2016 z dnia 11 marca 2016 R.

2. SPOŁECZEŃSTWO

2.1. Demografia

2.1.1. Struktura wieku i płci

Gmina Zelów jest jedną z 642 gmin miejsko-wiejskich w Polsce. Z liczbą ludności ok. 15 tys., znajduje się w trzeciej setce gmin o ww. typie. Według danych Urzędu Miejskiego w Zelowie, na koniec 2019 r. Gminę Zelów zamieszkiwało 14761 osób, z czego 7426 stanowili mieszkańcy miasta Zelów, natomiast na obszarze wiejskim było 7335 mieszkańców. Analizując poszczególne grupy wiekowe, w podziale na płeć należy stwierdzić, iż w 10 z 18 grup wiekowych (przedziały 5-letnie) prezentowanych w poniższej tabeli nastąpiły spadki liczby mieszkańców. Największy spadek liczby mieszkańców w latach 2015-2019 nastąpił w grupie wiekowej 20-24 lata, tj. w grupie osób, które bardzo często wyjeżdżają na studia lub rozpoczynają pracę zawodową. Łącznie, w analizowanym okresie, grupa ta pomniejszyła się o prawie 21%, tj. o 205 osób. W 8 grupach wiekowych odnotowano natomiast nieznaczne wzrosty liczby mieszkańców. Największy wzrost został odnotowany w grupie 70-74 lata. Łącznie w okresie od 2015 do 2019 r. przybyło w tej grupie 231 osób. W ujęciu procentowym grupa ta powiększyła się o ponad 49%.

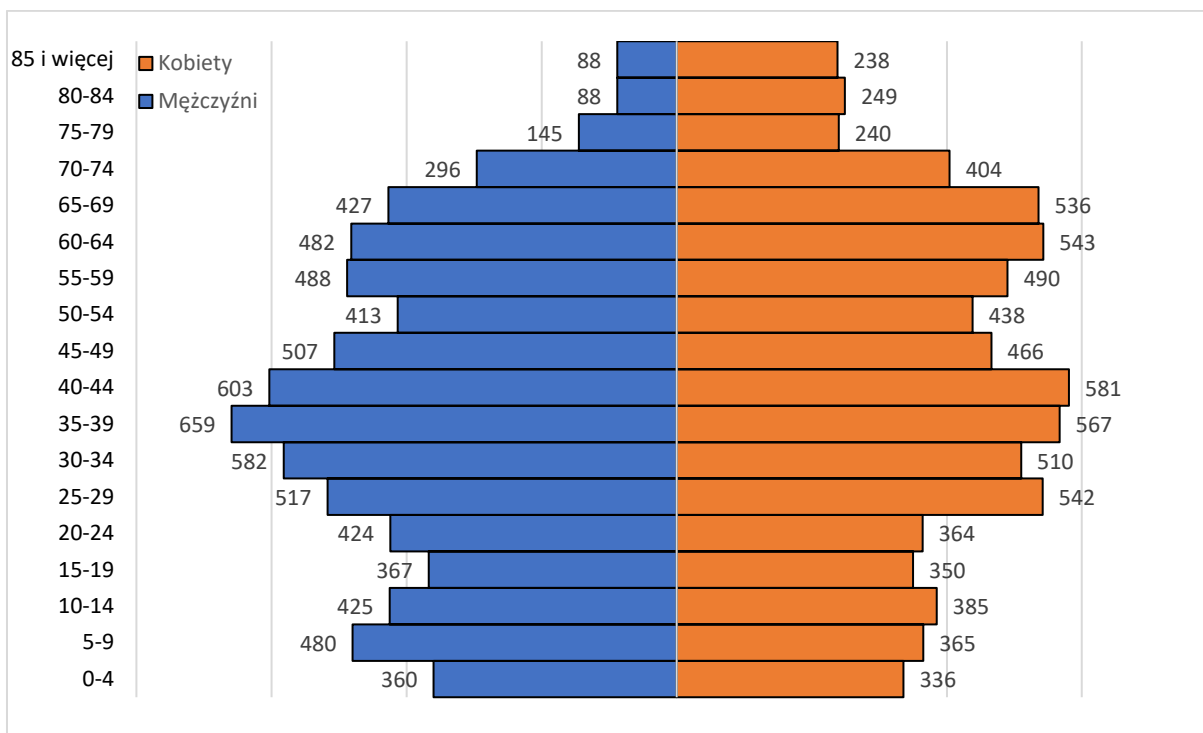
Tabela 2. Ludność gminy Zelów w podziale na poszczególne grupy wiekowe za okres 2015-2019.

Grupa wiekowa	mężczyźni					kobiety				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
0-4	457	413	395	371	360	348	338	333	334	336
5-9	461	490	501	501	480	380	375	393	391	365
10-14	337	340	353	392	425	365	353	344	367	385
15-19	421	401	398	389	367	354	371	352	335	350
20-24	488	495	470	448	424	505	472	449	406	364
25-29	594	553	540	514	517	531	527	539	558	542
30-34	655	650	634	619	582	562	571	541	507	510
35-39	593	622	621	651	659	590	592	590	582	567
40-44	539	549	571	585	603	492	513	525	546	581
45-49	465	463	478	483	507	452	448	458	465	466
50-54	468	447	440	425	413	442	445	449	430	438
55-59	537	529	506	502	488	535	531	515	513	490
60-64	467	486	500	496	482	573	564	556	545	543
65-69	404	410	409	431	427	476	482	507	521	536
70-74	186	223	249	266	296	283	315	343	398	404
75-79	146	134	131	140	145	289	256	242	223	240
80-84	111	107	108	97	88	269	277	271	269	249
85 i więcej	83	84	82	86	88	210	216	229	242	238

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując piramidę wieku, należy stwierdzić, iż na koniec 2019 r., w grupach wiekowych do 49 r. życia przeważali mężczyźni. Wyjątek stanowi grupa 25-29 lat, gdzie nieznacznie przeważały kobiety (o 25 osób). Z kolei w grupach wiekowych zaczynających się od 50 roku życia przeważały kobiety. Największe różnice w liczebności poszczególnych grup były w grupach wiekowych 65-74 lata oraz 80 i więcej.

Wykres 1. Piramida wieku w Gminie Zelów, stan na 31.12.2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Strukturę wieku ludności wg grup ekonomicznych w gminie Zelów można określić, jako bardzo zbliżoną do porównywanych jednostek terytorialnych. Wśród porównywanych jednostek wszystkie grupy wiekowe są na średnim poziomie. Analizując natomiast ww. strukturę, oddzielnie dla miasta i obszaru wiejskiego należy stwierdzić, iż na obszarze wiejskim występuje największy procentowo odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym.

Należy również stwierdzić, iż Gmina Zelów spośród porównywanych jednostek posiada największą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym (30,68). Jednakże wartość wskaźnika dla Gminy jest zbliżona do wartości wskaźników jednostek referencyjnych. Warto jednak zauważyć różnicę pomiędzy wartością wskaźnika dla obszaru miasta oraz wyniku dla obszaru wiejskiego. Obszar wiejski Gminy charakteryzuje się większą wartością wskaźnika.

Analizując wskaźnik liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, należy stwierdzić, że Gmina Zelów osiąga wartość znacznie niższą niż całe województwo łódzkie (wartość dla województwa 142,75) oraz gminy wiejsko-miejskie z ww. jednostki. Jednakże sytuacja wygląda inaczej w odniesieniu do najbliższego otoczenia, tj. do powiatu bełchatowskiego. Powiat odznacza się znacznie niższą wartością ww. wskaźnika. Należy również zauważyć dysproporcję pomiędzy wartościami wskaźnika dla obszaru miasta i dla obszaru wiejskiego. Różnica wynosi ponad 23 osoby w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Oznacza to, że względem jednostek referencyjnych Gmina Zelów wypada na średnim poziomie. Jednakże na tle najbliższego otoczenia (powiat bełchatowski) Gmina Zelów wypada mniej korzystnie, tzn. społeczeństwo w Gminie się starzeje. Takiego stanu rzeczy należy upatrywać w tym, iż starzeje się głównie społeczność zamieszkująca obszar miasta. Wartość wskaźnika dla miasta jest druga pod względem wielkości wśród porównywanych jednostek. Natomiast wartość wskaźnika dla obszaru wiejskiego (107,14) jest nieznacznie wyższa dla wartości wskaźnika dla powiatu bełchatowskiego.

Powyższe potwierdzają również wartości wskaźnika dla porównywanych jednostek wartości wskaźnika liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym prezentowane w poniższej tabeli. Wartość ww. wskaźnika dla Gminy Zelów na tle jednostek referencyjnych jest na średnim poziomie. Jednakże jest ona zawyżana przez ludność zamieszkującą obszar miasta.

Tabela 3. Struktura wieku według grup ekonomicznych w 2019 r.

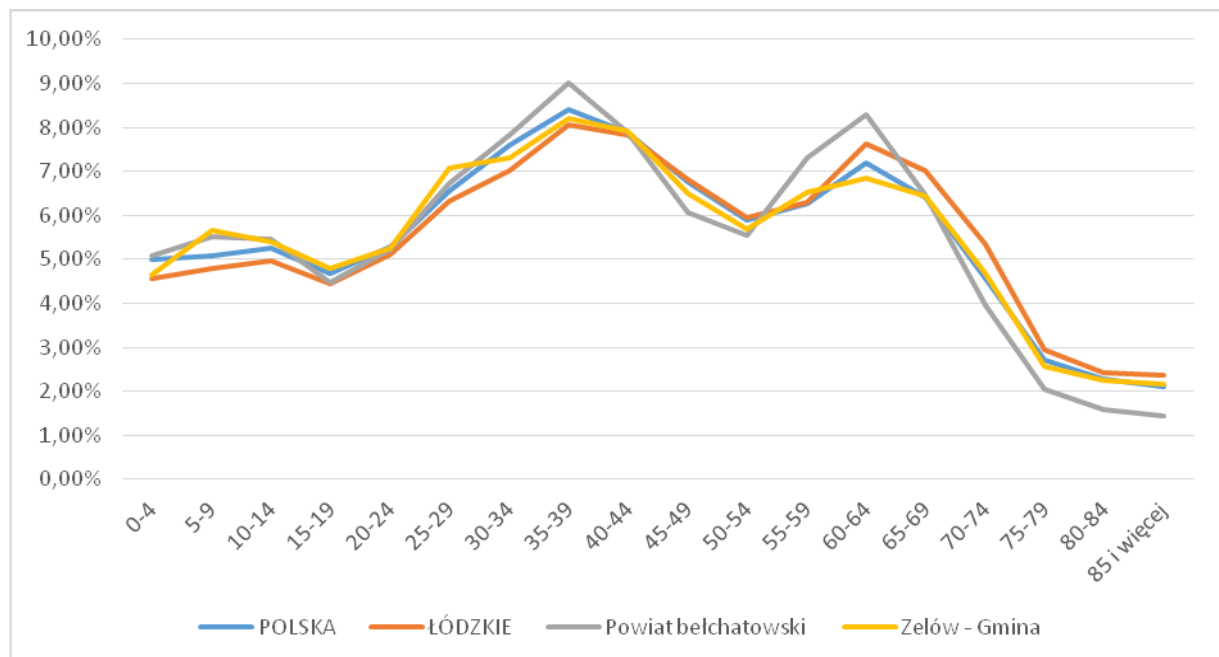
	w wieku przedprodukcyjnym [%]	w wieku produkcyjnym [%]	w wieku poprodukcyjnym [%]	przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Gmina Żelów	18,37%	59,87%	21,76%	30,68	118,46	36,34
Żelów - miasto	17,49%	59,65%	22,86%	29,32	130,71	38,33
Żelów - obszar wiejski	19,26%	60,10%	20,64%	32,05	107,14	34,34
Powiat bełchatowski	18,66%	61,51%	19,83%	30,33	106,31	32,24
Polska	18,10%	59,99%	21,91%	30,18	121,00	36,52
Polska - gminy miejsko-wiejskie	18,48%	60,85%	20,67%	30,37	111,84	33,96
Łódzkie	16,99%	58,75%	24,26%	28,92	142,75	41,29
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	17,88%	60,13%	21,99%	29,73	123,02	36,57

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia własne autora

Poniższy wykres obrazuje, iż struktura ludności Gminy Żelów oraz porównywanych jednostek jest zbliżona pod względem występowania procesów demograficznych.

Na wykresie wyraźnie zaznaczone są na przemian niższe oraz wyższe demograficzne.

Wykres 2. Udział procentowy mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych, stan na 31.12.2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia własne autora

2.1.2. Ruch naturalny

W 2019 r. wartość wskaźnika małżeństwa na 1000 mieszkańców w Gminie Zelów wyniosła 4,7 i była zbliżona w odniesieniu do jednostek referencyjnych. Wartość wskaźnika na przestrzeni lata 2015-2019 dla Gminy wahała się od 4,7 do 5,2 małżeństwa na 1000 mieszkańców. Wartości te w analizowanych latach również nie odbiegają od wartości dla jednostek referencyjnych. Największe różnice, wystąpiły w trzech rocznikach, tj. 2016, 2017 i 2019 pomiędzy obszarem miasta oraz obszarem wiejskim.

Tabela 4. Małżeństwa na 1 000 mieszkańców w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Zelów	5,2	4,7	5,0	5,1	4,7
Zelów - miasto	5,5	5,4	5,9	5,1	5,8
Zelów - obszar wiejski	4,9	3,8	4,1	5,0	3,7
Powiat bełchatowski	5,2	5,3	5,1	5,0	4,5
Polska	4,9	5,0	5,0	5,0	4,8
Polska - gminy miejsko-wiejskie	5,0	5,1	5,0	5,0	4,6
Łódzkie	4,6	4,7	4,7	4,7	4,5
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	4,8	4,9	4,7	4,8	4,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W przypadku urodzeń żywych, zgonów ogółem oraz przyrostu naturalnego w Gminie Zelów w latach 2017-2019, z uwagi na nieporównywalność jednostek pod względem liczby ludności wyrażonej w liczbach bezwzględnych, zrezygnowano z porównania do wyznaczonych jednostek referencyjnych. Ogólnie w latach 2017-2019 liczba urodzeń żywych w Gminie oraz w podziale na obszar miasta i obszar wiejski utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

W przypadku bezwzględnej liczby zgonów ogółem należy zauważyć, iż w 2019 r. względem roku 2017 nastąpił ich wzrost. Niemniej jednak na przestrzeni lat 2017-2019 nie można wskazywać, że jest to stała tendencja. Wynika to z faktu pomniejszonej liczby zgonów ogółem w roku 2018.

Na podstawie powyższego należy stwierdzić, że w latach 2017-2019, przyrost naturalny w Gminie Zelów ma wartość ujemną. Największy spadek liczby ludności nastąpił w roku 2019 (łącznie 71 osób). Wyjątek stanowi rok 2018, gdzie wartość przyrostu naturalnego wyniosła 0.

Tabela 5. Urodzenia żywe, zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Zelów w latach 2017-2019

	Urodzenia żywe			Zgony ogółem			Przyrost naturalny		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Gmina Zelów	150	151	141	188	151	212	-38	0	-71
Zelów - miasto	68	71	72	95	76	110	-27	-5	-38
Zelów - obszar wiejski	82	80	69	93	75	102	-11	5	-33

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując powyższe wartości w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w procesie normalizacji wskaźnika dokonano porównania Gminy Zelów do jednostek referencyjnych.

Wartość wskaźnika liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców w Gminie Zelów w 2019 roku była na poziomie bardzo zbliżonym do jednostek porównywanych. Wartości wskaźnika wahały się od 8,80 urodzeń żywych do 9,94 urodzeń żywych na 1000 mieszkańców. Należy jednak zauważyć, iż w Gminie Zelów wartości wskaźnika wahały się od 8,40 do 10,05.

Pomimo tego, że wartość ww. wskaźnika nie odbiegała w 2019 r. od wartości dla jednostek referencyjnych, na uwagę zasługuje analiza wskaźnika liczba zgonów na 1000 mieszkańców. Pod tym względem, Gmina Zelów, w 2019 r. osiągnęła największą wartość wskaźnika.

Tym samym na tle porównywanych jednostek Gmina Zelów osiągnęła najniższą wartość wskaźnika przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Tabela 6. Urodzenia żywe, zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Zelów w latach 2015-2019 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

	urodzenia żywe na 1000 ludności					zgony na 1000 ludności					przyrost naturalny na 1000 ludności				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Zelów	8,40	8,39	10,00	10,05	9,40	13,49	12,65	12,53	10,05	14,14	-5,09	-4,26	-2,53	0,00	-4,73
Zelów - miasto	8,10	8,68	8,86	9,30	9,46	12,35	10,37	12,38	9,95	14,45	-4,24	-1,68	-3,52	-0,65	-4,99
Zelów - obszar wiejski	8,71	8,08	11,19	10,82	9,34	14,69	15,06	12,69	10,15	13,81	-5,99	-6,98	-1,50	0,68	-4,47
Powiat bełchatowski	10,12	9,98	10,90	10,29	9,94	9,46	9,06	9,14	9,15	9,16	0,66	0,92	1,76	1,14	0,79
Polska	9,60	9,95	10,46	10,11	9,77	10,27	10,10	10,48	10,78	10,67	-0,67	-0,15	-0,02	-0,68	-0,91
Polska - gminy miejsko-wiejskie	9,60	9,87	10,41	9,91	9,57	10,00	9,80	10,17	10,50	10,46	-0,39	0,07	0,23	-0,59	-0,89
Łódzkie	8,85	9,16	9,59	9,32	8,80	12,46	12,14	12,57	12,79	12,44	-3,61	-2,98	-2,98	-3,47	-3,64
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	9,01	9,20	9,70	9,49	9,11	11,25	10,78	11,11	11,54	11,32	-2,24	-1,59	-1,41	-2,05	-2,21

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.1.3. Ruch wędrownkowy

Na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zelowie czynności zameldowania na pobyt stały w 2019 roku dokonały 323 osoby, natomiast wymeldowały się 72 osoby.

Gmina Zelów w 2019 r. charakteryzowała się ujemnym saldem migracji wewnętrznych ogółem (wartość (-)1,1). Jest to zgodne z ogólnym trendem w odniesieniu do jednostek referencyjnych, zwłaszcza z wartością ww. wskaźnika dla województwa łódzkiego oraz gmin miejsko-wiejskich w ww. jednostce. Niemniej jednak należy zauważyć, że w stosunku do powiatu bełchatowskiego (najbliższego otoczenia) Gmina Zelów osiągnęła wartość wskaźnika ponad dwukrotnie wyższą, co jest zjawiskiem bardzo korzystnym. Należy jednak zwrócić uwagę na sytuację wewnątrzgminną. W tym przypadku zauważalne są wyraźne dysproporcje. Otóż na obszarze wiejskim można zaobserwować wyraźny przyptyw ludności, natomiast obszar miasta charakteryzuje wyraźny odpływ mieszkańców. Dane te potwierdzają wartości wskaźnika saldo migracji ogółem na 1000 ludności. Analiza sytuacji w porównywanych jednostkach wskazuje, iż najmniej korzystna sytuacja pod tym względem jest powiecie bełchatowskim. Niemniej jednak szczegółowa analiza Gminy Zelów, w podziale na miasto i obszar wiejski wskazuje, że obszar wiejski pozytywnie wyróżnia się na tle referencyjnym. Z kolei obszar miasta w latach 2016-2019 notował bardzo wysokie wartości ujemne.

Tabela 7. Saldo migracji wewnętrznych i ogółem na 1000 ludności w latach 2016-2019

	saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności				saldo migracji ogółem na 1000 ludności			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Gmina Zelów	1,0	-0,8	-0,5	-1,1	0,93	-0,73	-0,07	-0,73
Zelów - miasto	-2,1	-5,1	-6,3	-5,1	-2,20	-5,21	-5,89	-4,86
Zelów - obszar wiejski	4,2	3,7	5,4	3,1	4,24	3,96	5,95	3,52
Powiat bełchatowski	-1,9	-2,6	-1,9	-2,6	-1,77	-2,49	-1,71	-2,52
Polska ²	0,0	0,0	0,0	0,0	0,04	0,04	0,09	0,16
Polska - gminy miejsko-wiejskie	-0,4	-0,3	-0,6	-0,6	-0,45	-0,36	-0,56	-0,58
Łódzkie	-0,7	-0,8	-0,9	-1,1	-0,57	-0,72	-0,75	-1,02
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	-0,2	0,1	-0,1	-0,9	-0,07	0,15	0,08	-0,85

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.1.4. Kapitał ludzki i społeczny

Kapitał ludzki to wiedza, umiejętności, zdolności oraz inne właściwe jednostce atrybuty ułatwiające tworzenie osobistego, społecznego oraz ekonomicznego dobrostanu³.

Kapitał ludzki to cechy jakościowe, które trudno jest zobrazować za pomocą danych ilościowych.

Istotnym wskaźnikiem Kapitału Ludzkiego są dane o wynikach sprawdzianu ósmoklasisty. Wyniki zostały opisane w rozdziale 2.5.2.

Kapitał ludzki można zobrazować również poprzez przedstawienie danych dotyczących czytelnictwa. Gmina Zelów w odniesieniu do jednostek porównywanych odznaczała się najniższą wartością wskaźnika w zakresie czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika

² Dla kraju saldo migracji wewnętrznych w każdym przypadku zawsze wynosi 0

³ Kapitał ludzki w Polsce w 2010 r., red. Jerzy Auksztol, Urząd Statystyczny w Gdańsku, ISSN 2299-775X, Gdańsk 2012, str. 3

w sposób znaczący została zaniżona przez obszar wiejski. Należy również zauważyć, że w Gminie Zelów nastąpił znaczący spadek czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców w stosunku do roku 2015, aż o 49 osób, co stanowi ponad 30 punktów procentowych.

Mimo małej liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców Gmina Zelów odznacza się dużą wartością wskaźnika wypożyczeń księgozbioru w woluminach⁴ w przeliczeniu na 1 czytelnika. Wartość wskaźnika dotyczącego wypożyczonych woluminów w przeliczeniu na 1 czytelnika w 2019 r. wyniosła 22,1 i była najwyższa spośród porównywanych jednostek. Należy również odnotować, iż na wartość wskaźnika ma wpływ duża liczba wypożyczeń na obszarze miasta (24,1).

Tabela 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2015-2019

	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności					wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Zelów	157	153	130	140	108	20,8	20,2	22,2	21,7	22,1
Zelów - miasto	269	262	212	231	168	21,9	21,3	23,2	22,2	24,1
Zelów - obszar wiejski	39	37	43	47	46	12,9	11,3	17,3	19,3	14,6
Powiat bełchatowski	162	150	146	145	142	17,8	18,8	19,1	18,8	18,7
Polska	162	159	157	155	156	18,0	18,1	17,5	17,1	17,2
Polska - gminy miejsko-wiejskie	147	144	142	140	139	19,2	19,2	18,6	17,9	18,2
łódzkie	154	151	147	144	149	20,1	20,4	20,0	19,4	18,7
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	164	160	158	157	152	19,8	20,1	18,9	19,0	18,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Według Roberta Putnama: *Kapitał społeczny to te cechy organizacji społecznych, takich jak sieci (układy) jednostek lub gospodarstw domowych oraz powiązanych z nimi norm i wartości, które kreują efekty zewnętrzne dla całej wspólnoty.*

Podobnie, jak dla kapitału ludzkiego, wskaźnikami kapitału społecznego są cechy jakościowe. Jako mierniki ilustrujące pewien aspekt kapitału społecznego można zastosować wskaźnik frekwencji wyborczej, liczby stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji na 10 000 ludności, a także aktywność przedsiębiorczą mieszkańców.

W Gminie Zelów, frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 wyniosła 50,25%, i była nieznacznie wyższa od frekwencji z całego powiatu bełchatowskiego, województwa łódzkiego oraz kraju. Mniejszą frekwencję wśród gmin powiatu bełchatowskiego odnotowano w mieście Bełchatów.

W przypadku wyborów do Sejmu i Senatu w 2019 r. frekwencja w Gminie Zelów była na poziomie 59,38%. Pomimo wysokiego wyniku względem poprzednich wyborów wartość ta była niższa niż średnia dla kraju, województwa łódzkiego oraz powiatu bełchatowskiego.

W ostatnich wyborach prezydenckich z 2020 r., zarówno w I i II turze Gmina Zelów (pomimo tego, że w I turze wyniosła ponad 62%, a w drugiej ponad 68%) charakteryzowała się najmniejszą frekwencją wśród porównywanych gmin z powiatu bełchatowskiego. Frekwencja z I tury w Gminie Zelów była również niższa niż wartość dla województwa łódzkiego oraz kraju. W II turze frekwencja w Gminie Zelów była już nieznacznie wyższa od frekwencji ogólnopolskiej. Warto również odnotować, iż w Gminie Zelów

⁴ Wolumin – tom biblioteczny

odnotowano drugi, co do wielkości, w powiecie bełchatowskim wzrost frekwencji pomiędzy I a II turą wyborów prezydenckich, tj. o prawie 6%. Wyższy wzrost, o 7%, odnotowano jedynie w Gminie Rusiec.

Tabela 9. Frekwencja w poszczególnych wyborach powszechnych w Gminie Żelów oraz w gminach powiatu bełchatowskiego, powiecie bełchatowskim, województwie łódzkim oraz w kraju

	Wybory samorządowe w 2018 r.	Wybory do Senatu w 2019 r.	Wybory do Sejmu w 2019 r.	I tura wyborów prezydenckich w 2020 r.	II tura wyborów prezydenckich w 2020 r.
Gmina Żelów	50,25	59,38	59,38	62,45	68,21
Gmina Bełchatów	54,79	67,17	67,17	70,19	73,95
Miasto Bełchatów	42,03	64,89	64,89	66,67	69,71
Gmina Drużbice	60,26	60,61	60,61	63,73	68,57
Gmina Kleszczów	71,32	64,19	64,27	69,51	71,74
Gmina Kluki	64,58	60,24	60,27	64,76	70,05
Gmina Rusiec	78,38	63,83	63,83	66,89	73,93
Gmina Szczerców	Bd.	64,40	64,41	68,31	71,09
Powiat bełchatowski	49,95	63,88	63,88	66,53	70,40
Łódzkie	49,31	63,51	63,51	65,65	69,68
Polska	48,83	61,74	61,74	64,51	68,18

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

W Gminie Żelów, w 2019 r., było 36 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość ta była nieznacznie niższa niż średnia dla kraju, która wynosiła 38. Należy jednak zwrócić uwagę, że Gmina Żelów na tle gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim (34) oraz kraju (34) osiągnęła wyższą wartość ww. wskaźnika. Warte podkreślenia jest to, iż wartość wskaźnika dla Gminy była wyższa z uwagi na to, że liczba wskazanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, na obszarze wiejskim w 2019 wyniosła aż 40. Godny podkreślenia jest również fakt, że w stosunku do roku 2015 w Gminie odnotowano najwyższą dynamikę wskaźnika względem jednostek porównywanym, w tym zarówno w mieście, jak i na obszarze wiejskim.

Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Żelów	30	32	32	34	36	120,00
Żelów - miasto	26	28	29	30	32	123,08
Żelów - obszar wiejski	34	36	35	38	40	117,65
Powiat bełchatowski	28	30	31	32	32	114,29
Polska	35	37	38	37	38	108,57
Polska - gminy miejsko-wiejskie	30	32	33	33	34	113,33
Łódzkie	33	35	36	34	35	106,06
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	32	33	34	33	34	106,25

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na terenie Gminy prężnie działa **Lokalna Grupa Działania „Dolina rzeki Grabi”**, która swym obszarem obejmuje 9 gmin wchodzących w skład 3 powiatów:

- gminy powiatu łaskiego: Buczek, Łask, Sędziejowice, Widawa i Wodzierady
- gminy powiatu pabianickiego: Dłutów i Dobroń
- gminy powiatu bełchatowskiego: Drużbice i Żelów.

Obszar LGD „Dolina rzeki Grabi” obejmuje powierzchnię 1 094 km², który zamieszkuje 82 825 osób.

Celem LGD są działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, które realizuje poprzez:

- promocję regionu,
- mobilizowanie mieszkańców do aktywnego udziału w budowie regionu,
- upowszechnienie i wyminę informacji o inicjatywach i działaniach w regionie oraz ich wspieranie (dotacje z programu rozwoju obszarów wiejskich – inicjatywa leader),
- szkolenia i doradztwo dla mieszkańców.

Istotą LGD jest partnerstwo: sektora społecznego, gospodarczego, publicznego oraz mieszkańców.

W ramach działań, mających na celu promocję regionu, powstało 36 tras questowych – pieszych, rowerowych samochodowych i kajakowych.

Kolejną organizacją działającą na terenie Gminy jest **Fundacja Rozwoju Gminy Żelów**, która powstała w kwietniu 1991 r. Jest organizacją pozarządową działającą non-profit. Cechuje ją neutralność pod względem politycznym i światopoglądowym. Fundacja jest samodzielną jednostką organizacyjną, funkcjonuje na zasadach rynkowych i nie otrzymuje żadnych dotacji podmiotowych i przedmiotowych na swoje funkcjonowanie i prowadzone działania. Wszystkie środki wypracowane przez Fundację pochodzą ze świadczenia usług bądź z realizacji projektów.

Misją Fundacji jest tworzenie korzystnych warunków do gospodarczego i społecznego rozwoju w regionie łódzkim, ze szczególnym uwzględnieniem Gminy Żelów i Powiatu Bełchatowskiego.

Działania Fundacji realizowane są przez wydzielone jednostki organizacyjne:

- Ośrodek Doradczo-Szkoleniowy,
- Żelowski Fundusz Przedsiębiorczości,
- Żelowski Inkubator Przedsiębiorczości.

Jednostki te świadczą następujące usługi:

- doradcze (proste i specjalistyczne),
- szkoleniowe,
- informacyjne,
- finansowe (pożyczki, dotacje),
- wynajem powierzchni na prowadzenie działalności gospodarczej.

Usługi te były i są realizowane w ramach szeregu programów pomocowych finansowanych ze środków krajowych i zagranicznych. Uzupełniają one bądź intensyfikują działania administracji rządowej i samorządowej oraz innych instytucji głównie na rzecz kreowania i rozwoju przedsiębiorczości. Są to usługi mające na celu:

- rozwój przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich,
- przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia,
- rozwój i podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych, młodzieży i dzieci,
- rozwój przedsiębiorstw ekonomii społecznej i działania na rzecz podmiotów ekonomii społecznej,
- aktywizację osób starszych.

Istotnym elementem w działalności Fundacji jest także realizacja celów statutowych polegająca na finansowym, rzeczowym i merytorycznym wspieraniu lokalnych inicjatyw o charakterze kulturalnym, sportowym i proekologicznym.

Zasięg działania Fundacji obejmuje teren całego kraju, koncentrując się w szczególności na obszarze województwa łódzkiego. Poza siedzibą Fundacji w Zelowie działania prowadzone są także w punktach zamiejscowych: w Piotrkowie Trybunalskim, Bełchatowie i Zduńskiej Woli.

Fundacja od 1995 r. wpisana do ewidencji szkół i placówek niepublicznych (Ośrodek Szkoleniowy „Wiedza”) prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Bełchatowie, od 2004 r. wpisana do rejestru instytucji szkoleniowych prowadzonego przez WUP w Łodzi, od 2005 r. wpisana do rejestru agencji zatrudnienia prowadzonego przez WUP w Łodzi, od 2017 roku wpisana do Bazy Usług Rozwojowych prowadzonej przez PARP.

Fundacja jest członkiem Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych (wcześniej Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych, które uległo likwidacji (od 2002 r.), Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Łódzkiego (od 2002 r.) i Lokalnej Grupy Działania „Dolina Rzeki Grabi” (od 2015 r.).

Fundacja od 2004r. ma wdrożony System Zarządzania Jakością zgodny z normą PN-EN ISO 9001:2009.

Istotną rolę na terenie Gminy odgrywa również **Stowarzyszenie Dobroczynne „RAZEM”**, które jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem mającym na celu:

- pomoc donatorom w realizacji ich celów dobroczynnych,
- wspieranie inicjatyw w zakresie: dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, oświaty i wychowania, kultury, kultury fizycznej i sportu, rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów, a także ochrony środowiska,
- rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu,
- przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju,
- wspieranie organizacyjne rzeczowe i finansowe osób fizycznych, prawnych jednostek organizacyjnych, które podejmują powyższe działania.

Stowarzyszenie swoim działaniem obejmuje obszar Rzeczypospolitej Polskiej. Dla właściwego realizowania swoich celów Stowarzyszenie może prowadzić działalność poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Z uwagi na historię Gminy niezwykle ważna jest działalność **Stowarzyszenia Czechów w Polsce** z siedzibą w Zelowie, zarejestrowanego 8 stycznia 2010 r., które zrzesza członków czeskiej mniejszości narodowej oraz ich potomków żyjących w Polsce i podejmuje działania dla zachowania języka przodków i dziedzictwa kulturowego osadników czeskich żyjących od wielu pokoleń w Polsce.

Celem Stowarzyszenia Czechów w Polsce jest m.in.: zrzeszanie członków czeskiej mniejszości narodowej oraz ich potomków żyjących w Polsce; opieka nad członkami deklarującymi przynależność do mniejszości czeskiej oraz ich potomkami żyjącymi w Polsce; wspieranie tradycji religijnych osób deklarujących przynależność do narodowości czeskiej oraz ich potomków; obrona interesów narodowych, kulturalnych, religijnych i społecznych czeskiej mniejszości narodowej oraz jej potomków; kultywowanie obyczajów, tradycji, języka i kultury przodków; upowszechnianie oraz ochrona wolności, praw i swobód obywatelskich, wspomaganie rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Najliczniej członkami Stowarzyszenia są osoby będące jednocześnie członkami różnych parafii Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Polsce: w Zelowie, Bełchatowie, Kleszczowie, Łodzi, Warszawie, a także w Gęsińcu k. Strzelina, gdzie funkcjonuje Oddział Stowarzyszenia Czechów w Polsce.

W granicach Gminy działa również **Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych w Zelowie**.

Celem Stowarzyszenia jest zrzeszanie osób niepełnosprawnych i ich rodzin dla poprawy warunków życiowych i zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym oraz wszystkich innych osób, które chcą aktywnie wspierać działania Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele przez:

- Kształtowanie właściwego stosunku ludzi zdrowych do ludzi niepełnosprawnych poprzez propagowanie i szerzenie dostępnych form pomocy tym ludziom.
- Zabieganie o właściwe i celowe organizowanie dostępu ludzi niepełnosprawnych do oświaty, leczenia i pracy na zasadach dostępnych jak dla ludzi zdrowych.
- Współpraca z pokrewnymi organizacjami krajowymi i zagranicznymi.
- Organizowanie pomocy koleżeńskiej dla członków Stowarzyszenia w rozwiązywaniu spraw życia codziennego.
- Współdziałanie z organami władzy administracyjnej.
- Prowadzenie działalności wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie oświaty, wychowania, kultury fizycznej i sportu oraz rehabilitacji.
- Poszukiwanie i wykorzystanie wszelkich form pomocy, w tym dotacji finansowych.
- Działania na rzecz dzieci z rodzin biednych, niepełnych i patologicznych.

W swojej działalności Stowarzyszenie podejmuje przede wszystkim działania aktywizujące zmierzające do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych i ich opiekunów/ rodzin oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i umożliwienie rozwoju psychicznego i ruchowego.

Na terenie Gminy działają również organizacje sportowe, które zostały opisane w rozdziale 2.8:

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w Gminie Zelów było 718 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Jest to najniższa wartość wskaźnika wśród porównywanych jednostek. Wartość wskaźnika dla Polski wyniosła 1175 podmioty, natomiast dla województwa łódzkiego 1036 podmioty. Warto jednak odnotować, że Gmina Zelów w latach 2015-2019 odznaczała się największą dynamiką wskaźnika. Dla całej Gminy dynamika wyniosła 112,54, w tym dla obszaru wiejskiego aż 122,07.

Tabela 11. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	638	646	657	677	718	112,54
Zelów - miasto	765	761	772	781	821	107,32
Zelów - obszar wiejski	503	523	537	571	614	122,07
Powiat bełchatowski	794	796	800	812	842	106,05
Polska	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	107,90
Polska - gminy miejsko-wiejskie	924	929	945	967	1 002	108,44
Łódzkie	968	979	993	1 004	1 036	107,02
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	887	897	910	932	964	108,68

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wartość wskaźnika dotycząca osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Gminie wynosiła 9,59. Wartość ta była najniższa wśród porównywanych jednostek, jednakże różnice pomiędzy jednostkami porównywanymi był znacznie niższe. Zbliżoną wartość wskaźnika, tj. 10,27 osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym odnotowano w powiecie bełchatowskim. Wartość dla kraju ww. wyniosła 13,96, dla województwa łódzkiego natomiast 13,19. Analizując gminy wiejsko-miejskie w kraju i województwie łódzkim należy stwierdzić, że wartości wskaźnika były również wyższe i wyniosły odpowiednio: 12,53 dla kraju, 12,65 dla województwa łódzkiego. Warto jednak wskazać, że analogicznie jak dla wskaźnika podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2015-2019 Gmina Zelów odnotowała najwyższą dynamikę wskaźnika względem jednostek porównywanych. Dynamika wyniosła 115,54 dla całej Gminy, a dla obszaru wiejskiego aż 124,53.

Tabela 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	8,30	8,36	8,56	8,95	9,59	115,54
Zelów - miasto	9,67	9,56	9,77	10,01	10,65	110,13
Zelów - obszar wiejski	6,85	7,10	7,30	7,86	8,53	124,53
Powiat bełchatowski	9,13	9,20	9,36	9,72	10,27	112,49
Polska	12,38	12,49	12,76	13,37	13,96	112,76
Polska - gminy miejsko-wiejskie	11,06	11,12	11,40	11,95	12,53	113,29
Łódzkie	11,78	11,91	12,14	12,63	13,19	111,97
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	11,20	11,34	11,60	12,10	12,65	112,95

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.2. Mieszkalnictwo

W ramach analizy sytuacji mieszkaniowej w Gminie Zelów poddano analizie szereg wskaźników.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2018 r. w Gminie Zelów wynosiła 72,7 m², z czego w mieście wartość ta wynosiła odpowiednio 69,6 i 76,1 m². Wartość wskaźnika dla Gminy była zdecydowanie niższa od średniej dla powiatu bełchatowskiego, średniej dla gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim oraz w kraju. Jedynie w odniesieniu do średniej dla całego województwa łódzkiego, z uwzględnieniem wszystkich gmin, Gmina Zelów osiąga wyższą wartość wskaźnika. Lepiej wygląda natomiast sytuacja w zakresie wskaźnika przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m². Wartość wskaźnika dla Gminy wyniosła 28,7 m², z czego dla obszaru miasta 28,3 m², a dla obszaru wiejskiego 29,1 m². Co prawda wartość wskaźnika dla Gminy była o 0,4 m² niższa niż wartość dla powiatu bełchatowskiego oraz o 0,5 m² niższa niż średnia dla gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim, to w odniesieniu do ogółu gmin w kraju i gmin miejsko-wiejskich osiągnęła wartości wyższe.

Adekwatnym do zobrazowania sytuacji mieszkaniowej wskaźnikiem jest liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Gmina Zelów, zwłaszcza miasto pozytywnie odznacza się pod tym względem na tle jednostek referencyjnych. Jedynie sytuacja lepiej wyglądała w województwie łódzkim.

Zarówno w przypadku wskaźnika przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu, jak i wskaźnika przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wartości osiągnięte przez Gminę Zelów w 2018 r. nie odbiegały w sposób znaczący od wartości osiągniętych przez jednostki referencyjne.

Tabela 13. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w 2018 r.

	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	mieszkania na 1000 mieszkańców	przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie
Gmina Zelów	72,7	28,7	394,4	3,68	2,54
Zelów - miasto	69,6	28,3	405,8	3,64	2,46
Zelów - obszar wiejski	76,1	29,1	382,6	3,73	2,61
Powiat bełchatowski	80,0	29,1	363,6	4,08	2,75
Polska	74,2	28,2	380,5	3,82	2,63
Polska - gminy miejsko-wiejskie	81,7	27,6	338,2	4,09	2,96
Łódzkie	69,4	28,8	414,9	3,61	2,41
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	80,2	29,2	364,4	3,96	2,74

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość i komfort korzystania z mieszkań jest wyposażenie w instalacje techniczno-sanitarne. W 2018 r. w Gminie Zelów 83,09% mieszkań miało podłączenie do sieci wodociągowej. Przy czym należy zaznaczyć, iż wystąpiła znaczna dysproporcja pomiędzy obszarem miasta i obszarem wiejskim, poziom dostępności w mieście do sieci wodociągowej wyniósł 90,90%, natomiast na obszarze wiejskim jedynie 74,54%. Wartość osiągnięta przez Gminę Zelów znacznie odbiega *in minus* od wartości prezentowanych przez jednostki referencyjne, w tym od wartości prezentowanej przez powiat bełchatowski, czyli najbliższe otoczenie. Analogicznie ma się sytuacja, jeżeli chodzi o poziom wyposażenia mieszkań w ustęp sflukiwany, łazienkę oraz ogrzewanie centralne. O ile miasto nie odbiega w sposób znaczny od wartości referencyjnych, to sytuacja na wsi prezentuje się znacznie mniej korzystnie.

Tabela 14. Wyposażenie mieszkań w instalacje w 2018 r. Gminie Zelów i jednostkach porównywanych

	wodociąg	ustęp sflukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie
Gmina Zelów	83,09%	76,94%	72,14%	65,43%
Zelów - miasto	90,90%	83,61%	79,61%	74,25%
Zelów - obszar wiejski	74,54%	69,63%	63,97%	55,76%
Powiat bełchatowski	94,65%	90,53%	87,66%	82,78%
Polska	96,88%	93,83%	91,54%	82,60%
Polska - gminy miejsko-wiejskie	95,92%	92,55%	89,67%	79,12%
Łódzkie	94,79%	89,68%	85,72%	77,52%
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	93,33%	87,60%	83,63%	76,43%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia własne autora

W 2018 r. w Gminie Zelów były 272 mieszkania komunalne, z czego 252 na terenie miasta, a 20 na obszarze wiejskim. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wyniosła 10 156 m². Liczba lokali socjalnych natomiast wynosiła 17 o łącznej powierzchni 396 m², z czego aż 14 było na obszarze miasta.

Tabela 15. Mieszkania komunalne i lokale socjalne wraz z powierzchnią użytkową w 2018 r.

	Mieszkania komunalne	Powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych w mkw.	Lokale socjalne	Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych w mkw.
Gmina Zelów	272	10 156	17	396
Zelów - miasto	252	9 150	14	300
Zelów - obszar wiejski	20	1 006	3	96

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.3. Struktura zatrudnienia, rynek pracy i bezrobocie

Na koniec 2019 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie bełchatowskim wyniosła 4,8% i była niższa o 0,9 pp. w porównaniu ze stanem na koniec 2018 r. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bełchatowie na koniec grudnia 2019 r. wynosiła 2570 osób. Poziom bezrobocia w końcu 2019 r. był o 477 osób niższy niż w końcu 2018 r.

Wśród ogółu bezrobotnych powiatu bełchatowskiego, bezrobotni zamieszkali na terenie Gminy Zelów stanowili 26,03%. Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Filii w Zelowie na koniec 2019 r. wynosiła 669 bezrobotnych. Porównując stan bezrobocia z poprzednim analogicznym okresem, liczba bezrobotnych w Gminie Zelów zmniejszyła się o 58 osób tj. o 8% (grudzień 2018 r. - 727 bezrobotnych). Analizując poszczególne miesiące roku 2019, należy stwierdzić, że liczba bezrobotnych w Gminie Zelów w roku 2019 była na względnie stałym poziomie. Najmniejsze bezrobocie odnotowano w miesiącach letnich, co jest zapewne związane z podejmowaniem prac sezonowych.

Tabela 16. Liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie bełchatowskim i Gminie Zelów (stan na koniec miesiąca) w 2019 r.

	Gmina Zelów	Powiat bełchatowski	% udział bezrobotnych w Gminie Zelów w liczbie bezrobotnych w powiecie
Styczeń	767	3 197	23,99%
Luty	757	3 241	23,36%
Marzec	711	3 114	22,83%
Kwiecień	678	2 988	22,69%
Maj	663	2 903	22,84%
Czerwiec	645	2 797	23,06%
Lipiec	621	2 720	22,83%
Sierpień	619	2 658	23,29%
Wrzesień	633	2 569	24,64%
Październik	632	2 569	24,60%
Listopad	662	2 551	25,95%
Grudzień	669	2 570	26,03%

Źródło: Dane z UM w Zelowie oraz obliczenia własne autora

Bezrobocie w Gminie Zelów na koniec 2019 r. w stosunku do końca roku 2018 spadło o 58 osób. Tym samym zmniejszyło się o 8%. W porównaniu do Gmin z powiatu bełchatowskiego jest to jeden z niższych spadków. Niższy spadek bezrobocia odnotowano tylko w Gminie Drużbice.

Tabela 17. Porównanie liczby bezrobotnych w latach 2018 i 2019 w Gminie Zelów i powiecie bełchatowskim

	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.	spadek/wzrost	
			w liczbach	%
Gmina Zelów	727	669	-58	-8,0%
Zelów miasto	400	369	-31	-7,8%
Zelów wieś	327	300	-27	-8,3%
Gmina miejska Bełchatów	1 438	1 150	-288	-20,0%
Gmina Bełchatów	266	216	-50	-18,8%
Gmina Drużbice	115	107	-8	-7,0%
Gmina Kleszczów	81	96	15	18,5%
Gmina Kluki	108	84	-24	-22,2%
Gmina Rusiec	103	79	-24	-23,3%
Gmina Szczerców	209	169	-40	-19,1%
Powiat Bełchatowski	3 047	2 570	-477	15,7%

Źródło: Dane z UM w Zelowie

Jeżeli chodzi o bezrobocie kobiet, gmina Zelów wypada bardzo korzystnie na tle powiatu. Na koniec 2019 roku kobiety stanowiły 53,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Zelów, natomiast dla powiatu wskaźnik ten był wyższy o 8,8% pkt procentowego.

Pod względem uprawnionych do pobierania zasiłku dla bezrobotnych gmina Zelów wypada niekorzystnie na tle powiatu – na koniec 2019 roku w gminie Zelów uprawnionych do pobierania zasiłku dla bezrobotnych było 13,3% ogółu zarejestrowanych, w całym powiecie pobierający zasiłek stanowili 16%.

Tabela 18. Bezrobotni wg wybranych grup w poszczególnych jednostkach samorządowych powiatu bełchatowskiego. Stan na dzień 31.12.2019 r.

	Bezrobotni ogółem	Kobiety	Zarejestrowani do 12 m-cy od ukończenia szkoły	Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	Z prawem do zasiłku	W wieku 18-44	Pozostający bez zatrudnienia powyżej 12 m-cy
Gmina Zelów	669	361	23	32	89	428	324
Zelów miasto	369	196	11	21	51	229	173

	Bezrobotni ogółem	Kobiety	Zarejestrowani do 12 m-cy od ukończenia szkoły	Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	Z prawem do zasiłku	W wieku 18-44	Pozostający bez zatrudnienia powyżej 12 m-cy
Zelów wieś	300	165	12	11	38	199	151
Gmina miejska Bełchatów	1 150	766	35	90	192	807	400
Gmina Bełchatów	216	146	6	12	36	141	81
Gmina Drużbice	107	62	5	6	18	71	40
Gmina Kleszczów	96	64	5	8	23	68	25
Gmina Kluki	84	53	3	6	18	48	32
Gmina Rusiec	79	54	6	2	7	62	32
Gmina Szczerców	169	106	12	12	28	115	68
Powiat bełchatowski	2 570	1 612	95	168	411	1 740	1 002

Źródło: Dane z UM w Zelowie

Zdecydowaną większość osób bezrobotnych w Gminie Zelów, na koniec 2019 r., stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz wykształceniem zasadniczym zawodowym. Łącznie było to 63% wszystkich bezrobotnych, wartość ta była o ponad 13% wyższa niż dla powiatu bełchatowskiego. Zdecydowanie mniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, policealnym i średnim zawodowym. W tych grupach Gmina Zelów wypada korzystniej niż powiat bełchatowski.

Tabela 19. Bezrobotni wg wykształcenia – stan na koniec 2019 r.

Poziom wykształcenia	Gmina Zelów	Powiat bełchatowski
Gimnazjalne i poniżej	29,0%	25,3%
Zasadnicze zawodowe	34,0%	24,3%
Średnie ogólnokształcące	8,8%	12,5%
Policealne i średnie zawodowe	18,2%	22,1%
Wyższe	10,0%	15,8%

Źródło: Dane z UM w Zelowie

Celem aktywnej polityki rynku pracy jest zmniejszenie rozmiarów bezrobocia poprzez aktywizację zawodową bezrobotnych oraz podnoszenie ich zdolności do podjęcia pracy. W aktywizacji bezrobotnych pomagają programy ułatwiające wejście i powrót na rynek pracy. Jedną z form pomocy jest subsydiowane zatrudnienie oraz przygotowanie osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia poprzez finansowanie szkoleń czy staży. Rozwój przedsiębiorczości wspierany jest poprzez udzielanie osobom bezrobotnym jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Ogółem w 2019 r. prace interwencyjne (nowe miejsca pracy i „wymiany”) z Gminy Zelów podjęło 10 osób z 69 osób bezrobotnych w powiecie bełchatowskim. Najczęściej oferowane przez pracodawców w ramach prac interwencyjnych stanowiska to: sprzedawca, operator maszyn włókienniczych, pracownik gospodarczy, fryzjer, przedstawiciel handlowy, kucharz, pomoc nauczyciela, geodeta, pomocnik dekarza, mechanik, pracownik biurowy.

W 2019 roku, w powiecie bełchatowskim, zostało zawartych 14 umów o organizowanie robót publicznych, w ramach których zatrudnienie podjęło 16 osób bezrobotnych w tym 2 z terenu gminy Zelów. Najczęściej oferowane w ramach robót publicznych stanowisko pracy to robotnik gospodarczy.

W 2019 r. jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej przyznano 134 osobom z terenu powiatu bełchatowskiego, w tym 24 z terenu Gminy Zelów. Przywiązując dużą wagę do przedsiębiorczości i samozatrudnienia, przeanalizowano przedmiot uruchomionych działalności gospodarczych. Największym zainteresowaniem cieszyła się różnego rodzaju działalność usługowa, a szczególnie:

- usługi remontowo-budowlane,

- usługi fryzjerskie,
- usługi kosmetyczne,
- mechanika pojazdowa,
- projektowanie wnętrz,
- usługi fotograficzne,
- korepetycje z jęz. obcych i innych przedmiotów szkolnych,
- agencje reklamowe i usługi związane z grafiką komputerową.

Bony na zasiedlenie to forma wsparcia skierowana do osób, które planują podjąć zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą w odległości, co najmniej 80 km od dotychczasowego miejsca zamieszkania lub czas dojazdu środkami transportu zbiorowego przekraczał będzie łącznie 3 godziny w obie strony. Przyznane środki przeznacza się na pokrycie kosztów związanych z zamieszkaniem, a ich wysokość nie może być wyższa niż 200% przeciętnego wynagrodzenia. Bony przyznawane są na wniosek osoby bezrobotnej do 30 roku życia, posiadającej odpowiedni profil pomocy lub na wniosek osoby do 30 roku życia niepełnosprawnej poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu. W 2019 roku przyznano łącznie 30 bonów na zasiedlenie w powiecie bełchatowskim, w tym 5 bezrobotnym z Gminy Zelów, które zostały sfinansowane ze środków EFS w ramach projektu „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bełchatowskim (IV)”. Każda z osób otrzymała bon w wysokości 7 800,00 zł z przeznaczeniem na pokrycie kosztów związanych z zamieszkaniem. Warunkiem prawidłowego rozliczenia się z przyznanymi środkami jest udokumentowanie pozostawania w zatrudnieniu/wykonywania innej pracy zarobkowej przez okres 6 miesięcy w terminie 8 miesięcy od dnia otrzymania bonu na zasiedlenie. Osoba wyłączana jest z ewidencji z dniem podjęcia zatrudnienia, po przedłożeniu dokumentu potwierdzającego to zatrudnienie.

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie zawarł 30 umów o refundację ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. PUP w Bełchatowie podpisał również 11 umów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, z których jedna została rozwiązana przed wypłatą środków. W 2019 r., w ramach tej formy pomocy, pracę podjęło 67 osób (nowe miejsca pracy i „wymiany”), w tym 13 z terenu Gminy Zelów. Stanowiska najczęściej tworzone były u pracodawców prowadzących działalność gospodarczą w branży ogólnobudowlanej, fryzjerskiej, kosmetycznej i związanej z produkcją odzieży.

Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia może otrzymać pracodawca albo przedsiębiorca.

Dofinansowanie wynagrodzenia przysługuje przez okres:

- 12 miesięcy w przypadku zatrudnienia bezrobotnych, którzy ukończyli 50 lat, a nie ukończyli jeszcze 60 roku życia;
- 24 miesięcy w przypadku zatrudnienia bezrobotnych, którzy ukończyli 60 lat.

Wysokość dofinansowania wynosi maksymalnie 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie. Pracodawca jest zobowiązany do dalszego zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu refundacji, odpowiednio 6 lub 12 miesięcy.

W 2019 r. zostały zawarte 4 umowy na stanowiska:

- asystent stomatologiczny,
- sprzątaczką,
- robotnik gospodarczy (2 umowy).

W ramach zawartych umów w 2019 r. pracę rozpoczęło 6 osób bezrobotnych (w tym „wymiany”), w tym 1 z terenu gminy Zelów.

W 2019 r. nie były zawierane umowy o refundację ze środków Funduszu Pracy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne skierowanego bezrobotnego, który nie ukończył 30 roku życia, jedynie kontynuowane były umowy zawarte w poprzednich latach (2016-2017). W 2019 r., w ramach „wymian”, pracę rozpoczęło 12 osób z tego 2 z terenu Gminy Zelów.

W 2019 roku staże rozpoczęło 237 osób bezrobotnych w tym 64 z terenu gminy Zelów. Najczęściej oferowane w ramach staży stanowiska to:

- doradca klienta,
- asystent ds. księgowości,
- kosmetyczka/pomoc kosmetyczna,
- pomoc nauczyciela/opiekunka,
- pracownik administracyjny/biurowy,
- zaopatrzeniowiec.

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie zawarł porozumienia o organizację prac społecznie użytecznych z Gminą Zelów, Miastem Bełchatów, Gminą Rusiec oraz Gminą Szczerców. Łącznie prace społecznie użyteczne organizowane w 2019 r. rozpoczęły 72 osoby (w tym „wymiany”), z czego 45 osób z terenu gminy Zelów.

W 2019 r. w ramach szkoleń wskazanych, organizowanych na wniosek bezrobotnego, po uzasadnieniu celowości skierowania na szkolenie zrealizowano 33 szkolenia, na których przeszkolono 33 osoby, w tym 5 z terenu gminy Zelów. W roku 2019 nie realizowano szkoleń grupowych.

Szkolenia wskazane zorganizowano dla bezrobotnych z naszej gminy w zakresach:

- Prawo jazdy kat. C+E oraz szkolenie okresowe kierowców w zakresie C, C+E,
- Prawo jazdy kat. C+E oraz kwalifikacja wstępna przyspieszona,
- Prawo jazdy kat. C+ E oraz kwalifikacja wstępna przyspieszona dla bloku programowego C, C+E, C1, C1 + E,
- Kandydat na instruktora nauki jazdy kat. B,
- Opiekunka w żłobku lub klubie dziecięcym.

Podstawową usługą rynku pracy jest pośrednictwo pracy, którego głównym zadaniem jest pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, a pracodawcom w znalezieniu pracownika o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych.

Istotnym czynnikiem wpływającym na efektywność działań w zakresie pośrednictwa pracy jest współpraca z partnerami rynku pracy, m.in. pracodawcami. W 2019 roku liczba pracodawców nowo pozyskanych do współpracy wynosiła 292 z tego 37 pozyskanych do współpracy przez doradców klienta w Filii PUP w Zelowie.

W wyniku współpracy z pracodawcami, do Powiatowego Urzędu Pracy w Bełchatowie w 2019 r. zgłoszonych zostało 4 670 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej z tego 342 zgłoszone w Filii PUP w Zelowie. Wśród zgłoszonych do PUP niesubsydiowanych miejsc pracy duży odsetek stanowiły tzw. „oferty otwarte”, w których dane teledadresowe pracodawcy są podane do publicznej wiadomości i są ogólnie dostępne dla osób zarejestrowanych, jak i niezarejestrowanych – osoby zainteresowane mogą bezpośrednio kontaktować się z pracodawcą. W 2019 roku stanowiły one 86%.

W związku z realizacją zgłoszonych ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej doradcy klienta w Filii PUP w Zelowie wydali bezrobotnym 501 skierowań do pracy. W ramach realizacji zgłoszonych do urzędu ofert pracy, w 2019 roku zostało zorganizowanych 58 giełd pracy na 170 miejsc. Wzięło w nich udział 450 bezrobotnych, z których 77 podjęło pracę. Z tego 5 giełd pracy na 7 miejsc zorganizowano w Filii PUP w Zelowie. Wzięło w nich udział 62 bezrobotnych z Gminy Zelów, z których 4 osoby podjęły pracę.

W 2019 roku z porady indywidualnej skorzystały 1 302 osoby w tym 233 osoby zarejestrowane w Filii PUP w Zelowie. W 2019 roku w poradach grupowych wzięło udział 77 osób w tym 25 z Filii PUP w Zelowie. Uwzględniając potrzeby i zainteresowania osób bezrobotnych, zorganizowano zajęcia następujących grup:

- „Poszukiwanie pracy w pigułce” – porada grupowa dla osób długotrwale bezrobotnych, dla których określono III profil pomocy – 5 osób,
- „Konstruowanie dokumentów aplikacyjnych” - porada grupowa dla osób, powyżej 50 roku życia- 9 osób,
- „Rozmowa kwalifikacyjna- autoprezentacja, mowa ciała” – porada grupowa ogólna – 11 osób.

Poradnictwo zawodowe świadczy również usługi w zakresie udostępniania szeroko rozumianej informacji zawodowej, udzielanej zarówno indywidualnie, jak i grupowo. Informacja zawodowa obejmuje zagadnienia rynku pracy, informacje o zawodach, możliwościach kształcenia i szkolenia, wspomaga proces podejmowania decyzji zawodowych, a także umożliwia klientom dokładniejszą orientację w świecie pracy.

W 2019 roku z informacji zawodowej skorzystało 3 326 osób z tego 329 zarejestrowanych w Filii PUP w Zelowie, z których:

- z indywidualnej informacji zawodowej – 3 208 osób bezrobotnych (w tym 301 – gmina Zelów),
- z informacji grupowej- 118 osób (w tym 28 gmina Zelów).

Doradca zawodowy prowadził w Filii PUP w Zelowie grupowe spotkania informacyjne na podstawie opracowanych programów:

- „Zarejestrowałeś się i co dalej?” – grupowa informacja zawodowa dla osób nowo zarejestrowanych (do 6 miesięcy)- 11 osób,
- „Znaczenie i możliwości zdobywania kwalifikacji zawodowych” – grupowa informacja zawodowa dla dłużników alimentacyjnych- 7 osób
- „Zarejestrowałeś się i co dalej?” – grupowa informacja zawodowa dla osób niepełnosprawnych- 10 osób.

Na spotkaniach poruszano zagadnienia dotyczące konieczności „uczenia się przez całe życie”, możliwości zdobywania kwalifikacji zawodowych (szkolenia, bezpłatna edukacja, projekty unijne), korzyści płynących ze zdobywania wiedzy, przedstawiano formy pomocy urzędu pracy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, a także techniki rekrutacyjne stosowane przez pracodawców.

Łączna liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Zelów objętych poradnictwem zawodowym wynosiła w 2019 roku - 587 osób.

Poradnictwo zawodowe kierowane jest także do pracodawców i polega na udzielaniu pomocy w doborze kandydatów do pracy spośród osób zarejestrowanych oraz we wspieraniu rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników poprzez udzielanie porad zawodowych. W roku 2019 liczba pracodawców korzystających z tej formy pomocy wynosiła – 153 z tego 26 udzielonych przez doradców w Filii PUP w Zelowie.

Tabela 20. Liczba osób z terenu gminy Zelów, wyłączonych z ewidencji w ramach poszczególnych form aktywizacji i ich udział w liczbie aktywizowanych powiatu bełchatowskiego (lata 2018 i 2019).

	2018			2019		
	ogółem powiat bełchatowski	gmina Zelów		ogółem powiat bełchatowski	gmina Zelów	
		w liczbach bezwzględnych	% do ogółu		w liczbach bezwzględnych	% do ogółu
Prace interwencyjne	63	12	19%	69	10	14,5%
Roboty publiczne	10	0	0%	16	2	12,5%
Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych	88	7	8%	67	13	19,4%
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	109	19	17,4%	134	24	17,9%
Podjęcia działalności gospodarczej w ramach bonu na zasiedlenie	2	0	0%	0	0	0%
Podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	15	1	6,7%	33	5	15,2%
Podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	9	0	0%	6	1	16,7%
Podjęcia pracy w ramach refundacji części kosztów wynagrodzenia, nagród oraz składek na ubezpieczenie społeczne bezrobotnego do 30 roku życia	50	7	14%	12	2	16,7%
Szkolenia zawodowe/bony szkoleniowe	36	4	11,1%	33	5	15,2%
Staże/bony stażowe	362	120	33,1%	237	64	27%
Przygotowanie zawodowe dorosłych	0	0	0%	1	0	0%
Prace społecznie użyteczne (w tym w ramach PAI)	79	51	64,6%	72	45	62,5%

Źródło: Dane z UM w Zelowie, PUP filia w Zelowie

2.4. Edukacja

2.4.1. Przedszkola (publiczne i prywatne)

Na terenie Gminy Zelów funkcjonują 2 przedszkola oraz 3 punkty przedszkolne publiczne

- Przedszkole Samorządowe Nr 1 z oddziałami integracyjnymi w Zelowie,
- Przedszkole Samorządowe Nr 4 w Zelowie,
- Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Wygiełzowie,
- Punkt przedszkolny w Szkole Podstawowej w Kociszewie,
- Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Łobudzicach z filią w Bujnach Szlacheckich

oraz 2 przedszkola niepubliczne i jeden klub dziecięcy

- Przedszkole Niepubliczne Akademia Uśmiechu,
- Przedszkole Edukacyjne w Zelowie,
- Klub dziecięcy Akademia Uśmiechu.

Dodatkowo przy szkołach podstawowych funkcjonują następujące oddziały przedszkolne:

- Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 2 w Zelowie,
- Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Kociszewie,
- Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Wygiełzowie,
- Dwa oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Łobudzicach z Filią w Bujnach Szlacheckich.

W przedszkolach publicznych (z pominięciem punktów przedszkolnych i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych) łącznie dostępnych jest 200 miejsc w 8 grupach dla dzieci w wieku 3-5 lat i 2 grupach „0”.

Przedszkole Samorządowe nr 4 w Zelowie dysponuje 75 miejscami, w podziale na 3 grupy dla dzieci w wieku 3-6 lat. Do przedszkola uczęszczają:

- 3-latki 21 dzieci,
- 4-latki 16 dzieci,
- 5-latki 17 dzieci,
- 6-latki 21 dzieci.

Liczba dzieci nieprzyjętych do przedszkola w 2019 r. wyniosła 2, natomiast aktualnie wynosi 7.

Przedszkole Samorządowe nr 1 z oddziałami integracyjnymi w Zelowie dysponuje 125 miejscami, w podziale na 5 grup dla dzieci w wieku 3-6 lat. Do przedszkola uczęszczają:

- 3-latki 26 dzieci,
- 4-latki 32 dzieci,
- 5-latki 35 dzieci,
- 6-latki 31 dzieci,
- 7-latki 1 dziecko.

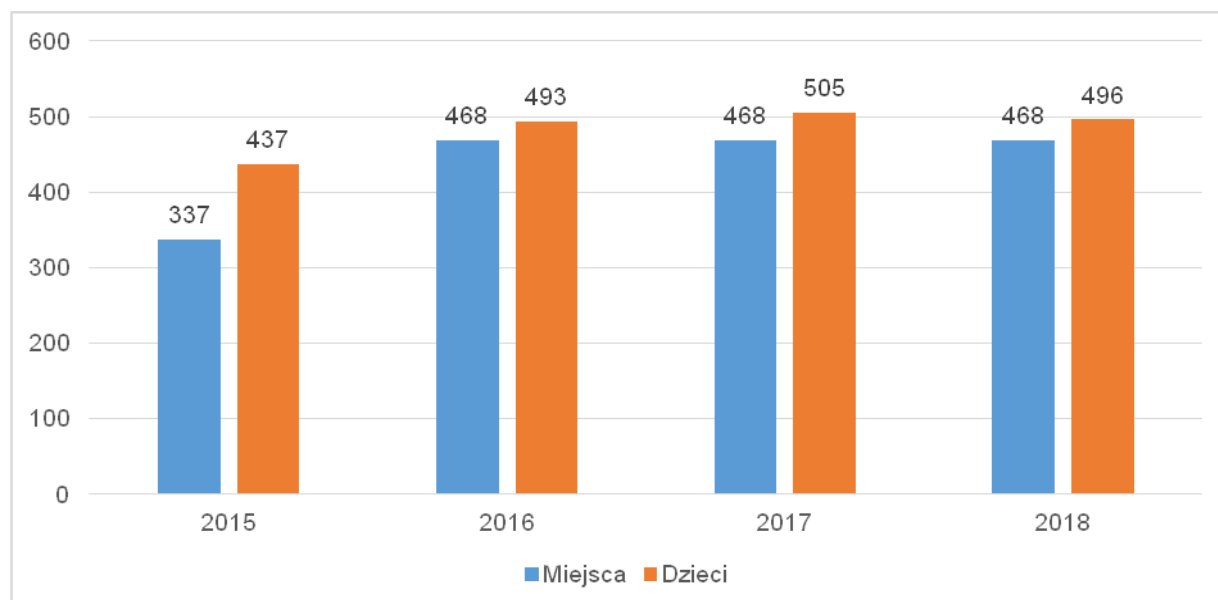
Liczba dzieci, którym odmówiono przyjęć z braku miejsc w roku 2019 wyniosła 16, a aktualnie wynosi 34.

W obu przedszkolach stawka żywieniowa wynosi 7 zł za dzień, natomiast odpłatność za pobyt – 1 zł za każdą godzinę powyżej 5.

W przedszkolach niepublicznych wysokość czesnego wahała się od 120 zł w Przedszkolu Edukacyjnym do 270 zł w Przedszkolu Niepublicznym „Akademia Uśmiechu”. Przedszkola niepubliczne oferowały ponad 200 miejsc (125 w Akademii Uśmiech i 88 w Przedszkolu Edukacyjnym). Stawka żywieniowa była zróżnicowana. Akademia Uśmiechu oferuje wyżywienie całodzienne za kwotę 11 zł, natomiast przedszkole Edukacyjne w rozbiu na I i II danie, odpowiednio 2,8 zł i 5,8 zł.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2015-2018 liczba w wieku przedszkolnym w Gminie Zelów nieznacznie przekraczała dostępną liczbę miejsc. Najmniej korzystna sytuacja była w 2015 r. kiedy to różnica wyniosła 100. Niemniej jedna w latach 2016-2018 sytuacja poprawiła się w sposób znaczący.

Wykres 3.. Liczba miejsc i dzieci w przedszkolach zlokalizowanych w Gminie Zelów w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w okresie od 2015 do 2018 roku, w Gminie Zelów wahała się od 653 do 718 i była najniższa spośród wszystkich porównywanych jednostek. Niemniej jednak należy zauważyć, że jest to spowodowane deficytem dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na obszarze wiejskim Gminy Zelów. W przypadku obszaru miejskiego wartość ww. wskaźnika jest ok. o 50% wyższa niż w jednostkach referencyjnych.

Powyższe potwierdza również analiza wskaźnika liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w latach 2015-2018. Wartości osiągnięte przez Gminę Zelów, w odniesieniu do jednostek porównywanych, są wyższe. Najbardziej zbliżone do wszystkich jednostek, Gmina Zelów osiągnęła w roku 2018. W przypadku ww. wskaźnika warto podkreślić, iż w rozbiu na miasto oraz obszar wiejski wartości wskaźnika wypadają skrajnie różnie. Otóż szczegółowa analiza pokazuje, iż problem z dostępnością miejsc w przedszkolach występuje na obszarze wiejskim.

Tabela 21. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat oraz dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego

	dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat				dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Gmina Zelów	718	653	691	713	1,51	1,12	1,05	1,00
Zelów - miasto	1 167	1 004	1 249	1 263	0,85	0,63	0,55	0,53
Zelów - obszar wiejski	319	309	205	236	4,91	4,82	4,78	4,55
Powiat bełchatowski	820	801	839	855	1,26	1,02	0,92	0,89
Polska	842	811	847	873	1,12	1,01	0,94	0,89
Polska - gminy miejsko-wiejskie	813	773	811	837	1,20	1,07	1,00	0,95
Łódzkie	847	818	851	868	1,15	1,01	0,94	0,90
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	812	776	818	837	1,29	1,11	1,03	1,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.4.2. Szkoły podstawowe publiczne

W Gminie Zelów funkcjonują następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Zelowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Zelowie,
- Szkoła Podstawowa nr 4 w Zelowie,
- Szkoła Podstawowa w Wygietzowie,
- Szkoła Podstawowa w Kociszewie,
- Szkoła Podstawowa w Łobudzicach z filią w Bujnach Szlacheckich.

Największą szkołą pod względem liczby uczniów oraz pracujących nauczycieli jest Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza w Zelowie. Do szkoły uczęszczało łącznie 378 uczniów, z czego do szkoły podstawowej 362 osoby, a do oddziału przedszkolnego 16 osób. Szkoła posiadała również 56 komputerów z dostępem do Internetu. łącznie w szkole funkcjonowało 17 oddziałów, w tym jeden oddział przedszkolny. Do dyspozycji uczniów było łącznie 18 pomieszczeń. W szkole pracowało 33 nauczycieli zatrudnionych na 34 etaty.

Nieznacznie mniejszą pod względem liczby uczniów i zatrudnionych nauczycieli była Szkoła Podstawowa nr 2 w Zelowie. Do szkoły uczęszczały 322 osoby, z czego 298 do szkoły podstawowej i 24 do oddziału przedszkolnego.

Najmniejsza ze wszystkich szkół pod względem liczby uczniów uczęszczających była Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Łobudzicach, do szkoły uczęszczało 75 osób. Natomiast najmniej nauczycieli pracowało w Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Kociszewie.

Każda szkoła w Gminie Zelów posiadała komputery z dostępem do Internetu. łącznie w szkołach dostępnych było 244 komputery, z czego 237 dla uczniów (w tym laptopy i tablety). W roku 2019 do szkół uczęszczało 1155 osób, z czego do oddziałów w szkołach podstawowych 1058 uczniów. Do dyspozycji uczniów były 84 pomieszczenia do nauczania.

W 2020 r. najwięcej uczniów ukończyło Szkołę Podstawową nr 1 im. Obrońców Praw Człowieka w Zelowie.

Tabela 22. Szkoły podstawowe – stan na 31.12.2019 r.

Nr lub nazwa szkoły	Liczba					Liczba komputerów z dostępem do Internetu	Liczba nauczycieli	
	uczniów ⁵	absolwentów w 2019 r.	absolwentów w 2020 r.	oddziałów	pomieszczeń do nauczania		osób	etatów
Szkoła Podstawowa nr 2 w Żelowie	SP - 298 OP - 24	20	18	15	13	50	28	25,75
Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza w Żelowie	SP - 362 OP - 16	-	-	SP - 16 OP - 1	18	56	33	34,00
Szkoła Podstawowa im. mjr H. Sucharskiego w Bujnach Szlacheckich	SP - 103 OP - 13 PP - 7	26	7	SP - 8 OP - 1 PP - 1	10 ⁶	25	17	13,10
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kociszewie	SP - 93 PP i OP - 37	15	14	10 (w tym PP i OP)	10	28 ⁷	15	16,01
SP Wygiełzów	167	14	23	8	10	40	18	13,77
Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Łobudzicach	75	47 ⁸	14 Kl. VIII	9	12	45 ⁹	17	13,03
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Obrońców Praw Człowieka w Żelowie	127	93 + 63 (gimnazjum)	61	8	21	65	29	28,29 dotyczy Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Żelowie

Źródło: Dane dostarczone przez Gminę Żelów

W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach podstawowych i liceum ogólnokształcącym w Gminie liczba etatów nauczycieli wyniosła 128,04. Liczba etatów nauczycieli wahała się pomiędzy 128,04 w roku szkolnym 2019/2020 do 134,5 w roku szkolny 2017/2018. Najwięcej nauczycieli w roku szkolnym 2019/2020 miało stopień nauczyciela dyplomowanego. Łącznie było 97,18 etatu. Należy jednak zauważyć, że w stosunku do roku 2018/2019 nastąpił spadek w tej grupie zawodowej.

Tabela 23. Nauczyciele wg stopni awansu w etatach w szkołach

Nauczyciele wg stopni awansu	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Stażyści	0,72	6,44	5,1	7,41
Kontraktowi	3,91	5,14	5,11	7,58
Mianowani	20,71	22,22	18,73	15,87
Dyplomowani	104,24	100,7	101,05	97,18
Razem	129,58	134,5	129,99	128,04

Źródło: Dane dostarczone przez Gminę Żelów

⁵ SP – szkoła podstawowa, OP – oddział przedszkolny, PP – punkt przedszkolny

⁶ W tym sala gimnastyczna

⁷ 21 do dyspozycji uczniów, 7 pozostałe

⁸ Gimnazjum, 0 szkoła podstawowa (nie było oddziałów)

⁹ 21 stacjonarne, 14 laptopów, 10 tabletów

W ramach szkół dostępna jest ogólnodostępna oraz o ograniczonej dostępności infrastruktura sportowa:

- Szkoła Podstawowa nr 4 posiada ogólnodostępne boisko Orlik, o ograniczonej dostępności dwie sale gimnastyczne: małą i dużą oraz ogólnodostępny plac zabaw i ogródek dydaktyczny,
- Szkoła Podstawowa nr 2 posiada ogólnodostępny plac zabaw, ogródek dydaktyczny oraz halę sportową, a także o ograniczonej dostępności boisko szkolne,
- Szkoła Podstawowa w Łobudzicach z filią w Bujnach Szlacheckich posiada o ograniczonej dostępności 2 sale gimnastyczne oraz 2 boiska szkolne i plac zabaw,
- Szkoła Podstawowa w Kociszewie posiada ogólnodostępną pełnowymiarową salę gimnastyczną oraz o ograniczonej dostępności boisko szkolne i plac zabaw,
- Szkoła Podstawowa w Wygiełzowie posiada o ograniczonej dostępności salę gimnastyczną oraz boisko szkolne i ogólnodostępny plac zabaw,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Zelowie posiada o ograniczonej dostępności salę gimnastyczną oraz boisko szkolne i plac zabaw.

W celu oceny jakości nauczania dokonano oceny wyników osiągniętych przez uczniów klas ósmych w odniesieniu do innych gmin z powiatu bełchatowskiego, średnich wyników w powiecie oraz województwie łódzkim. Najlepiej uczniowie z Gminy Zelów w 2019 r., napisali egzamin z języka polskiego. Średni wynik z ww. egzaminu wyniósł 51%. Jednakże w odniesieniu do jednostek porównywanych wynik ten należy ocenić jako średni.

Wynik z języka angielskiego uzyskany przez uczniów szkół podstawowych w Zelowie był niższy niż w przypadku języka polskiego i wyniósł 44,09%. Na tle jednostek porównywanych był to jeden z niższych wyników. Niższy wynik uzyskali uczniowie ze szkół podstawowych w Gminie Drużbice (41,49%).

Najniższy wynik, uczniowie z Gminy Zelów, uzyskali z matematyki (40,78%). Na tle jednostek porównywanych był to jeden z niższych wyników. Niższy wynik uzyskali uczniowie ze szkół podstawowych w Gminie Szczerców (37,05%).

Tabela 24. % wyniki z egzaminów 8-klasisty w Gminie Zelów i gminach powiatu bełchatowskiego, powiecie bełchatowskim oraz województwie łódzkim w 2019 r.

Nazwa jednostki	Język polski	Matematyka	Język angielski
Zelów	51,00	40,78	44,09
Bełchatów (gmina miejska)	58,12	45,52	54,98
Bełchatów (gmina wiejska)	50,64	44,04	50,33
Drużbice (gmina wiejska)	58,51	43,69	41,49
Kleszczów (gmina wiejska)	58,18	53,74	59,04
Kluki (gmina wiejska)	63,63	49,58	51,06
Rusiec (gmina wiejska)	44,42	42,42	48,08
Szczerców (gmina wiejska)	48,78	37,05	44,58
Powiat bełchatowski	55,43	44,51	51,46
Województwo łódzkie	55,97	46,93	53,72

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Dokonano również analizy wyników egzaminu ósmoklasisty w Gminie Zelów wg skali staninowej. Skala staninowa stosowana w pomiarze dydaktycznym odpowiada na pytanie, jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez ucznia/absolwenta na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. Skala

staninowa wprowadza 9 przedziałów wyników¹⁰. W 2019 r. do egzaminu podeszły 132 osoby. W przypadku języka angielskiego i matematyki wyniki z 5 szkół zostały zakwalifikowane jako średnie, natomiast z jednej szkoły jako niskie. W przypadku języka polskiego wyniki z trzech szkół zostały zakwalifikowane, jako średnie oraz z 3 szkół jako niskie.

Tabela 25. Skala staninowa średnich wyników egzaminów 8-klasisty w Gminie Zelów w 2019 r. w rozbiciu na poszczególne przedmioty

	Liczba zdających	Średni wynik (w %)	Liczba szkół z wynikiem		
			Niskim	Średnim	Wysokim
Język angielski	132	44	1	5	0
Matematyka	132	41	1	5	0
Język polski	132	51	3	3	0

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Współczynnik skolaryzacji brutto zgodnie z definicją GUS to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

W Gminie Zelów, w latach 2015-2018 współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Zelów był bardzo zbliżony do wartości osiągniętych przez jednostki referencyjne. Niemniej jednak warto zwrócić uwagę na wysoką wartość wskaźnika dla miasta. Wartości te są znacznie powyżej 100. W konsekwencji może oznaczać to, że gros uczniów z obszaru wiejskiego uczęszczało do szkół podstawowych w mieście.

Tabela 26. Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Gmina Zelów	86,70	94,26	92,98	92,76
Zelów - miasto	114,93	126,67	127,75	126,15
Zelów - obszar wiejski	58,63	61,80	59,19	61,23
Powiat bełchatowski	90,57	95,97	94,83	94,82
Polska	90,94	96,62	95,24	95,46
Polska - gminy miejsko-wiejskie	89,65	94,50	93,42	93,70
łódzkie	91,63	97,48	95,96	95,95
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	90,07	96,32	95,65	95,15

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹⁰ https://uczniowie.oke.poznan.pl/cms,772,co_to_sa_skale_staninowe_...htm

Analizując obciążenie oddziałów w szkołach podstawowych w latach 2015-2018, należy stwierdzić, iż utrzymuje się ono na względnie stałym poziomie. Jednocześnie wartości osiągnięte przez Gminę nie odbiegają od wartości osiągniętych przez jednostki referencyjne. Niemniej jednak niezmiennie zauważalna jest dysproporcja pomiędzy miastem, a obszarem wiejskim. W tym przypadku w każdym analizowanym roku miasto Zelów osiągało znacznie wyższe wartości niż obszar wiejski.

Tabela 27. Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych

	2015	2016	2017	2018
Gmina Zelów	20	20	19	19
Zelów - miasto	22	23	22	22
Zelów - obszar wiejski	18	16	15	16
Powiat bełchatowski	18	18	18	18
Polska	18	18	17	17
Polska - gminy miejsko-wiejskie	18	17	17	17
Łódzkie	18	18	17	17
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	18	17	17	17

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.4.3. Kształcenie na poziomie ponadpodstawowym młodzieży i dorosłych

Kształceniem na poziomie ponadpodstawowym w Gminie Zelów zajmują się dwa zespoły szkół: Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Kilińskiego w Zelowie oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących w Zelowie. W ramach Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Zelowie działa Szkoła Branżowa oraz Technikum Mechaniczne. W ramach technikum mechanicznego uczniowie mogą kształcić się na kierunkach:

- technik pojazdów samochodowych,
- technik mechanik,
- technik informatyk,
- technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki.

W ramach szkoły branżowej możliwe jest kształcenie w zawodach:

- mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych,
- mechanik pojazdów samochodowych,
- elektromechanik pojazdów samochodowych.
- ślusarz

Szkoła posiada:

- warsztaty szkolne,
- internat ze stołówką,
- salę gimnastyczną z siłownią,
- do nauki jazdy: samochody osobowe, ciągniki i kombajn zbożowy.

Z kolei w ramach Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zelowie na poziomie ponadpodstawowym kształci liceum ogólnokształcące.

W 2020 r. w Liceum było 128 uczniów. W 2020 r. liceum ukończyły 33 osoby, w stosunku do roku 2019 nastąpił spadek o 6 absolwentów. W przeliczeniu na pełny etat w Liceum pracowało 10 nauczycieli. Do dyspozycji uczniów jest 65 komputerów z dostępem do Internetu. Uczniowie mają również do dyspozycji salę gimnastyczną oraz boisko.

Tabela 28. Dane dotyczące Liceum Ogólnokształcącego w Gminie Zelów

Uczniowie	Absolwenci w roku 2019	Absolwenci w roku 2020	Nauczyciele w przeliczeniu na pełne etaty	Sale gimnastyczne	Boiska	Liczba komputerów z dostępem do Internetu do użytku uczniów
128	39	33	10	1	1	65

Źródło: Dane dostarczone przez Gminę Zelów

Analizując obciążenie oddziałów w szkołach branżowych w latach 2017-2018¹¹, należy stwierdzić, iż utrzymuje się ono na względnie stałym poziomie. Jednocześnie wartości osiągnięte przez Gminę nie odbiegają od wartości osiągniętych przez jednostki referencyjne.

Tabela 29. Uczniowie przypadający na oddział w szkołach branżowych I stopnia w Gminie Zelów i w jednostkach porównywanych

	2017	2018
Gmina Zelów	21	24
Powiat bełchatowski	25	25
ŁÓDZKIE	21	17
POLSKA	21	20

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Obciążenie oddziałów w liceach ogólnokształcących w latach 2015-2018 w Gminie Zelów nieznacznie spadło (z 24 uczniów na jeden oddział, do 21 uczniów na jeden oddział). Wartość ta jest niższa niż dane dla jednostek referencyjnych.

Tabela 30. Uczniowie przypadający na oddział w liceach ogólnokształcących w Gminie Zelów i w jednostkach porównywanych

	2015	2016	2017	2018
Gmina Zelów	24	19	22	21
Powiat bełchatowski	25	24	24	24
ŁÓDZKIE	27	26	26	26
POLSKA	26	26	26	26

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Gminie Zelów funkcjonuje niepubliczna placówka oświatowa Ośrodek Szkoleniowy „WIEDZA”, której organem prowadzącym jest Fundacja Rozwoju Gminy Zelów. Ośrodek szkoleniowy „WIEDZA” znajduje się w Zelowie przy ul. Mickiewicza 4. Nadzór nad placówką sprawuje Kurator Oświaty w Łodzi – Delegatura w Piotrkowie Tryb. Placówka prowadzi kursy w ramach pozaszkolnych form kształcenia.

2.5. Pomoc społeczna

Za koordynację polityki pomocy społecznej w Gminie odpowiada Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie. W 2019 r. M-GOPS realizował swoje działania na podstawie ustawy: o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych i inne. W ramach wsparcia, w 2019 r. M-GOPS udzielił pomocy i wsparcia 1191 osobom, co stanowiło 8% wszystkich mieszkańców Gminy. Jako główne przyczyny udzielania wsparcia wskazano: długotrwałą chorobę, ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. W 2019 r. z pomocy społecznej skorzystało 1269 osób z 615 rodzin.

¹¹ Szkoły branżowe powstały w 2017 r.

M-GOPS zapewnił również funkcjonowanie 8 rodzin zastępczych.

W 2019 r. M-GOPS w Zelowie przyznał świadczenia dla 551 osób bezrobotnych.

M-GOPS udzielał świadczeń w podziale na pieniężne i niepieniężne. W 2019 r. ze świadczeń pieniężnych skorzystały 1092 osoby z 517 rodzin. Łączna kwota świadczeń zasiłków celowych, okresowych i stałych wyniosła 1 093 464,83 zł. Świadczeniami niepieniężnymi objęto natomiast 819 osób z 319 rodzin. W ramach świadczeń niepieniężnych prowadzone było dożywianie dzieci i dorosłych, zapewnienie miejsca w domach pomocy społecznej, zapewnienie schronienia oraz sprawienie pogrzebu.

Tabela 31. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w 2019 r. w Gminie Zelów

Powody pomocy	Wnioski o pomoc		Pomoc przyznana		
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	Kwota
Bezrobocie	242	347	242	347	628 345,17 zł
Alkoholizm i narkomania	54	68	54	68	207 203,92 zł
Niepełnosprawność	265	349	265	349	1.499.952,618 zł
Długotrwała choroba	473	653	473	653	1.995.424,00 zł
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	140	150	140	150	112.641, 47 zł
Ochrona macierzyństwa	42	42	42	42	4.889,55 zł

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Łącznie wydatki ogółem na pomoc społeczną w 2019 r. w Gminie Zelów wyniosły 24 366 235,30 zł w tym:

- w ramach zadań własnych: 4 978 251,59 zł, w tym: zasiłki stałe – 598 612,55 zł, zasiłki okresowe- 214 287,28 zł,
- w ramach zadań zleconych -19 295 992,36 zł,
- w ramach realizacji projektu – „Centrum Usług Społecznych dla powiatu bełchatowskiego” ze środków EFS- 91 991,35 zł.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnione były 43 osoby, w tym 8 pracowników socjalnych wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej, w sekcji usług opiekuńczych zatrudnionych było 6 opiekunek.

Oprócz ww. zadań M-GOPS w Zelowie realizował świadczenia skierowane do rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz zasiłki dla opiekunów.

Poza M-GOPS na terenie Gminy działają inne instytucje zajmujące się pomocą społeczną m.in. na terenie gminy działa Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Walewicach. Ośrodek świadczy wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2019 r. z ŚDS korzystały 83 osoby¹². Środowiskowy Dom Samopomocy w Walewicach jest placówką dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi, umożliwiającą uczestnikom w czasie pobytu skorzystanie z jednego posiłku przygotowywanego przez samych uczestników w ramach zajęć terapeutycznych oraz ogniwem oparcia społecznego pozwalającego im na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnianie się i integrację społeczną. Osoby z zaburzeniami psychicznymi kierowane są do ośrodka na podstawie decyzji kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zelowie. ŚDS w Walewicach jest jednostką sektora finansów publicznych i funkcjonuje w formie jednostki budżetowej, na zasadach

¹² https://bip-v1-files.idcom-jst.pl/sites/47009/wiadomosci/519863/files/raport_o_stanie_gminy_zelow_za_2019_r.pdf

określonych w przepisach o finansach publicznych. Dom Samopomocy pokrywa wydatki związane z funkcjonowaniem bezpośrednio z budżetu Gminy Zelów, a pobrane dochody odprowadza na rachunek dochodów budżetu Gminy Zelów.

Na terenie gminy działa również Dom Pomocy Społecznej w Zabłotach, w którym obecnie przebywa 80 mieszkańców. Mają oni zapewnioną całodobową opiekę przez wykwalifikowany personel, który systematycznie podnosi swoją wiedzę i umiejętności. Budynek DPS są podzielone na sektory: część mieszkalną (pokoje mieszkańców), część biurową, zaplecze techniczne, część terapeutyczną i rekreacyjną. Całość budynków jest tak zaprojektowana by pensjonariuszom zapewnić wygodne i funkcjonalne warunki pobytu. Pokoje 1, 2 i 3 osobowe wyposażone są w meble, sprzęt radiowy oraz instalację przywoławczą. Mieszkańcy mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań w pracowniach: ceramicznej, komputerowej, muzycznej, plastycznej i innych. Preferowaną formą terapii są też spacery po pobliskim lesie oraz uczestnictwo w wycieczkach rowerowych.

Ponadto usługi pomocy społecznej świadczone są w:

- Szkole Podstawowej nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Zelowie – w tej chwili 2 oddziały integracyjne,
- Przedszkolu Samorządowym nr 1 z oddziałami integracyjnymi w Zelowie (obecnie brak oddziałów),
- Świetlicy środowiskowej prowadzonej przez Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych w Zelowie.

Działania w zakresie pomocy społecznej są niezwykle istotne dla wyrównywania szans. Analizując sytuację społeczną w Gminie Zelów na tle jednostek porównywanych, należy stwierdzić, iż jest ona najmniej korzystna. W 2018 r., aż na 38,3% dzieci w wieku do 17 lat rodziny otrzymywały zasiłki. Podobna wartość została jedynie osiągnięta w gminach miejsko-wiejskich województwa łódzkiego (36,2%). Należy również zwrócić uwagę, iż od 2015 r. do 2018 r. Gmina Zelów odnotowała najwyższy przyrost wartości ww. wskaźnika (tj. o 14%).

Tabela 32. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

	2015	2016	2017	2018	Dynamika (2015=100%)
Gmina Zelów	33,5	36,6	38,9	38,3	1,14
Powiat bełchatowski	23,9	25,8	25,9	26,2	1,10
Polska	26,8	29,4	29,3	29,4	1,10
Polska - gminy miejsko-wiejskie	30,3	33,3	33,2	33,0	1,09
Łódzkie	28,6	31,5	31,3	31,3	1,09
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	33,4	37,2	36,8	36,2	1,08

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Gminie Zelów, w 2018 r., na 10 tys. mieszkańców przypadało 1014 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Wartość ta jest znacznie wyższa niż w jednostkach porównywanych. Należy jednak zauważyć, że dynamika spadku ww. wskaźnika, w stosunku do roku 2015 znacząco nie odbiegała od jednostek porównywanych, a w liczbach bezwzględnych w Gminie Zelów była największa.

Tabela 33. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

	2015	2016	2017	2018	Dynamika (2015=100%)
Gmina Zelów	1 288	1 154	1 128	1 014	0,79
Powiat bełchatowski	841	759	681	626	0,74
Polska	710	645	568	513	0,72
Polska - gminy miejsko-wiejskie	810	733	643	579	0,71
Łódzkie	704	639	563	533	0,76
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	810	738	659	601	0,74

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.6. Zdrowie

Opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, mieszczący się przy ulicy Żeromskiego 21 w Zelowie. Podlega mu przychodnia w Wygietzowie.

W 2019 r. udzielono 58 918 świadczeń zdrowotnych w SP ZOZ w Zelowie. Przeciętny stan zatrudnienia w roku 2019 wyniósł 20 osób. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zelowie z siedzibą w Zelowie, prowadzi działalność od 01.01.2002 r. Czas działania Zakładu jest nieoznaczony. Celem działania placówki jest zapewnienie ludności zamieszkałej na terenie Gminy Zelów opieki zdrowotnej z uwzględnieniem praw pacjenta określonych w karcie pacjenta.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zelowie w 2019 roku prowadził działalność w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej dla osób ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia, którzy złożyli deklarację wyboru do lekarza SP ZOZ,
- gabinetu położnej środowiskowo-rodzinnej dla kobiet ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia na podstawie złożonej deklaracji,
- gabinetu pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej dla osób ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia na podstawie złożonej deklaracji;
- rehabilitacji leczniczej – lekarska rehabilitacja ambulatoryjna oraz gabinet fizjoterapii świadczący zabiegi na podstawie skierowań wystawionych przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
- poradni ginekologiczno-położniczej dla osób ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- higieny szkolnej dla wszystkich uczniów, uczących się w szkołach położonych na terenie Gminy Zelów,
- medycyny pracy.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zelowie w 2019 r. realizował następujące programy finansowane ze środków NFZ:

- Program Zdrowotny Narodowego Funduszu Zdrowia profilaktyki raka szyjki macicy adresowany do kobiet w wieku 25-59 lat. Program swym działaniem obejmował badania

cytologiczne u kobiet w ww. wieku, które nie wykonywały tego badania w ciągu ostatnich 3 lat.

- Program profilaktyki chorób układu krążenia adresowany do osób w wieku 35, 40, 45, 50, oraz 55 lat, u których nie została dotychczas rozpoznana choroba układu krążenia i które w okresie ostatnich 5 lat nie korzystały ze świadczeń udzielanych w ramach programu.
- Program profilaktyki gruźlicy. Adresaci programu to populacja osób dorosłych w programie nie mogą brać udziału osoby, u których rozpoznano wcześniej gruźlicę.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zelowie realizował umowę w ramach ogłoszonego konkursu przez Zarząd Województwa łódzkiego na realizację zadania ambulatoryjna rehabilitacja lecznicza, uzasadniona stwierdzoną patologią zawodową dla pacjentów z terenu województwa łódzkiego. Ponadto realizował umowę zawartą z Uniwersytetem Medycznym pod nazwą „łódzki Program Profilaktyki Nowotworów Głowy i Szyi”.

W 2019 roku głównym źródłem finansowania działalności SPZOZ w Zelowie był kapitał własny, który na koniec grudnia 2019 roku obejmował 74,7% pasywów ogółem. Ich udział w porównaniu do roku ubiegłego wzrósł o 4,4%. Na koniec 2019 roku kapitał własny był dodatni i wynosił 651,8 tys. zł. W strukturze kosztów rodzajowych dominujący udział miały koszty z tytułu wynagrodzeń.

SP ZOZ w Zelowie w 2019 r. osiągnął przychód na 2 985 258,85 zł, z czego z tytułu świadczenia usług medycznych 2 901 861,76, co stanowiło 97,5% wszystkich przychodów. Pozostałe 2,5% przychodów stanowiły pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe.

Z kolei koszty działalności SP ZOZ w Zelowie wyniosły 2 913 409,33 zł. Tym samym SP ZOZ w Zelowie osiągnął dodatni wynik finansowy na poziomie 71 849,52 zł.

Tabela 34. Finanse Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Zelowie w 2019 r.

PRZYCHODY	2 985 258,85
- usługi medyczne	2 901 861,76
- pozostałe przychody operacyjne	82 737,92
- przychody finansowe	659,17
KOSZTY	2 913 409,33
-koszty wg rodzaju	2 910 388,44
- pozostałe koszty operacyjne	0,00
- koszty finansowe	3 020,89
WYNIK FINANSOWY	71 849,52

Źródło: Dane dostarczone przez Gminę Zelów

W ramach działalności SP ZOZ w Zelowie prowadzone są:

1) Poradnia POZ:

Podstawowa opieka zdrowotna realizowana jest dla pacjentów, którzy złożyli deklarację wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej w danej przychodni. Deklarację należy złożyć pisemnie na specjalnych drukach, przynieść do rejestracji, gdzie zostanie sprawdzona z okazanym dokumentem tożsamości i przyjęta. W deklaracji należy podać aktualny adres. Jeśli deklaracja nie może być przyjęta, alternatywnie wskazywane jest inne miejsce udzielania świadczeń podstawowej opieki zdrowotnych w ramach umowy z NFZ. Pacjent może zmienić przychodnię trzy razy w roku bezpłatnie lub więcej razy – odpłatnie. Można złożyć deklarację wyboru lekarza, pielęgniarki/położnej podstawowej opieki zdrowotnej tylko w jednym miejscu. Złożenie deklaracji w innej przychodni automatycznie unieważnia wcześniej złożoną deklarację w poprzedniej przychodni. Świadczenia w podstawowej opiece zdrowotnej są udzielane w godzinach od 8 do 18 w dni powszednie. Zakres świadczeń udzielanych przez lekarzy, pielęgniarki/położne

podstawowej opieki zdrowotnej obejmuje problemy zdrowotne w ramach kompetencji zawodowych specjalistów medycyny rodzinnej, lekarzy internistów i pediatrów oraz analogicznie pielęgniarki/położne rodzinne, pielęgniarki szkolne. Świadczenia zdrowotne realizowane są w przychodni. W sytuacjach uzasadnionych względami medycznymi świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej mogą być udzielone w miejscu zamieszkania pacjenta na określonych zasadach.

Lekarz w podstawowej opiece zdrowotnej przeprowadza badanie lekarskie, zleca badania diagnostyczne, jeśli wymaga tego proces leczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, kieruje do innych specjalistów w poradniach specjalistycznych, jeśli leczenie lub dalsza diagnostyka tego wymagają, kieruje do szpitala, jeśli uzna to za konieczne. Badania diagnostyczne niezbędne w trakcie leczenia w innych poradniach podstawowej opieki zdrowotnej, poradniach specjalistycznych czy też przed przyjęciem do szpitala są realizowane bezpłatnie wyłącznie w miejscach wskazanych przez lekarza informującego o konieczności ich wykonania. Informacja o konieczności wykonania ww. badań diagnostycznych powinna być potwierdzona wydaniem odpowiedniego skierowania. Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej nie „przepisuje” skierowań z innych poradni. Udogodnieniem dla pacjentów zadeklarowanych, było wprowadzenie możliwości pozyskania recepty oraz zwolnienia lekarskiego w formie elektronicznej. Pacjenci, którzy przynależą do SPZOZ w Zelowie, mogą otrzymać receptę na lek stały, bez konieczności umawiania wizyty, po wcześniejszej konsultacji z lekarzem.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Zelowie zatrudnionych zostało 6 pediatrów, w tym jeden specjalista w zakresie alergologii dziecięcej oraz neonatologii.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej pacjenci mogą korzystać z porad specjalistów:

- ortopedii,
- rehabilitacji medycznej,
- chirurgii ogólnej i onkologicznej,
- urologii,
- nefrologii,
- chorób wewnętrznych,
- neurologii,
- medycyny pracy,
- okulistyki,
- endokrynologii,
- psychiatrii,
- anestezjologii,
- kardiologii,
- diabetologii.

2) Poradnia ginekologiczno-położnicza.

Jednym z ważniejszych działań placówki w 2019 roku było rozwinięcie usług z zakresu ginekologii i położnictwa. W ramach funkcjonowania poradni pacjenci mogą skorzystać z porad ginekologów, położnych oraz perinatologa, czyli specjalisty zajmującego się opieką nad kobietami ciężarnymi oraz płodem i noworodkami. Personel posiada certyfikaty kursu USG. Zakupiony został również nowy fotel ginekologiczny, który usprawnił pracę specjalistów i poprawił komfort dla pacjentek.

3) Dział fizjoterapii leczniczej

Fizjoterapia ambulatoryjna odbywa się na podstawie zlecenia wydanego przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego. Cykl terapeutyczny trwa do 10 dni zabiegowych, nie więcej jednak niż 5 zabiegów dziennie. Skierowanie na zabiegi powinno być zarejestrowane w ciągu 30 dni od dnia jego wystawienia. Pacjenci mogą korzystać również z usług fizjoterapeutów, przyjmujących w godzinach otwarcia przychodni.

4) Inwestycje i działania promocyjne.

W 2019 roku przeprowadzono remont nawierzchni przed wejściem do budynku, zamontowana została również tzw. opaska zabezpieczająca budynek przed podsiąkaniem.

Utworzone zostały nowe stanowiska do obsługi pacjenta, gabinety lekarskie wyposażono w komputery oraz drukarki. Wprowadzony został również wewnętrzny system, oparty na serwerze, który usprawnił pracę personelu. Ponadto od 2019 roku uruchomiono stronę internetową placówki oraz profil w mediach społecznościowych na platformie facebook. Systematycznie przeprowadzane były akcje profilaktyczne, podczas których pacjenci mogli skorzystać m.in.: z badań mammograficznych, ultrasonografii dopplerowskiej, USG, badania słuchu oraz wzroku.

SP ZOZ prowadziło ścisłą współpracę z Miejsko – Gminnym Klubem Honorowych Dawców Krwi w Zelowie.

Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać z usług dwóch Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Pierwszy z nich NZOZ „Medyk” s.c., mieszczący się przy ul. Wolności 1c, posiada w swojej strukturze m.in.: poradnię okulistyczną, poradnię medycyny szkolnej, poradnię endokrynologiczną, poradnię diagnostyki EKG, poradnię chorób wewnętrznych. Drugi NZOZ to Przychodnia Lekarska „Siwy” Lekarze, Pielęgniarki, Położne. Spółka Partnerska, działająca przy ulicy Sienkiewicza 14.

Najbliższy szpital oddalony jest od gminy o około 16 km i zlokalizowany jest w mieście Bełchatów. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie posiada w swojej strukturze 27 oddziałów, świadczy swoje usługi również w Specjalistycznej Przychodni. Przy realizacji zadań związanych z diagnostyką, przychodnia wykorzystuje szeroko rozbudowane zaplecze diagnostyczne szpitala.

Analizując poziom opieki zdrowotnej w Gminie Zelów, dokonano również porównania do jednostek referencyjnych. Pod względem opieki zdrowotnej Gmina Zelów wypada korzystnie na tle jednostek porównywanych. Liczba porad ogółem w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2019 r. wyniosła 4 966, co jest wartością znacznie wyższą niż liczba porad w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem w powiecie bełchatowskim oraz w kraju. W odniesieniu do województwa łódzkiego oraz gmin miejsko-wiejski w województwie łódzkim należy stwierdzić, iż wartość wskaźnika była na zbliżonym poziomie.

Należy również zwrócić uwagę, iż pod względem liczby przychodni podległych JST w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców Gmina Zelów wypada bardzo korzystnie (1,34 przychodni) względem jednostek porównywanych. W żadnej jednostce porównywanej wartość wskaźnika nie przekroczyła 1,00.

Tabela 35. Porady ogółem na 1000 mieszkańców oraz liczba przychodni ogółem podległych JST w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych w 2019 r.

	Porady ogółem na 1 000 mieszkańców	Liczba przychodni ogółem podległych JST w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców
Gmina Zelów	4 966	1,34
Powiat bełchatowski	4 406	0,80
Polska	4 528	0,67
Polska - gminy miejsko-wiejskie	4 694	0,76
Łódzkie	4 937	0,97
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	5 080	0,89

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia własne autora

2.7. Kultura, sport, rekreacja

Kultura

Główną działalność kulturalną na terenie gminy prowadzi Domu Kultury w Zelowie, który pełni rolę instytucji wielofunkcyjnej, charakteryzującej się programową gotowością różnorodnej współpracy z innymi podmiotami przy realizacji wspólnych działań. W Domu Kultury zatrudnionych jest obecnie 10 osób (w tym 7 osób na pełnym etacie, 3 osoby na część etatu, co ogółem stanowi 8 etatów).

Dom Kultury prowadzi działalność, która obejmuje:

- pracę z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi w zakresie: kształtowania oraz rozwijania zainteresowań i uzdolnień, a także poszukiwania nowych form ekspresji twórczej i rozbudzania wyższych aspiracji kulturalnych,
- organizację różnorodnych przedsięwzięć kulturalnych z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców oraz ich aktywności w tworzeniu oferty kulturalnej,
- eksponowanie lokalnych talentów artystycznych,
- budowanie własnej wartości środowisk twórczych,
- kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- edukację kulturalną, szczególnie w zakresie lokalnej historii i dziedzictwa kulturowego,
- ochronę lokalnego dziedzictwa kulturowego,
- pracę wystawienniczą i wydawniczą,
- współpracę z instytucjami, organizacjami o podobnych celach i zadaniach oraz z jednostkami organizacyjnymi gminy,
- pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych.

Zainteresowani mieszkańcy mogą skorzystać z działalności zespołów artystycznych/zainteresowań, sekcji i warsztatów, w zakresie:

- nauki tańca towarzyskiego (dla młodzieży i dorosłych),
- zajęć gimnastyki korekcyjnej z elementami tańca (dla dzieci, młodzieży i dorosłych),
- zespołów teatralnych (dla dzieci, młodzieży i dorosłych),

- zajęć/prób orkiestr dętych oraz nauki gry na instrumentach dętych (dla dzieci, młodzieży i dorosłych),
- ludowego zespołu artystycznego dla dorosłych,
- warsztatów rękodzieła (dla dzieci, młodzieży i dorosłych).

Dom Kultury dysponuje salą widowiskową na 250 miejsc. Łączna powierzchnia użytkowa wynosi 436 m².

Na terenie Gminy działa również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Adama Mickiewicza w Zelowie. Biblioteka funkcjonuje z Oddziałem dla Dzieci i 2 filiami bibliotecznymi w Kociszewie i Wygiełzowie. Biblioteka służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych, informacyjnych i kulturalnych społeczeństwa, a także upowszechnianiu wiedzy i kultury. W ciągu 70 lat swojej działalności zgromadziła 43 441 wol. Z jej usług korzysta w ciągu roku ok. 2300 czytelników, którzy wypożyczają ok. 43000 wol. Biblioteka oprócz zadań statutowych kontynuuje zapoczątkowaną w latach sześćdziesiątych bogatą tradycję w zakresie upowszechniania książki i czytelnictwa wychodząc z ofertą kulturalną dla dzieci, dorosłych i osób starszych¹³. Biblioteka dysponuje budynkiem głównym o powierzchni 103 m² oraz budynkami filii bibliotecznych: w Kociszewie o powierzchni 37 m² i w Wygiełzowie o powierzchni 40 m². W BPMiG wraz z filiami bibliotecznymi jest zatrudnionych 9 pracowników, w tym 6 osób na cały etat i 3 osoby na ¼ etatu. Koszty utrzymania bibliotek w 2020 r. planowane są na 439.500 zł, według stanu na dzień 30.06.2020 wykonane było 49% planu.

Na terenie Gminy działa również Muzeum w Zelowie - Ośrodek Dokumentacji Dziejów Braci Czeskich. Muzeum powstało na skutek współpracy Parafii Ewangelicko-Reformowanej z Instytutem Historii PAN, Uniwersytetem Warszawskim, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwem Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej i Fundacją EXULANT. Głównym założeniem działalności Muzeum jest zbiórka, konserwacja, przechowywanie oraz eksponowanie wszelkich śladów kultury duchowej i materialnej, natomiast Ośrodek ma na celu zbieranie dokumentacji do historii dziejów Braci Czeskich¹⁴.

Sport i rekreacja

Od 2011 roku przy Szkole Podstawowej nr 4 funkcjonuje nowoczesny kompleks boisk sportowych utworzony w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012”. W skład kompleksu wchodzi boiska – do piłki nożnej z trawą syntetyczną i wielofunkcyjne z nawierzchnią polimetanową oraz zaplecze socjalne z szatniami.

Od 1972 roku na terenie miasta przy ulicy Piotrkowskiej znajduje się stadion „Włóknarz”. Wymiary stadionu: 105 x 69 m, a liczba miejsc 1000 (350 krzeseł plastikowych i ławki oraz miejsca stojące).

Na terenie Gminy w 2019 r. funkcjonowało wiele klubów sportowych.

Działalność sportową na terenie Gminy prowadzą kluby sportowe, m.in.:

- Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy w Zelowie, który skupia Szkolne Koła Sportowe ze wszystkich szkół Gminy. W działalność Związku zaangażowanych jest kilkunastu nauczycieli wychowania fizycznego, wielu rodziców a przede wszystkim kilkuset uczniów. Do głównych celów Związku należy: krzewienie kultury zdrowotnej i fizycznej wśród młodzieży szkolnej, rozwijanie zainteresowań sportowych wśród młodzieży uczącej się, organizowanie osób dorosłych do działań na rzecz młodzieży szkolnej, podejmowanie działań na rzecz modernizacji i rozbudowy szkolnych urządzeń i obiektów sportowych. Podstawową działalnością jest organizowanie współzawodnictwa sportowego w zakresie

¹³ <https://bibliotekazelow.blogspot.com/p/historia-biblioteki.html>

¹⁴ http://www.zelandia.pl//index.php?option=com_content&task=category§ionid=5&id=28&Itemid=64

różnych dyscyplin sportowych dla wszystkich uczniów szkół z terenu gminy Zelów. Organizacja nie posiada etatowych pracowników, a terenem działania jest cały kraj.

- Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy w Zelowie, którego celem jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu oraz wychowywanie przez kulturę fizyczną i sport. Klub organizuje i prowadzi sekcje różnych dyscyplin sportowych, organizuje imprezy i zawody sportowe, a także bierze udział w imprezach i zawodach organizowanych przez powołane do tego organizację, propaguje wśród społeczeństwa wychowanie fizyczne i sport, prowadzi pracę wychowawczą wśród swoich członków oraz podejmuje inne przedsięwzięcia, zgodnie z prawem w ramach statutowej działalności.
- Zelowski Klub Sportowy Włóknierz, którego główny zakres działalności obejmuje: prowadzenie sekcji piłki nożnej (szkolenie młodzieży i udział w rozgrywkach ligowych prowadzonych przez PZPN). W klubie zatrudnionych jest 6 osób. Według statutu działania klubu obejmują cały kraj, jednakże w praktyce skupiają się na działaniach w województwie łódzkim.
- Uczniowski Klub Sportowy „KUSY” w Łobudzicach,
- Uczniowski Klub sportowy „Czwórka”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”,
- Uczniowski Klub Sportowy „ZIBI” Kociszew,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy ZSO w Zelowie.

Na obszarze Gminy występuje na rzece Pilski zbiornik retencyjny „Patyki”. Zbiornik ma powierzchnię 5,5 ha i położony jest w otoczeniu sosnowego lasu. Jest to doskonałe miejsce do rekreacji. Znajdują się tu 2 piaszczyste plaże duża na wydmach i mniejsza z pomostem. Wokół zbiornika znajdują się plac zabaw dla dzieci, napowietrzna siłownia zewnętrzna, miejsce na ognisko i boisko do siatkówki plażowej. Wokół zalewu wydzielone są ścieżki rekreacyjne, wzdłuż których ustawiono ławki i stoliki. Jest również wydzielony parking samochodowy¹⁵.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Rodzinny Ogród Działkowy „Zdrowie”, który pełni ważną funkcję rekreacyjno-wypoczynkową dla mieszkańców budownictwa wielorodzinnego.

2.8. Bezpieczeństwo

Policja

Za zapewnienie bezpieczeństwa w Gminie Zelów odpowiada zespół policjantów oddelegowanych do pełnienia służby na Komisariacie w Zelowie. Obecnie na Komisariacie zatrudnionych jest 20 policjantów oraz komendant i jego zastępca.

Jednym z zadań jest zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W okresie od stycznia 2019 r. do lipca 2020 na terenie Gminy Zelów odnotowano 160 zdarzeń drogowych, 80 na terenie miasta oraz 80 na obszarze wiejskim. Wśród zdarzeń łącznie odnotowano 21 wypadków (8 w mieście, 13 na obszarze wiejskim) i 139 kolizji. W wypadkach i kolizjach na obszarze miasta nikt nie zginął, rannych zostało natomiast 9 osób. Jako najbardziej newralgiczne miejsca zostały wskazane ul. Kilińskiego, Żeromskiego

¹⁵ <https://ajeju.pl/2019/06/20/zelow-zbiornik-patyki/>

oraz Kościuszki. Z kolei w wypadkach i kolizjach na obszarze wiejskim zginęły 3 osoby (w miejscowości Pożdzenice, Karczmy i Wypychów), a 17 osób zostało rannych.

Jeżeli chodzi o przestępczość kryminalną, to w 2019 r. w Gminie Zelów miały miejsce 262 przestępstwa, z czego:

- 67 czynów miało charakter przestępstw kryminalnych,
- 70 czynów miało charakter przestępstw w ruchu drogowym,
- 135 zostało zakwalifikowanych, jako inne.

Po wydaniu postanowienia o wszczęciu przeprowadzono 262 postępowania przygotowawcze. Z 262 postępowań przygotowawczych 201 zakończyło się aktem oskarżenia i skazaniem sprawcy bądź sprawców. Uzyskano wskaźnik wykrywalności na poziomie 77%. O przestępstwa przewidziane w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii przeprowadzono 6 dochodzeń, w których toku stwierdzono 6 przestępstw i które skończyły się skierowaniem do sądu aktów oskarżenia (posiadanie, art. 62.1 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Straż Pożarna

Na terenie Gminy nie ma siedziby Państwowej Straży Pożarnej. Administracyjnie swoim zasięgiem obejmuje Państwowa Straż Pożarna w Bełchatowie. Niemniej jednak na obszarze Gminy rozlokowanych jest 17 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które zrzeszone są w Gminnym Związku OSP RP i działają jako stowarzyszenia. W działalność OSP zaangażowanych jest ok. 600 strażaków, z czego około 200 posiada wszelkie aktualne uprawnienia do udziału w działaniach ratowniczych. Warto również podkreślić, że aż 16 z 17 jednostek OSP posiada oznaczenie typu „S”, tzn., że posiadają one wozy bojowe wraz z odpowiednim wyposażeniem, jedna jednostka, to jednostka typu „M”. W celu zapewnienia spełnienia ustawowego obowiązku gotowości bojowej do działań ratowniczych przygotowanych jest 12 jednostek, z czego 4 jednostki włączone są do Krajowego Systemu-Ratowniczo Gaśniczego i zapewniają bezpieczeństwo na terenie Gminy oraz powiatu bełchatowskiego, a w razie potrzeby mogą być kierowane poza granice powiatu¹⁶.

Zagrożenie pożarowe miejscowości i obszarów leśnych

Na zagrożenie pożarowe istotny wpływ ma to, że głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita, która zajmuje 69% powierzchni lasów, co wpływa na dużą palność, szczególnie wiosną i jesienią oraz podczas długotrwałych susz. Na duże zagrożenie pożarowe ma wpływ występowanie w poszyciu dużej ilości trzcinka i jałowca w uprawach i starszych przeredzonych lasach.

Duże zagrożenie pożarowe stwarzają zbieracze runa leśnego. Sytuację pogarsza niewystarczające zaopatrzenie w wodę gruntową przy długotrwałych suszach. Notuje się również dużo pożarów wywołanych wypalaniem traw przez mieszkańców. Ze względu na zwartą zabudowę oraz występujące jeszcze we wsiach budynki o pokryciu palnym istnieje niebezpieczeństwo powstania pożarów blokowych i przestrzennych.

Najbardziej zagrożonymi miejscowościami są: Pszczółki, Wola Pszczółcka, Faustynów, Jamborek, Karczmy, Grabostów.

Również kompleks lasów w rejonie sołectw Bujny Księżę, Bujny Szlacheckie, Kolonia Łobudzice mając suche podłoże o gęstym poszyciu jest podatny na powstanie pożaru.

¹⁶ https://bip-v1-files.idcom-jst.pl/sites/47009/wiadomosci/519863/files/raport_o_stanie_gminy_zelow_za_2019_r.pdf

Zagrożenia chemiczne, ekologiczne i drogowe

Zwiększony ruch pojazdów, związany z arterią komunikacyjną wschód-zachód, przebiegające przez gminę drogi wojewódzkie stwarzają realne zagrożenie wypadkami lub kolizjami samochodowymi, a tym samym możliwość uwolnienia się toksycznych środków przemysłowych, co może spowodować skażenie terenu i zagrożenie dla ludności danego terenu.

Do najczęściej przewożonych substancji należą: etylina, oleje napędowe, farby i kwasy. Największe prawdopodobieństwo wystąpienia sytuacji niebezpiecznej może wystąpić w transporcie. Wtedy właśnie istnieje poważne zagrożenie przedostania się substancji chemicznych do gleby lub wód powierzchniowych, co z kolei może doprowadzić do skażenia wód gruntowych, a tym samym zasobów wody pitnej.

Najbardziej zagrożonymi miejscami są skrzyżowania dróg w miejscowościach Krześlów, Karczmy oraz droga wojewódzka 484 przebiegająca przez główną ulicę Zelowa.

Zagrożenia powodziowe

Teren gminy jest równinny, przepływają przez niego trzy rzeki:

- Grabia,
- Pilsia,
- Chrząstawka.

Na terenie gminy usytuowany jest zbiornik wodny Patyki z lustrem wody około 5,5 ha. Przepływająca przez teren gminy rzeka Grabia w okresie roztopów i długotrwałych opadów wylewa w rejonie wsi Karczmy, zalewając pola i łąki. Rzeki Pilsia i Chrząstawka oraz zbiornik wodny nie stanowią zagrożenia powodziowego.

3. GOSPODARKA

3.1. Przedsiębiorczość

W 2019 r. w Gminie Zelów zarejestrowanych było 36 podmiotów z sektora publicznego. Zdecydowaną większość stanowiły państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. W sektorze prywatnym zarejestrowanych było 1035 podmiotów. Zdecydowaną większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Drugą grupę stanowiły stowarzyszenia i organizacje społeczne, a na trzecim miejscu znalazły się spółki handlowe.

Tabela 36. Struktura podmiotowa gospodarki w Gminie Zelów w 2019 r.

sektor publiczny - ogółem	36
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	23
sektor publiczny - spółki handlowe	2
sektor prywatny - ogółem	1 035
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	859
sektor prywatny - spółki handlowe	28
sektor prywatny - spółdzielnie	4
sektor prywatny - fundacje	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	51

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2019 r. w Gminie Zelów było wpisanych 718 podmiotów na 10 tys. mieszkańców. W stosunku do 2015 roku nastąpił wzrost o 80 podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Oznacza to wzrost o ponad 12%. W odniesieniu do jednostek porównywanych liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON jest stosunkowo niska. Niemniej jednak należy zauważyć, że na terenie Gminy nastąpił największy przyrost w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Należy tu zwrócić szczególną uwagę na znaczący przyrost podmiotów wpisanych do rejestru REGON na obszarze wiejskim Gminy, gdzie wzrost nastąpił o ponad 22%.

Tabela 37. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. i 2019 r.

	podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r.	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2019 r.
Gmina Zelów	638	718
Zelów – miasto	765	821
Zelów obszar wiejski	503	614
Powiat bełchatowski	794	842
Polska	1 089	1 175
Polska - gminy miejsko-wiejskie	924	1 002
łódzkie	968	1 036
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	887	964

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2019 r. w Gminie Zelów były 73 nowo zarejestrowane jednostki w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. W odniesieniu do jednostek porównywanych jest to najniższa wartość. Jednak wartość

ta została zaniżona przez obszar wiejski, gdzie 2019 r. wartość wskaźnika wyniosła 68. Dla obszaru miejskiego natomiast liczba nowo zarejestrowanych jednostek wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców wynosiła 78. Wartość ta przewyższa wartość dla powiatu bełchatowskiego i jest nieznacznie niższa od wartości osiągniętej przez gminy miejsko-wiejskie w województwie łódzkim.

Analogicznie sytuacja wyglądała z wartościami wskaźników nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców oraz podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela 38. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców, podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w 2019 r. w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych

	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców	podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym
Gmina Zelów	73	72	122
Zelów – miasto	78	76	131
Zelów obszar wiejski	68	68	112
Powiat bełchatowski	75	73	122
Polska	99	86	165
Polska - gminy miejsko-wiejskie	86	80	141
łódzkie	87	83	149
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	82	79	136

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Zarówno w przeliczeniu na 10 tys. ogółu mieszkań, jak i na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym Gmina Zelów osiągnęła, w 2019 r., niższe wartości wskaźników niż jednostki porównywane (odpowiednio 574 i 9 593). Niemniej jednak pozytywnie na obszarze Gminy wyróżnia się pod tym względem miasto, gdzie wartości wskaźników są zbliżone do średniej powiatowej.

Tabela 39. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym oraz instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej w 2019 r. w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych

	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym
Gmina Zelów	574	9 593
Zelów – miasto	635	10 649
Zelów obszar wiejski	513	8 528
Powiat bełchatowski	632	10 268
Polska	837	13 957
Polska - gminy miejsko-wiejskie	762	12 527
łódzkie	775	13 192
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	761	12 649

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Gminie Zelów, w 2019 r., na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej funkcjonowały 446,9 instytucje otoczenia biznesu. Wartość ta pomimo, że była najniższa spośród porównywanych jednostek, to była zbliżona do średniej dla gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim. W tym przypadku również

pozytywnie wyróżnia się miasto (662,4). Wartość osiągnięta przez miasto jest zbliżona do średnich dla powiatu (689,7) oraz województwa łódzkiego (697,5).

Warto zwrócić uwagę, że w 2019 r. w Gminie Zelów, zostały 4,4 podmioty wyrejestrowane w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON, z czego 4 w mieście i 4,8 na obszarze wiejskim. W odniesieniu do jednostek porównywanych wartość ta jest najniższa, co należy uznać, za zjawisko pozytywne.

Tabela 40. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej oraz udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w 2019 r. w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych

	instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON
Gmina Zelów	446,9	4,4
Zelów – miasto	662,4	4,0
Zelów obszar wiejski	153,8	4,8
Powiat bełchatowski	689,7	5,0
Polska	864,0	5,0
Polska - gminy miejsko-wiejskie	776,7	4,8
łódzkie	697,5	5,5
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	492,8	5,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na terenie gminy działa Fundacja Rozwoju Gminy Zelów, której celem jest tworzenie korzystnych warunków do gospodarczego i społecznego rozwoju w regionie łódzkim. Fundacja świadczy szereg usług dla podmiotów gospodarczych. W okresie 3 ostatnich lat (2018 - 2020) Fundacja m.in. udzieliła wsparcia finansowego tj. 48 pożyczek na łączną kwotę 6.204.130,00 zł, w tym dla przedsiębiorców z gminy Zelów - 10 pożyczek na łączną kwotę 860.000,00 zł. W okresie 3 ostatnich lat wykonała także 130 usług doradczych, dzięki, którym przedsiębiorcy z terenu woj. łódzkiego w tym z gminy Zelów pozyskiwali środki z różnych źródeł na rozwój działalności gospodarczej. Poza tym Fundacja na bieżąco wspiera przedsiębiorców oferując usługi informacyjne, szkoleniowe oraz najem powierzchni na prowadzenie działalności gospodarczej na atrakcyjnych warunkach.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Przez Gminę przebiega droga krajowa o długości ok. 5 km, która jest oznaczona numerem S 12. Jest to droga relacji Radom-Piotrków Trybunalski-Łask-Sieradz-Kalisz.

Sieć dróg wojewódzkich na terenie gminy tworzą:

- droga wojewódzka nr 483 relacji Łask-Buczek-Szczerców-Częstochowa,
- droga wojewódzka nr 484 relacji Buczek-Zelów-Bełchatów-Kamieński.

Sieć dróg powiatowych w gminie tworzą:

- droga powiatowa nr 1903E relacji Zelów-Bujny Szlacheckie-Głupice,
- droga powiatowa nr 1904E relacji Łobudzice-Bujny Szlacheckie,
- droga powiatowa nr 1907E relacji Łęki-Walewice-Zalesie-Chajczyny-Żaglino-Kalinowa,
- droga powiatowa nr 1920E relacji Kluki-Parzno-Sromutka-Zelów
- droga powiatowa nr 1922E relacji Zelów-Kurów,
- droga powiatowa nr 1927E relacji Zelów-Zagłówek-Kociszew-Głupice-Drużbice — do drogi 2308E,
- droga powiatowa nr 2301E relacji Brzeski-Sędziejowice-Buczek-Wola Bachorska-Malenia-Bocianicha-Zagłówek,
- droga powiatowa nr 2306E relacji Górki Grabińskie-Siedlce-Korczyńska-Wygielzów-Kurów,
- droga powiatowa nr 2308E relacji st. kolejowa Widawa-Rogoźno-Zalesie-Wygoda-Kącik-Mzurki,
- droga powiatowa nr 4912E relacji Dziadkowice-Kiki-Mauryców-Wincentów-Dobroń-Rokitnica-Karczmy-Rożniatowice.

Sieć dróg gminnych na terenie Gminy jest bardzo bogata. Na terenie miasta znajduje się 46 ulic oraz 13 dróg publicznych gminnych. Łączna długość dróg gminnych wynosi ok. 188 km.

Gmina Zelów nie jest organizatorem transportu publicznego zgodnie z ustawą o transporcie publicznym. Wszystkie linie komunikacyjne obejmujące teren Gminy obejmuje PKS sp. z o.o. w Bełchatowie, ZKM w Łasku oraz przewoźnicy prywatni.

W 2019 r. na terenie Gminy funkcjonowało 197 przystanków autobusowych. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost o 9.

Tabela 41. Przystanki autobusowe w Gminie Zelów ogółem i w podziale na właścicieli lub zarządzających

	2018 r.	2019 r.
ogółem	188	197
właściciel lub zarządzający - gmina	55	55
właściciel lub zarządzający - inna jednostka samorządowa	133	142

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

4.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Na koniec 2019 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie Zelów wynosiła 54,8 km, z czego prawie 38 km było na terenie miasta.

Na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano nieznaczny przyrost długości sieci kanalizacyjnej, o 0,5 km, tj. 0,92 pp. Należy jednak zaznaczyć, że ów przyrost był tylko na obszarze miasta. Jest to dużo niższy wynik niż w jednostkach porównywanych.

Tabela 42. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	54,3	54,4	54,4	54,4	54,8	100,92
Zelów – miasto	37,2	37,3	37,3	37,3	37,7	101,34
Zelów obszar wiejski	17,1	17,1	17,1	17,1	17,1	100,00
Powiat bełchatowski	381,1	388,7	395,3	405,2	413,8	108,58
Polska	149 668,0	154 013,7	156 780,5	160 671,4	165 098,8	110,31
Polska - gminy miejsko-wiejskie	40 064,2	41 387,4	42 603,5	43 724,1	45 219,4	112,87
Łódzkie	6 507,1	6 658,2	6 859,4	7 014,6	7 225,8	111,04
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	1 266,8	1 287,1	1 380,7	1 417,6	1 473,2	116,29

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

Na koniec 2019 r. liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w Gminie Zelów wynosiła 1832, z czego prawie 1600 było na terenie miasta.

Na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano wysoką dynamikę przyrostu liczby ww. przyłączy (o ponad 20 pp., łącznie ponad 300 sztuk). Wysoka dynamika dotyczyła zwłaszcza obszaru wiejskiego, gdzie odnotowano wzrost o ponad 31 pp. Osiągnięte wartości, zarówno dla Gminy, jak i w rozbiu miasto-wieś, były najwyższe spośród porównywanych jednostek.

Tabela 43. Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	1 526	1 689	1 767	1 791	1 832	120,05
Zelów – miasto	1 330	1 476	1 535	1 547	1 575	118,42
Zelów obszar wiejski	196	213	232	244	257	131,12
Powiat bełchatowski	8 195	8 685	9 004	9 235	9 665	117,94
Polska	3 073 079	3 225 214	3 307 168	3 367 267	3 471 400	112,96
Polska - gminy miejsko-wiejskie	833 821	879 248	906 902	922 548	954 621	114,49
Łódzkie	148 676	155 538	160 067	164 689	169 973	114,32
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	36 378	37 774	38 670	39 531	40 793	112,14

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

W 2018 r. dostęp do kanalizacji miało niespełna 46% mieszkańców. Obniżona wartość wskaźnika wynika z niskiego odsetka korzystających z kanalizacji na obszarze wiejskim (z kanalizacji korzystało jedynie 18,1% mieszkańców). Poziom skanalizowania miasta natomiast był z kolei najwyższy wśród porównywanych jednostek (72,4%). Warto również zauważyć, że Gmina Zelów na przestrzeni lat 2015-2018 odnotowała najwyższy wzrost liczby korzystających z sieci kanalizacyjnej (o 5,54 pp.) spośród jednostek porównywanych. Wyższa niż w jednostkach porównywanych dynamika wzrostu dotyczyła zarówno miasta, jak i obszaru wiejskiego.

Tabela 44. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	43,3	44,9	45,6	45,7	105,54
Zelów – miasto	68,7	71,3	72,2	72,4	105,39
Zelów obszar wiejski	16,6	17,1	17,8	18,1	109,04
Powiat bełchatowski	66,2	66,7	66,8	66,8	100,91
Polska	69,7	70,2	70,5	70,8	101,58
Polska - gminy miejsko-wiejskie	61,6	62,2	62,6	62,7	101,79
Łódzkie	63,4	63,7	63,9	64,0	100,95
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	55,5	55,9	56,1	56,3	101,44

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

Na koniec 2019 r. długość czynnej sieci rozdzielczej w Gminie Zelów wynosiła 191,6 km, z czego ponad 155 km było na obszarze wiejskim.

Na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano nieznaczny przyrost długości sieci kanalizacyjnej, o 1 km, tj. 0,52 pp.

Tabela 45. Długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	190,6	191,1	191,1	191,1	191,6	100,52
Zelów – miasto	35,9	35,9	35,9	35,9	36,4	101,39
Zelów obszar wiejski	154,7	155,2	155,2	155,2	155,2	100,32
Powiat bełchatowski	1 242,8	1 256,7	1 264,4	1 271,3	1 285,1	103,40
Polska	297 871,1	300 989,7	303 903,1	307 690,4	310 897,6	104,37
Polska - gminy miejsko-wiejskie	83 828,6	85 394,3	86 876,4	88 298,4	90 237,0	107,64
Łódzkie	22 754,5	22 894,2	23 064,8	23 114,4	23 275,7	102,29
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	4 391,2	4 435,3	4 499,4	4 461,3	4 495,6	102,38

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

Na koniec 2019 r. liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w Gminie Zelów wynosiła 3838, z czego 1498 na terenie miasta, a 1885 na obszarze wiejskim.

Na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano wysoką dynamikę przyrostu liczby ww. przyłączy (o ponad 17 pp., łącznie ponad 500 sztuk). Wysoka dynamika dotyczyła zwłaszcza obszaru miejskiego, gdzie odnotowano wzrost o ponad 23 pp. Osiągnięte wartości, zarówno dla Gminy, jak i w rozbiu miasto-wieś, były najwyższe spośród porównywanych jednostek.

Tabela 46. Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	2 876	3 147	3 253	3 290	3 383	117,63
Zelów – miasto	1 209	1 395	1 454	1 461	1 498	123,90
Zelów obszar wiejski	1 667	1 752	1 799	1 829	1 885	113,08
Powiat bełchatowski	20 180	21 017	21 496	21 926	22 331	110,66
Polska	5 478 971	5 576 199	5 647 284	5 682 404	5 791 146	105,70
Polska - gminy miejsko-wiejskie	1 545 550	1 582 852	1 607 640	1 630 040	1 675 404	108,40

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Łódzkie	395 213	399 850	403 031	406 967	412 610	104,40
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	86 804	87 708	88 597	89 630	90 935	104,76

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

Gmina Zelów względem jednostek charakteryzowała się w 2019 r. małym zużyciem wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Co wynika zapewne z faktu niższego poziomu zwodociągowania, jednakże mogą mieć na to wpływ proekologiczne zachowania mieszkańców. Niemniej jednak w stosunku do roku 2015 odnotowano najwyższy przyrost zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca (aż o 17 pp.). Wysoka dynamika przyrostu dotyczyła zwłaszcza obszaru miasta (aż o 23,9 pp.).

Tabela 47. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca m³ w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	17,3	18,8	17,5	19,4	19,3	117,63
Zelów – miasto	17,3	18,6	16,7	19,2	18,5	123,90
Zelów obszar wiejski	17,4	19,0	18,4	19,6	20,1	113,08
Powiat bełchatowski	40,1	39,5	36,5	38,4	38,8	110,66
Polska	32,2	32,2	31,8	33,3	33,7	105,70
Polska - gminy miejsko-wiejskie	29,2	29,2	28,9	30,6	31,0	108,40
Łódzkie	37,1	36,2	35,6	37,4	38,0	104,40
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	31,8	31,3	30,1	32,3	32,8	104,76

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

W 2018 r. dostęp do kanalizacji miało 69,1% mieszkańców. Poziom zwodociągowania miasta i obszaru wiejskiego był na zbliżonym poziomie. Warto jednak zauważyć, że Gmina Zelów na przestrzeni lat 2015-2018 odnotowała najwyższy wzrost liczby korzystających z sieci kanalizacyjnej (o 5,18 pp.) spośród jednostek porównywanych. Wyższa niż w jednostkach porównywanych dynamika wzrostu dotyczyła zarówno miasta, jak i obszaru wiejskiego.

Tabela 48. Odsetek ludności korzystającej z wodociągów w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	65,7	68,1	68,9	69,1	105,18
Zelów – miasto	67,2	70,7	71,7	71,8	106,85
Zelów obszar wiejski	64,1	65,3	65,9	66,3	103,43
Powiat bełchatowski	94,0	94,4	94,5	94,5	100,53
Polska	91,8	91,9	92,0	92,1	100,33
Polska - gminy miejsko-wiejskie	90,7	90,8	90,9	91,0	100,33
Łódzkie	94,1	94,2	94,2	94,3	100,21
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	93,1	93,2	93,3	93,4	100,32

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

4.3. Gospodarka odpadami

Zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Gmina Zelów przejęła obowiązek odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości, na których takie odpady powstają. W celu realizacji ww. obowiązku Gmina podpisała na okres od 01.07.2019 do 30.06.2021 umowę z konsorcjum firm EKO-REGION sp. z o.o. i Wywóz Nieczystości i Przewóz Ładunków Wiesław Strach na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Odbiór odpadów odbywa się w systemie

pojemnikowym w podziale na 5 frakcji. Odbiór śmieci odbywa się zgodnie z określonym harmonogramem.

Gmina Zelów odbiera odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych jak i nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne. Na nieruchomościach zamieszkałych wysokość miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn ilości osób zamieszkujących na nieruchomości oraz stawki opłaty. Stawka opłaty w przypadku selektywnej zbiórki odpadów wynosi 14 zł/mieszkańca/miesiąc, natomiast w przypadku nieselektywnego zbierania odpadów wynosi 20 zł/mieszkańca/miesiąc. Na nieruchomościach niezamieszkałych wysokości opłaty stanowi iloczyn ilości pojemników zapełnianych w ciągu miesiąca oraz jednostkowej stawki za pojemnik. Stawki te kształtują się na poziomie zaprezentowanym w poniższej tabeli.

Tabela 49. Tabela opłat za wywóz odpadów komunalnych na terenie Gminy Zelów w 2020 r.

Pojemność pojemników na odpady w m ³	Zbiórka selektywna (koszt w zł)	Zbiórka nieselektywna (koszt w zł)
0,12	15,00	25,00
0,24	27,00	45,00
1,1	66,00	110,00
5,0	300,00	460,00
7,0	450,00	680,00

Źródło: Deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zelów na rok 2020

Na terenie Gminy funkcjonuje również Gminny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Do GPSZOK odpady mieszkańcy dostarczają samodzielnie.

Przeterminowane leki, jako odpady medyczne mieszkańcy mogli odnieść do 3 aptek na terenie Gminy. Natomiast zużyte baterie można było odnieść do pojemników znajdujących się w większości budynków użyteczności publicznej.

Warto również zaznaczyć, że od 2013 r. Gmina konsekwentnie realizuje politykę usuwania azbestu na podstawie Programu Usuwania wyrobów zawierających azbest. Od marca zeszłego roku wszystkie dane dotyczące azbestu wprowadzone zostały do bazy azbestowej i są na bieżąco aktualizowane. Dodatkowo Gmina prowadzi również działania edukacyjne w zakresie szkodliwości wyrobów zawierających azbest.

4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna

Liczba odbiorców energii elektrycznej w Gminie Zelów systematycznie rośnie. Dynamika przyrostu w Gminie jest na poziomie zbliżonym do jednostek porównywanych.

Tabela 50. Odbiorcy energii elektrycznej w sztukach w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	3 002	3 030	3 116	3 146	104,80
Powiat bełchatowski	24 201	24 811	25 347	25 378	104,86
Polska	9 591 670	9 732 211	10 110 782	10 243 556	106,80
Polska - gminy miejsko-wiejskie	1 734 034	1 765 039	1 830 925	1 859 727	107,25
łódzkie	684 303	691 199	714 514	718 614	105,01
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	83 597	85 133	87 507	88 290	105,61

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Zelów w 2018 r. wyniosło 767,63 kWh. Względem jednostek porównywanych należy ocenić je, jako średnie. Niemniej jednak Gmina

Zelów w okresie 2015-2018 zanotowała najwyższy, razem z pozostałymi gminami miejsko-wiejskim z województwa łódzkiego, wzrost ww. wskaźnika. Dynamika dla tych dwóch jednostek wyniosła 107,86.

Tabela 51. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w kWh w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu

	2015	2016	2017	2018	Dynamika (2015=100)
Gmina Zelów	711,70	737,07	754,80	767,63	107,86
Powiat bełchatowski	596,95	614,45	619,71	620,94	104,02
Polska	727,62	737,38	777,72	777,36	106,84
Polska - gminy miejsko-wiejskie	709,15	720,62	753,45	757,52	106,82
łódzkie	743,67	751,18	789,64	786,76	105,79
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	767,05	786,84	821,07	827,32	107,86

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna

Według danych Urzędu Miejskiego w Zelowie na terenie Gminy Zelów zlokalizowanych jest osiem nadajników sieci komórkowej:

- 1) ul. Zachodnia 25 - dach budynku (Plus, Aero 2)
- 2) ul. Żeromskiego 21 - maszt T-Mobile (Orange, T-Mobile)
- 3) ul. Poznańska 8B - maszt własny (Play)
- 4) ul. Poznańska - maszt Plus na terenie Targowiska Miejskiego (Plus, Aero 2)
- 5) Mauryców - gm. Zelów, łódzkie Mauryców 1A - maszt T-Mobile na terenie oczyszczalni ścieków (Orange, T-Mobile)
- 6) Karczmy - gm. Zelów, łódzkie maszt T-Mobile (Orange, T-Mobile)
- 7) Karczmy - gm. Zelów, łódzkie maszt Plusa (Plus, Aero 2)
- 8) Karczmy - gm. Zelów, łódzkie maszt własny (Play)

W dużej części Gminy usługi kablowe świadczy Orange Polska S.A. W zależności od miejscowości i adresu prędkość dostarczanego Internetu jest zróżnicowana.

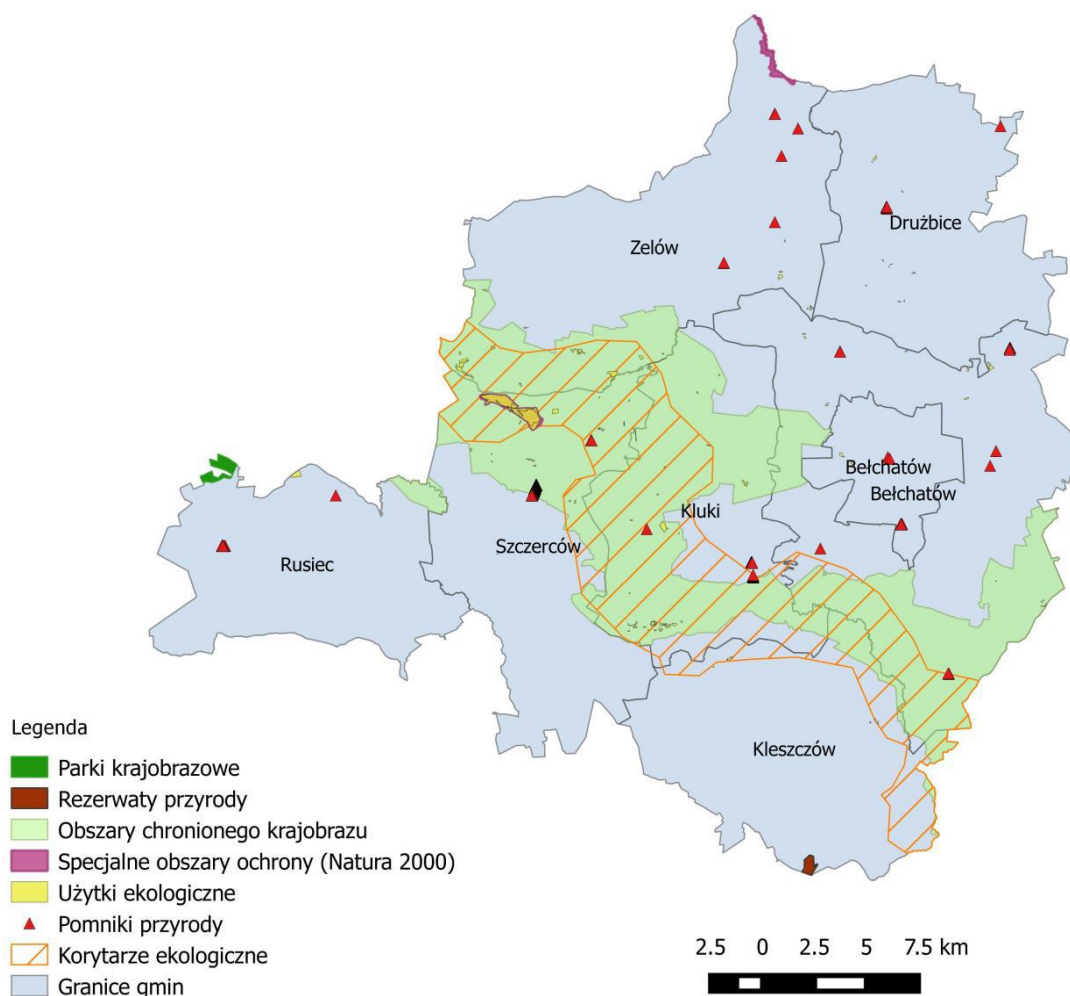
5. POTENCJAŁ PRZYRODNICZY

Środowisko przyrodnicze to jeden z atutów Gminy Zelów. Wpływ na to ma przede wszystkim wysoka lesistość. Gminę Zelów lasy pokrywają w prawie 27%. Szczególnie duże kompleksy leśne znajdują się w sąsiedztwie wsi Karczmy, Marszywiec, Sromutka i Wola Pszczółka. Powierzchnia gruntów leśnych 4538,65 ha, z czego lasy stanowią ogółem 4 476,12 ha.

Na obszarze Gminy znajdują się obszary i obiekty prawnie chronione. Na południu znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Widawki. Wzdłuż obszaru wyznaczony jest korytarz ekologiczny, na północy jest obszar siedliskowy Natura 2000 – Grabia. W Gminie znajdują się również pomniki przyrody:

- klon jawor o obwodzie pnia 340 cm w miejscowości Kociszew — na terenie przykościelnym;
- dąb szypułkowy o obwodzie pnia 520 cm w Kociszewie -na terenie Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”;
- wiąz górski o obwodzie pnia 520 cm w Zelowie,
- lipa drobnolistna w miejscowości Bujny Szlacheckie,
- dąb szypułkowy w miejscowości Kociszew,
- dwa wiązy polne w miejscowości Łobudzice przy kościele Parafii Rzymsko-Katolickiej, dwie lipy drobnolistne w miejscowości Zelów — teren przykościelny Parafii Ewangelicko-Reformowanej.

Rysunek 2. Obszary i obiekty prawnie chronione w Gminie Zelów i w powiecie bełchatowskim

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Bełchatowskiego na lata 2016 –2019 z perspektywą na lata 2020 –2023

Analizując poszczególne formy ochrony przyrody w ogóle terenów prawnie chronionych, należy stwierdzić, że w Gminie Zelów występują głównie, tak jak na terenie powiatu bełchatowskiego przede wszystkim obszary chronionego krajobrazu (łącznie w każdej jednostce stanowią ponad 98%). Drugie co do powierzchni, jednak znacznie mniejsze są użytki ekologiczne. Na terenie Gminy Zelów nie występują inne formy ochrony przyrody.

Tabela 52. % udział terenów prawnie chronionych w ogóle terenów chronionych na terenie Gminy Zelów i jednostek porównywanych w 2019 r.

	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	inne
Gmina Zelów	98,3%	1,7%	0,0%
Powiat bełchatowski	98,2%	1,2%	0,6%
Polska	69,5%	0,5%	30,0%
Polska - gminy miejsko-wiejskie	68,1%	0,6%	31,3%
łódzkie	67,4%	0,5%	32,1%
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	63,9%	1,0%	35,1%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora

Opisując potencjał przyrodniczy, należy również zwrócić uwagę na udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem. W Gminie Zelów podobnie jak w jednostkach referencyjnych udział ww. w powierzchni ogółem był niewielki (tj. od 0,1 do 0,2). Niemniej jednak na uwagę zasługuje bardzo wysoki udział ww. terenów zieleni w mieście Zelów, w którym stanowiły one aż 60%.

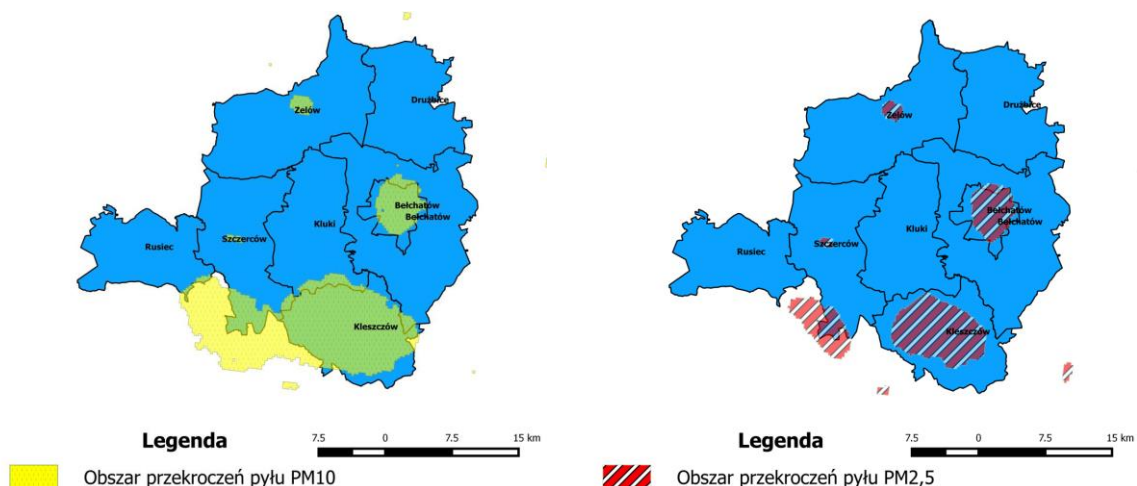
Tabela 53. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych w 2019 r.

	2019 r.
Gmina Zelów	0,1
Zelów – miasto	0,6
Zelów obszar wiejski	0,1
Powiat bełchatowski	0,2
Polska	0,2
Polska - gminy miejsko-wiejskie	0,1
Łódzkie	0,2
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	0,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Stan powietrza w Gminie Zelów można określić, jako dobry. Niewielkie przekroczenia pyłów PM 10 i PM 2,5 występowały na obszarze miasta Zelów.

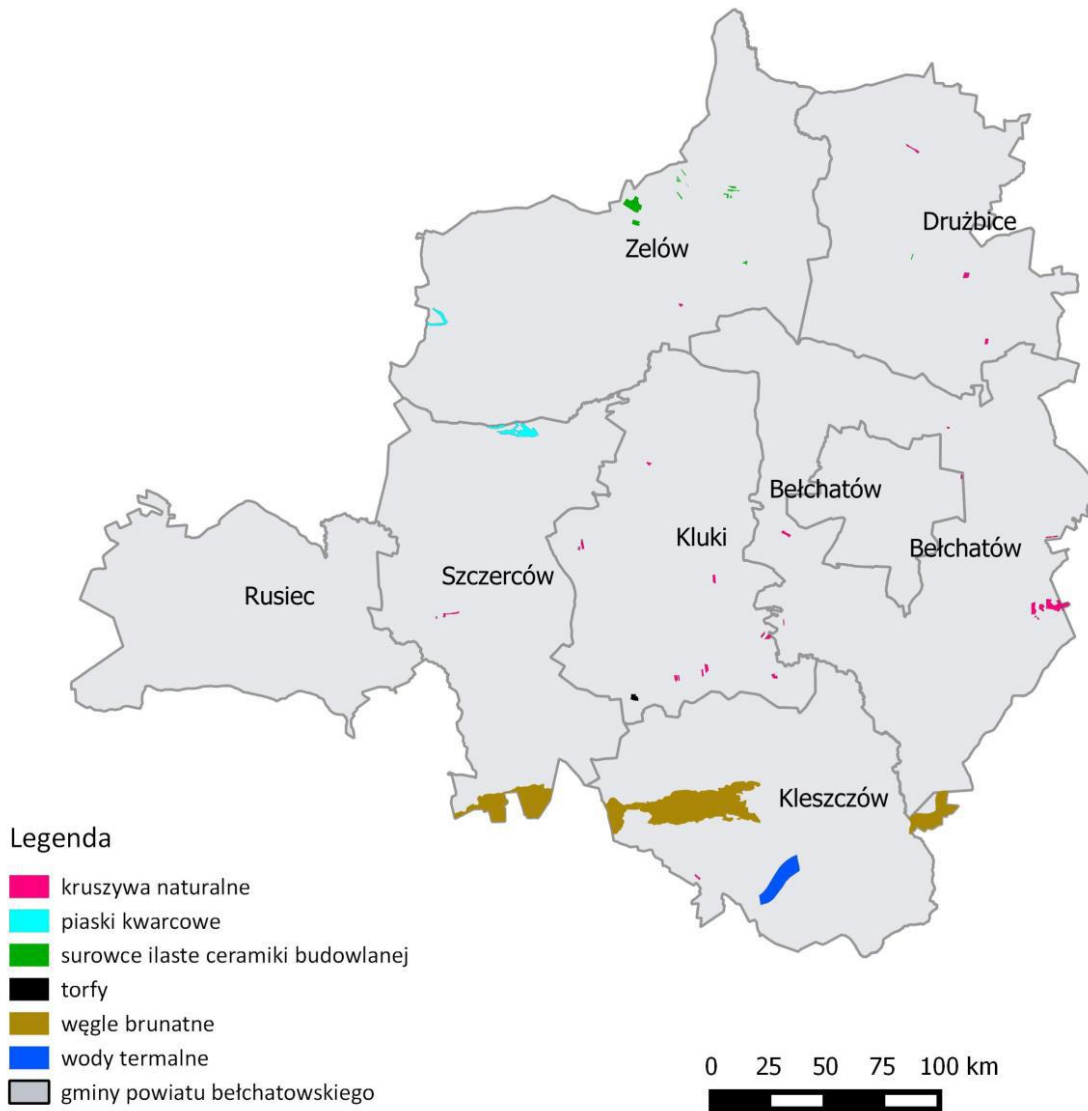
Rysunek 3. Obszaru przekroczeń pyłu PM10 i PM 2.5 na terenie powiatu bełchatowskiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Bełchatowskiego na lata 2016 –2019 z perspektywą na lata 2020 –2023

Na obszarze gminy najliczniej występują złoża kruszywa naturalnego oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej. Na terenie Gminy występują pospółka piaszczysto żwirowa i krzemiona, tłucznie, kłińce i grysy granitowe, wapienne, kwarcytowe i z gruzu betonowego, glin zwałowych i kaolinu. Ponadto na terenie gminy występuje piasek naturalny o dużej czystości, żwiry i piaski ze żwirami są surowcami często występującymi i eksploatowanymi w dość dużych ilościach. Ich znaczenie jest lokalne, wykorzystywane są głównie na potrzeby budownictwa przemysłowego i drogowego.

Rysunek 4. Rozmieszczenie złóż geologicznych na terenie powiatu bełchatowskiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Bełchatowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023.

6. POTENCJAŁ KULTUROWY

Dziedzictwo kulturowe jest pojęciem, które obejmuje coraz szerszy zakres. Przejawy dziedzictwa kulturowego można podzielić na dziedzictwo materialne, na które składają się zabytki nieruchome (np. architektura, układy urbanistyczne) i ruchome (np. dzieła sztuki, narzędzia) oraz dziedzictwo niematerialne (np. kulinaria, gwara). Dziedzictwo kulturowe jest zazwyczaj wysoko wartościowane, uznawane za godne ochrony oraz przekazania następnym pokoleniom. Dzięki takiej definicji dziedzictwo kulturowe gminy Zelów rozumieć można bardzo szeroko – zaliczyć można do niego zarówno dziedzictwo materialne (np. architektura sakralna), jak i niematerialne (tradycyjne potrawy, kultywowane obrzędy, zwyczaje przekazywane z pokolenia na pokolenie itp.).

Bardzo istotnym aspektem potencjału kulturowego Gminy Zelów jest jej historia. Na początku XIX w., dotychczas szlachecką wieś, zakupili czescy koloniści, którzy byli członkami ewangelickiego kościoła braci czeskich.

Dzięki obecności osadników rozwinął się przemysł tkacki, nowa religia oraz zwyczaje, tradycje budowlane oraz kulinarne, których część utrzymała się do dzisiaj. Tym samym Zelów stał się ośrodkiem rozwoju kultury czeskiej w centralnej Polsce. Jednakże I i II wojna światowa oraz późniejsze lata spowodowały nasilanie się konfliktów na tle narodowościowym, oraz religijnym. Po II wojnie światowej na skutek represji liczba Czechów zmalała. Niemniej jednak region ten nie stracił swojego charakteru. Zelów pozostaje najprężniej działającym ośrodkiem kultury czeskiej i centrum prężnie działającego kościoła ewangelicko-reformowanego. Wciąż funkcjonuje zespół Zelowskie Dzwonki oraz odbywają się Światowe Zjazdy Zelowian. Na terenie Zelowa działa, opisane w rozdziale 2.7 Muzeum w Zelowie – Ośrodek Dokumentacji Dziejów Braci Czeskich oraz Stowarzyszenie Czechów w Polsce.

Na terenie Gminy Zelów, wg Gminnej Ewidencji Zabytków z 2015 r., występowały 74 zabytki nieruchome oraz 186 stanowisk archeologicznych.

Do najcenniejszych zabytków na terenie Gminy zaliczamy:

1. Kościół parafialny p.w. św. Teodora Męczennika w Kociszewie

Kościół z bali drewnianych o konstrukcji zrębowej z drugiej połowy XVIII w (prawdopodobnie z 1765 r., konsekrowany w 1783 r.). Fundatorem Kościoła był Zygmunt Dobek – miecznik sieradzki. Kościół został ufundowany na polecenie arcybiskupa gnieźnieńskiego Księcia Hrabiego na Małoszynie i Raczynie Raczyńskiego w miejsce spalonej, drewnianej kaplicy na cześć NMP Wniebowziętej, wyświęconej w 1661 roku. Na początku kościół był kościołem filarnym (analogicznie jak wcześniejsza kaplica). Dopiero Konsystorz Gnieźnieński dekretem z 1789 roku ustanowił go kościołem nowo utworzonej parafii Kociszew.

We wnętrzu kościoła można zobaczyć dobrze zachowane relikwie św. Teodora Męczennika, uroczyscie wprowadzone do dawnej kaplicy 9 listopada 1663 roku.

Rysunek 5. Kościół parafialny p.w. św. Teodora Męczennika w Kociszewie

Źródło: www.zelow.pl

2. Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca i Tomasza w Łobudzicach

Późnobarokowy, modrzewiowy kościół z końca XVIII w. (z 1795 r.). Kościół przynależy do najstarszej, erygowanej w 1488 r., parafii na terenie Gminy. Z końca XV w. pochodził również, rozebrany w połowie XVIII w., kościół św. Wawrzyńca. Fundatorem był kolejny właściciel wsi Kazimierz Krzycki, generał wojsk polskich. Kościół w Łobudzicach znajduje się w ogólnopolskim spisie sanktuariów maryjnych, dzięki pochodzącemu z przełomu XVII i XVIII wieku obrazowi Matki Boskiej Pocieszenia i Niebieskiej Lekarki.

Rysunek 6. Kościół parafialny p.w. św. Teodora Męczennika w Kociszewie

Źródło: www.zelow.pl

3. Kościół parafialny p.w. św. Kazimierza i św. Barbary w Poźdżenicach

Drewniany kościół z przełomu XVIII i XIX wieku, zbudowany został w konstrukcji szkieletowej na planie prostokąta. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1622 roku, kiedy została erygowana parafia w Poźdżenicach przez Wojciecha Gembickiego, a w grudniu konsekrowano kościół ufundowany przez Wojciecha i Barbarę Wężyków Gomolińskich. Obecny kościół wzniesiony został na miejscu dawnego.

Około roku 1867, poźdzenicka świątynia została kościołem filialnym parafii w Wygietzowie. Ponownie parafię utworzono w 1958 roku i istnieje ona do chwili obecnej.

Rysunek 7. Kościół parafialny p.w. św. Kazimierza i św. Barbary w Poźdzenicach

Źródło: www.zelow.pl

4. Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP w Wygietzowie

Kościół w Wygietzowie pochodzi z I połowy XV wieku. Niestety stary obiekt spłonął, a na jego miejscu w 1796 roku, powstała duża drewniana kaplica, wybudowana z fundacji Celestyna Górczyckiego, sędziego ziemskiego sieradzkiego, dziedzica Wygietzowa. Świątynia przeszła remont połączony z rozbudową w 1932 roku.

Rysunek 8. Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP w Wygietzowie

Źródło: www.zelow.pl

5. Kościół ewangelicko-reformowany w Zelowie

Pierwsza monumentalna budowla w Zelowie, pochodząca z 1825 roku. Murowany kościół został wzniesiony według projektu architekta Zille. Zbudowany na planie prostokąta z kwadratową wieżą, od zachodu stanowi dominantę widokową zamykającą ul. Sienkiewicza. Zewnętrzny wystrój kościoła, oparty został na wzorcach prowincjonalnego klasycyzmu. Wewnątrz kościoła znajdują się inskrypcje czeskie, w tym tablice ku czci Jana Husa i Jana Kalwina. Obok kościoła założono cmentarz, na którym do dzisiaj znajdują się nagrobki i pomniki z napisami w języku czeskim.

Rysunek 9. Kościół ewangelicko-reformowany w Zelowie

Źródło: www.zelow.pl

6. Dworek w Krześlowie

Pierwsza wzmianka o dworze w Krześlowie pochodzi z 1670 roku. Był to zapewne dwór o charakterze obronnym, wzniesiony na kopcu, prawdopodobnie w XVI – XVII w., zniszczony w pierwszej połowie XVII w. Następny dwór, zbudowano w 1758 roku za Siemińskiego i z tego dworu, pochodzą zachowane w piwnicach drzwi, dekorowane intarsją z bogatymi okuciami. W obecnej formie w stylu klasycystycznym, dwór powstał prawdopodobnie w 1846 roku, z inicjatywy Wincentego Węsierskiego. Obok stoi gorzelnia z 1880 r.

Rysunek 10. Dworek w Krześlowie

Źródło: Urząd Gminy Zelów

7.

8. Zespół dworsko - parkowy w Kolonii Przecznia

Na zabytkowy zespół rezydencjonalny w Kolonii Przecznia składają się: dawna murowana oficyna z przełomu XIX i XX wieku, dawna kuchnia dworska oraz park dworski z połowy XIX w. o powierzchni 1,5 ha. W parku zachowało się sporo starych drzew m.in. klony, aleja leszczynowa, czy kasztanowce.

Rysunek 11. Zespół dworsko - parkowy w Kolonii Przecznia

Źródło: Urząd Gminy Zelów

9. Dworek w Łękach

Dwór zbudowany w latach 20-tych. Znajduje się na terenie parku i jest ustawiony na wprost wjazdu z drogi do Walewic. Jest to obiekt murowany i piętrowy.

Rysunek 12. Dworek w Łękach

Źródło: Urząd Gminy Zelów

7. JAKOŚĆ RZĄDZENIA

7.1. Władze i administracja oraz ich zasoby

Urzędem Miejskim w Zelowie, przy pomocy Zastępcy, Skarbnika, Sekretarza Miasta oraz Kierowników Referatów kieruje Burmistrz.

Strukturę organizacyjną Urzędu Miasta tworzą referaty, jednostki równorzędne o innej nazwie oraz samodzielne stanowiska pracy.

W sierpniu 2020 r. w Urzędzie zatrudnione były 73 osoby, bez 2 osób przebywających na długotrwałych urloпах bezpłatnych. Wykształcenie wyższe posiadały 44 osoby, tj. 60,2% wszystkich zatrudnionych. Warto wskazać, że od 29.02.2016 r. Urząd posiada Politykę szkoleniową pracowników Urzędu Miejskiego w Zelowie wprowadzoną Zarządzeniem Burmistrza Zelowa nr 120.2.2016. Na jej podstawie pracownicy Urzędu zgłaszają do Referatu Organizacyjnego potrzeby szkoleniowe na następny rok. Następnie na podstawie zgłoszeń Referat Organizacyjny w terminie do 31 grudnia danego roku opracowuje roczny plan szkoleń i przedstawia go do zatwierdzenia Burmistrzowi Zelowa.

W Gminie funkcjonują również zewnętrzne jednostki organizacyjne. Za współpracę, przy pomocy odpowiednich referatów i stanowisk odpowiadają Zastępca Burmistrza oraz Sekretarz Miasta. W związku z tym za współpracę z Zakładem Usług Komunalnych w Zelowie sp. z o.o. przy pomocy Referatu Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa oraz Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w Zelowie sp. z o.o. z/s w Maurycovie przy pomocy Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska odpowiada Zastępca Burmistrza, natomiast za współpracę ze: szkołami podstawowymi, przedszkolami samorządowymi, Zespołem Szkół Ogólnokształcących, Domem Kultury, Biblioteką, M-GOPS, Środowiskowym Domem Samopomocy i SPZOZ przy pomocy Referatu Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia odpowiada Sekretarz Miasta.

Urząd Miejski mieści się w budynku o powierzchni użytkowej 1611,52 m². Budynek posiada trzy kondygnacje, na których zapewniona jest komunikacja pionowa (winda) oraz komunikacja pozioma (korytarze bez progów). Na czwartej kondygnacji mieści się strych. Ubikacja na pierwszej kondygnacji przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Do budynku można się dostać za pomocą szerokich drzwi zewnętrznych bez stopni utrudniających komunikację osobom niepełnosprawnym oraz matkom z małymi dziećmi.

W opinii kierownictwa Urzędu działalność magistratu należy ocenić jako bardzo sprawną. Personel posiada odpowiednie kwalifikacje i kompetencje do załatwiania określonych spraw wynikających z zakresu czynności i obowiązków. Interesanci obsługiwani są w sposób bardzo sprawny i szybki. Świadczyć o tym może też fakt, że pomimo stopniowego wzrostu zainteresowania e-usługami przez klientów Urzędu, bardzo znaczna część, zwłaszcza mieszkańców Zelowa i okolic, preferuje jednak osobisty kontakt z pracownikami Urzędu, który stwarza możliwość, niejednokrotnie, uzyskania od ręki niezbędnej informacji lub wnioskowanego dokumentu. W bardzo wielu przypadkach klienci potrzebują też pomocy pracowników urzędu przy poprawnym wypełnianiu dokumentów, którą to pomoc otrzymują. Należy przypuszczać, że dla większości mieszkańców Gminy wizyty osobiste w urzędzie są najlepszym sposobem załatwiania spraw urzędowych. W dużej mierze wynika to z faktu postrzegania osobistych wizyt w urzędzie jako naturalnej metody kontaktowania się z administracją. Osobisty kontakt z urzędnikiem umożliwia szybkie uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące przedmiotu załatwianej sprawy lub też uzupełnienie ewentualnych braków we wniosku, dzięki czemu eliminuje się już w początkowej fazie, konieczność jego poprawiania czy uzupełniania w późniejszym czasie (w trakcie postępowania wyjaśniającego).

O sprawnej i kompetentnej obsłudze interesantów może też świadczyć fakt, że od 2011 roku do chwili obecnej wpłynęło tylko kilka skarg na pracowników Urzędu.

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu głównym wyzwaniem jest potrzeba dokonania usprawnień w zakresie podniesienia jakości oraz dostosowania Urzędu do elektronicznego świadczenia usług publicznych.

Ponadto Urząd będzie dążył do stałego podnoszenia, jakości usług świadczonych osobom niepełnosprawnym i ze szczególnymi potrzebami. Wiąże się to z usuwaniem przeszkód i ograniczeń architektonicznych, cyfrowych czy informacyjno-komunikacyjnych, które utrudniają lub uniemożliwiają takim osobom udział w różnych sferach życia publicznego. Niewątpliwie do podniesienia ww. usług przyczyni się wdrożenie zapisów Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym powołanie koordynatora dostępności. Cenne będzie również korzystanie ze wsparcia oferowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w zakresie wdrażania zapisów ww. ustawy.

7.2. Inne podmioty instytucjonalne działające w gminie

W Gminie działają Jednostki Organizacyjne z zakresu:

- usług komunalnych,
- wodociągów i kanalizacji,
- oświaty,
- kultury,
- pomocy społecznej,
- ochrony zdrowia.

7.3. Współpraca regionalna, krajowa i międzynarodowa

Obecnie Gmina Zelów prowadzi współpracę z 3 miastami partnerskimi:

- Neuenhaus (Niemcy) - Porozumienie o współpracy ze Związkiem Gmin Neuenhaus podpisane zostało 24 kwietnia 1993 r.
- Valašské Klobouky (Czechy) - Umowę partnerską z miastem Valasky Klobouly podpisano 5 października 2012 r.
- Krasyliv (Ukraina) - Umowę partnerską z miastem Krasyliv podpisano 17 stycznia 2017 r.¹⁷

Gmina Zelów oprócz kontaktu z gminami partnerskim z zagranicy współpracowała z innymi jst na arenie krajowej i regionalnej. Od 1992 r. Gmina przynależy do Związku Miast Polskich.

Gmina jest członkiem Związku Komunalnego Gmin z siedzibą w Kleszczowie. Ponadto Gmina przynależy do Lokalnej Grupy Działania „Dolina rzeki Grabi”.

7.4. Inwestycje gminne oraz analiza zdolności inwestycyjnej

Analiza sprawozdań finansowych z lat 2015-2019 i z roku bieżącego wskazuje, że Gmina Zelów konsekwentnie realizuje swoje założenia inwestycyjne. Główne inwestycje w Gminie miały charakter infrastrukturalny. Porównując założenia z wykonaniem poszczególnych inwestycji należy stwierdzić,

¹⁷ <http://zelow.pl/miasta-partnerskie/>

iż planowane działania prowadzone były w sposób oszczędny, zdecydowana większość zadań została zrealizowana poniżej zakładanych budżetów.

W 2015 r. zrealizowane zostały 62 zadania inwestycyjne, m.in.¹⁸:

- Kontynuowano rozbudowę, przebudowę i termorenowację świetlicy wiejskiej w Poźdżenicach. Łącznie plan przewidywał wydatek 430 tys. zł, ostatecznie koszt inwestycji w 2015 r. wyniósł niewiele ponad 420 tys. zł. Łączna wartość inwestycji, razem z wydatkami poniesionymi w 2014 r. wyniosła prawie 551 tys. zł. Na inwestycję pozyskano dofinansowanie w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.
- Wykonano dokumentację projektową na budowę sali gimnastycznej przy SP Nr 2 w Zelowie. Koszt wyniósł 116 850 zł.
- Kontynuowano realizację umowy z 2014 r. na rozbudowę systemów wodno-kanalizacyjnych w Zelowie i gminie Zelów. Koszt inwestycji to prawie 221 tys. zł.
- Wykonano dodatkową studnię na ujęciu wody w Zelowie, a łączna wartość wyniosła ponad 160 tys. zł.
- Zbudowano chodnik-ul. Poznańska, a wartość inwestycji wyniosła ponad 113 tys. zł
- Zmodernizowano drogę Wypychów – Podlesie za ponad 241 tys. zł Na realizację pozyskano dofinansowanie w kwocie 23,5 tys. zł w ramach modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych.
- Wyremontowano chodnik przy ul. Wąskiej za ponad 112 tys. zł.
- Wyremontowano drogi Kociszew- Bujny, Łobudzice – Sromutka oraz w miejscowości Kolonia Łobudzice, za odpowiednio ponad 530 tys. zł, za ponad 250 tys. zł oraz prawie 120 tys. zł. Tym samym wartość wskazanych remontów wyniosła ok. 1 mln zł.
- Wykonano drogę w miejscowości Jawor za prawie 134 tys. zł.
- Wykonano dokumentację i dokończono adaptację pomieszczeń w ŚDS w Walewicach za prawie 120 tys. zł.
- Zbudowano sieć wodno-kanalizacyjną w ul. Wolności w Zelowie za ponad 376 tys. zł. W ramach inwestycji zawarto umowę na dofinansowanie ze Starostwem na kwotę 100 tys. zł.
- Wykonano oświetlenie uliczne w Łobudzicach przy ul. Akacyjnej za ponad 124 tys. zł.
- Rozebrano budynek przy ul. Żeromskiego. Wartość inwestycji wyniosła ponad 135 tys. zł
- Wymieniono ciepłociąg za prawie 120 tys. zł.

W 2016 r. zrealizowanych zostało 60 zadań inwestycyjnych, m.in.:

- Zbudowano wodociąg w ulicy Podleśna za ponad 100 tys. zł.
- Zainstalowano aerator na stacji uzdatniania wody w Zelowie za prawie 190 tys. zł.

¹⁸ Na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu w latach 2015-2019 wytypowano inwestycje o wartości powyżej 100 tys. zł

- Wyremontowano drogi Bocianicha–Sowińce i w miejscowości Pawłowa, odpowiednio za ponad 100 tys. zł i za prawie 285 tys. zł.
- Zbudowano archiwum Urzędu Miejskiego w Zelowie za prawie 550 tys. zł.
- Rozpoczęto budowę sali gimnastycznej przy SP nr 2 w Zelowie, koszt poniesiony w 2016 r. wyniósł 1.9 mln zł. W dniu 16.11.2016 podpisano umowę z Ministerstwem Sportu i Turystyki ze środków funduszu rozwoju kultury fizycznej w ramach programu rozwoju regionalnej infrastruktury sportowej – edycja 2016 w kwocie nieprzekraczającej 883 500,00 zł.
- Urządzono tereny zielone przy ZSO w Zelowie za prawie 140 tys. zł.
- Usunięto awarię poprzez wykonanie zastępczego kolektora kanalizacji sanitarnej za ponad 420 tys. zł.
- Utwardzono teren przy ul. Poznańskiej za ponad 392 tys. zł.

W 2017 r. zrealizowanych zostało 49 zadań inwestycyjnych, m.in.:

- Zbudowano drogę wraz z oświetleniem przy ul. Królewskiej za prawie 400 tys. zł oraz drogę w miejscowości Pszczółki za prawie 160 tys. zł.
- Przebudowano drogi: Kuźnica-Drzewociny oraz w miejscowości Zagłówki, odpowiednio za ponad 152 tys. zł i za prawie 127 tys. zł.
- Opracowano dokumentację projektową na potrzeby remontu drogi gminnej o numerze działki 214 w Jaworze za ponad 100 tys. zł.
- Wyremontowano drogę od ulicy Lubelskiej do Łobudzic za ponad 320 tys. zł.
- Wyremontowano drogę w miejscowości Pawłowa za prawie 167 tys. zł.
- Wyremontowano drogę we wsi Pożdżenice za prawie 240 tys. zł.
- Wykonano drogę w Łobudzicach, działka nr 224, za prawie 455 tys. zł.
- Kontynuowano budowę sali gimnastycznej przy SP NR 2 w Zelowie, koszt inwestycji w 2017 r. wyniósł prawie 1,3 mln zł.
- Rozpoczęto budowę sieci wodno-kanalizacyjnej od ul. Żeromskiego do Cegielnianej, łączna wartość inwestycji to prawie 1,8 mln zł, z czego w 2017 r. poniesiono koszt 300 tys. zł.
- Wyremontowano stadion za prawie 150 tys. zł.

W 2018 r. zrealizowane zostały 44 zadania inwestycyjne, m.in.:

- Kontynuowano prace związane z budową drogi w miejscowości Kolonia Łobudzice, wartość inwestycji w 2018 r. wyniosła za prawie 480 tys. zł, łączna wartość inwestycji planowana była na 1,36 mln zł.
- Kontynuowano remont drogi gminnej nr dz. 214 w Jaworze za ponad 232 tys. zł.
- Kontynuowano remont drogi we wsi Pożdżenice za ponad 860 tys. zł.
- Kontynuowano budowę sali gimnastycznej przy SP NR 2 w Zelowie, koszt inwestycji w 2018 r. wyniósł prawie 240 tys. zł.
- Rozbudowano ŚDS w Walewicach o klatkę schodową wraz z szybem windowym za ponad 596 tys. zł. Na ten cel Gmina otrzymała dofinansowanie w kwocie 185 tys. zł z Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.
- Rozpoczęto budowę sieci wodno-kanalizacyjnej od ul. Żeromskiego do Cegielnianej, łączna wartość inwestycji to prawie 1,8 mln zł, z czego w 2018 r. poniesiono koszt ponad 1,5 mln zł.

- Prowadzono rozbudowę systemów wodno-kanalizacyjnych w Zelowie i gminie Zelów – II etap o łącznej wartości ponad 1 mln zł.
- Opracowano dokumentację projektową na budowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przy ul. Kościuszki w Zelowie o wartości ponad 130 tys. zł.
- Rozbudowano i wyremontowano świetlicę wiejską w Ignacowie za prawie 500 tys. zł.
- Wymieniono nawierzchnię i ogrodzenie przy ul. Piotrkowskiej w Zelowie za prawie 139 tys. zł.

W 2019 r. zrealizowane zostały 32 zadania inwestycyjne, m.in.:

- Kontynuowano prace związane z budową drogi w miejscowości Kolonia Łobudzice, wartość inwestycji w 2019 r. wyniosła za prawie 900 tys. zł, łączna wartość inwestycji planowana była na 1,36 mln zł.
- Rozpoczęto realizację budowa nawierzchni ulic: Leśna, Przejazd i Podleśna w Zelowie. łączna wartość inwestycji to prawie 2,13 mln zł, z czego w 2019 r. poniesiono koszt 1,43 mln zł.
- Zmodernizowano i wyremontowano drogę w miejscowości Kolonia Łobudzice (tzw. Bałuty), a wartość inwestycji wyniosła ponad 300 tys. zł.
- Wyremontowano drogę w Nowej Woli za ponad 243 tys. zł.
- Dokonano termomodernizacji Przedszkola Samorządowego Nr 4 w Zelowie za kwotę prawie 220 tys. zł.
- Dokonano termomodernizacji budynku Ośrodka Zdrowia w Wygiełzowie za ponad 291 tys. zł.
- Kontynuowano rozbudowę systemów wodno-kanalizacyjnych w Zelowie i gminie Zelów – II etap. Wartość inwestycji w 2019 r. wyniosła ponad 5,13 mln zł.
- Kontynuowano budowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przy ul. Kościuszki w Zelowie o wartości prawie 125 tys. zł.

7.5. Promocja gminy

Działania promujące gminę Zelów skupione są przede wszystkim na budowaniu więzi lokalnych oraz pozytywnego wizerunku gminy zarówno wśród jej mieszkańców, jak i odbiorców zewnętrznych. Wielowyznaniowość i wielokulturowość – to główne aspekty cechujące naszą miejscowość kulturowo, które dominowały w zeszłorocznych pracach.

Działania marketingowe prowadzone są dwutorowo tj. wprowadza się i zrealizuje szereg nowych projektów z pozytywnym wydźwiękiem lokalnym i ponadregionalnym m.in. Zelowski Jarmark Bożonarodzeniowy na Placu Dąbrowskiego, kalendarz promujący gminę, prezentacja walorów naszej miejscowości podczas Mixera Regionalnego, organizacja Orszaku Trzech Króli, a także mając na uwadze zaangażowanie wielu lokalnych grup społecznych w „życie gminy” wspierane są inicjatywy oddolne oraz realizowane zadania wpisane w kalendarz wydarzeń okolicznościowych.

Prowadzone działania to także informowanie odbiorców o tym, co na bieżąco dzieje się w naszej gminie. Narzędzia, poprzez które przekazywane są wiadomości to oficjalna strona internetowa gminy www.zelow.pl oraz profil społecznościowy na portalu Facebook i Youtubie.

Wydawany jest również „Informator Zelowski” – każdy numer w nakładzie 2 500 szt. Gazeta kolportowana jest na terenie gminy, a także przesyłana do ważnych ośrodków kultury i bibliotek. Ponadto każdy numer dostępny jest na oficjalnej stronie internetowej gminy.

7.6. Budżet gminy

W 2019 r. dochody budżetu Gminy Zelów wynosiły prawie 71,5 mln zł. W stosunku do roku 2015 nastąpił wzrost o prawie 25,7 mln zł, tj. o ponad 56%. W kolejnych latach od 2015 dochody budżetu Gminy systematycznie rosły. Najwyższy przyrost, bo o ponad 21,5% odnotowano pomiędzy rokiem 2018 a 2019. Najniższy natomiast pomiędzy rokiem 2017 a 2018. Pomędzy tymi latami dochody budżetu wzrosły o niespełna procent.

Tabela 54. Dochody budżetu Gminy Zelów w latach 2015-2019 oraz dynamika rok do roku oraz w 2019 r. w stosunku do 2015 r.

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2019/2015 (2015=200)
Dochody w zł	45 768 142,91	54 245 444,12	58 737 576,99	58 791 960,03	71 455 394,10	-
Dynamika	-	118,52	108,28	100,09	121,54	156,12

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora.

Dochody budżetu Gminy Zelów w 2019 r. można było sklasyfikować w 14 działach klasyfikacji budżetowej. Najwyższą kwotę stanowiły dochody z trzech działów, tj. z działu 758 – różne rozliczenia, z działu 855 – rodzina oraz z działu 756 - dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. Dochody z wyżej wymienionych działów wyniosły odpowiednio: prawie 20,1 mln zł, prawie 19,2 mln zł i niespełna 18,7 mln zł, co stanowiło ponad 81,1% wszystkich dochodów. Najniższe dochody budżetu Gminy był w ramach działów 754 - bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, 751 - urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, oraz 851 - ochrona zdrowia. Dochody w tych działach wyniosły odpowiednio: niespełna 30 tys. zł, prawie 113 tys. zł oraz niespełna 165 tys. zł. W 2019 r. udział dochodów własnych w dochodach Gminy wyniósł 31,5%, tj. ponad 22,5 mln zł.

Tabela 55. Dochody budżetu Gminy Zelów wg klasyfikacji budżetowych w 2019 r.

Dział klasyfikacji budżetowej	W zł
ogółem	71 455 394,10
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	467 464,96
Dział 600 - Transport i łączność	2 825 960,33
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	773 220,02
Dział 750 - Administracja publiczna	296 076,13
Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	112 909,78
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	29 777,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	18 693 460,96
Dział 758 - Różne rozliczenia	20 077 585,07
Dział 801 - Oświata i wychowanie	2 866 588,88
Dział 851 - Ochrona zdrowia	164 500,00
Dział 852 - Pomoc społeczna	3 322 799,37
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	271 202,98
Dział 855 - Rodzina	19 189 299,34
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 364 549,28

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2019 r. dochody budżetu Gminy Zelów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4 765,28 zł i były najniższe wśród jednostek porównywanych. Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminach powiatu bełchatowskiego 7 419,76 zł. Również udział dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Zelów na tle jednostek porównywanych był najniższy. Najwyższy wynik, prawie 3-krotnie wyższy ponownie uzyskały Gminy z powiatu bełchatowskiego.

Również analiza poszczególnych, głównych kategorii dochodów własnych w podziale na udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych, udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych oraz dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw były najniższe w 2019 r. względem porównywanych jednostek.

Tabela 56. Dochody na 1 mieszkańca w 2019 r. w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych

	ogółem	dochody własne	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw
Gmina Zelów	4 765,28	1 696,12	725,60	6,29	476,77
Powiat bełchatowski	7 419,76	4 799,65	1 234,98	146,86	1 959,70
Polska	5 236,90	2 266,00	899,88	40,18	713,22
Polska - gminy miejsko-wiejskie	5 154,83	2 288,75	895,57	47,36	751,63
Łódzkie	5 219,44	2 431,82	915,02	41,76	792,00
Łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	5 166,93	2 353,44	942,10	44,52	785,23

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wydatki ogółem w 2019 r. w Gminie Zelów wyniosły prawie 69,6 mln zł. Z czego prawie 9,42 mln zł stanowiły wydatki majątkowe, wydatki bieżące wyniosły natomiast prawie 60,16 mln zł. W okresie 2015-2019 wzrost wydatków ogółem notowany był każdego roku następnego w stosunku do roku poprzedzającego. Łącznie, w stosunku do roku 2015, wydatki ogółem wzrosły o prawie 14,6 mln zł, co stanowi ponad 54%. Największy wzrost wydatków ogółem odnotowano w roku 2016 względem roku 2015, wzrost ten wyniósł prawie 19%.

Wzrost wydatków bieżących w Gminie Zelów w okresie 2015-2019 wyniósł ponad 20 mln zł, co stanowiło wzrost o ponad 50%. Wydatki bieżące z budżetu, w analizowanym okresie, rosły systematycznie rok do roku.

Wydatki majątkowe wzrosły, w analizowanym okresie, o ponad 88%. Należy jedna zwrócić uwagę, że w roku 2017 w stosunku do roku 2016 nastąpił nieznaczny spadek wydatków majątkowych, tj. o 1,17%. Natomiast w roku 2018 i 2019 każdorazowo notowano wysokie wzrosty względem lat poprzednich, tj. odpowiednio o ponad 37% i prawie 32%.

Tabela 57. Wydatki budżetu ogółem oraz w podziale na majątkowe i bieżące Gminy Zelów w latach 2015-2019 oraz dynamika rok do roku oraz w 2019 r. w stosunku do 2015 r.

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2019/2015 (2015=100)
Ogółem w zł	45 049 711,14	53 496 227,20	57 406 578,38	60 526 299,61	69 575 271,99	-
Dynamika wydatków ogółem	-	118,75	107,31	105,43	114,95	154,44
Majątkowe w zł	5 000 239,00	5 203 063,77	5 194 079,19	7 138 378,68	9 419 388,36	-
Dynamika wydatków majątkowych	-	104,06	99,83	137,43	131,95	188,38

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2019/2015 (2015=100)
Bieżące w zł	40 049 472,14	48 293 163,43	52 212 499,19	53 387 920,93	60 155 883,63	-
Dynamika wydatków bieżących	-	120,58	108,12	102,25	112,68	150,20

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autora.

Wydatki budżetu Gminy Zelów w 2019 r. można było sklasyfikować w 15 działach klasyfikacji budżetowej. Najwyższą kwotę stanowiły wydatki z dwóch działów, tj. z działu 801 – Oświata i wychowanie oraz z działu 855 - Rodzina. Dochody z ww. działów wyniosły odpowiednio: prawie 19,9 mln zł i ponad 19,4 mln zł, co stanowiło prawie 56,5% wszystkich wydatków. Najniższe wydatki z budżetu Gminy były w ramach działu 700 – gospodarka mieszkaniowa. Wydatki w tym dziale wyniosły niespełna 61 tys. zł.

Tabela 58. Wydatki budżetu Gminy Zelów wg klasyfikacji budżetowych w 2019 r.

ogółem	69 575 271,99
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	461 297,59
Dział 600 - Transport i łączność	4 203 600,90
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	60 951,37
Dział 750 - Administracja publiczna	5 088 726,60
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	112 909,78
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	638 364,85
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	451 040,45
Dział 801 - Oświata i wychowanie	19 872 660,55
Dział 851 - Ochrona zdrowia	431 667,55
Dział 852 - Pomoc społeczna	6 658 277,13
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	767 735,52
Dział 855 - Rodzina	19 423 646,66
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	9 749 175,31
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 284 716,19
Dział 926 - Kultura fizyczna	370 501,54

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2019 r. wydatki ogółem z budżetu Gminy Zelów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4 639,90 zł i były najniższe wśród jednostek porównywanych. Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminach powiatu bełchatowskiego 7 039,41 zł. Również wydatki na oświatę i wychowanie oraz na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, a także wydatki majątkowe były najniższe względem jednostek porównywanych.

Tabela 59. Wydatki na 1 mieszkańca w 2019 r. w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych

	ogółem	w Dziale 801- Oświata i wychowanie	w Dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	wydatki majątkowe
Gmina Zelów	4 639,90	1 325,29	85,68	628
Powiat bełchatowski	7 039,41	1 772,29	196,06	1 261
Polska	5 242,92	1 537,54	175,61	887
Polska - gminy miejsko-wiejskie	5 164,63	1 515,31	189,59	837
łódzkie	5 289,24	1 501,07	159,40	1 005
łódzkie - gminy miejsko-wiejskie	5 379,80	1 461,93	167,31	1 179

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

CZĘŚĆ II. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZELÓW 2021-2027

1. GŁÓWNE PROBLEMY W OBSZARACH STRATEGII

Na podstawie przeprowadzonych warsztatów diagnostycznych i strategicznych, analizy desk research oraz badań społecznych zostały zidentyfikowane główne problemy Gminy Zelów.

Na potrzeby pracy nad strategią przyjęta została następująca definicja, czym jest problem – nieakceptowana sytuacja odnosząca się do podmiotu strategii, uniemożliwiająca utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów, a także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.

Problemy zostały określone w trzech obszarach:

- społecznym,
- infrastruktury i środowiska,
- gospodarki i promocji gminy.

1.1. Główne problemy w obszarze społecznym

Tabela 60. Główne problemy w obszarze społecznym

Lp.	Podobszar	Problemy
1.	Warunki życia	<ul style="list-style-type: none">a. Negatywne skutki behawioralne związane z zagrożeniem COVID-19<ul style="list-style-type: none">– Ogromny wzrost uzależnień dzieci od urządzeń elektronicznych,– Zaburzona komunikacja interpersonalna (trudność odnalezienia się grupie, zamknięcie na inne osoby) w odniesieniu do dzieci i młodzieży– Problem izolacji społecznej, szczególnie osób starszych– Wzrost liczby osób z zaburzeniami depresyjnymi wynikającymi z długotrwałej izolacjib. Zauważalny wzrost wykrywalności chorób (m.in. nowotworowych), wynikający z kumulacji osób, które nie były zdiagnozowane wcześniej ze względu na ograniczoną dostępność do badań diagnostycznychc. Brak pieszych patroli, kontroli policyjnych (policja nie podejmuje działań prewencyjnych w miejscach, gdzie nie ma możliwości dojazdu, komisariat nie pracuje całodobowo, brak dyżurów całodobowych). Kontrole policyjne powinny ograniczyć nocne szarże, brawurę samochodową i motocyklową młodych kierowców.d. Ograniczona skuteczność monitoringu miejskiego, część kamer jest źle ustawiona<ul style="list-style-type: none">– Przeszarżała infrastruktura– Kamery czasami nie działają, co nie pozwala wykryć sprawców.– Niewystarczający teren Gminy objęty monitoringiem (Wygiełzów – przypadki wandalizmu, zalew Patyki)e. Brak karetki, obecnie jest dojazdowa z miast ościennych, co wydłuża czas dojazdu do osób potrzebujących,f. Obniżone bezpieczeństwo drogowe ze względu na przebiegającą przez centrum Zelowa drogę wojewódzką i tym samym wzmożony ruch samochodowy, źle oznakowane pasy, (np. ul. Sienkiewicza i róg ul. Poznańskiej),g. Narastające negatywne zjawisko wagarowania i palenia papierosów wśród dzieci i młodzieżyh. Ograniczona możliwość załatwiania niektórych spraw w urzędzie drogą elektroniczną
2.	Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek	<ul style="list-style-type: none">a. Niskie zainteresowanie ofertą kulturalną u mieszkańców, większe u osób spoza Gminyb. Niewystarczający poziom zainteresowania dostępną ofertą kulturową.c. Silnie rozwinięty model kultury domowej (rezygnowanie z oferty kulturalnej w przestrzeni publicznej na rzecz łatwości dostępu do oferty TV, Internetu)d. Brak dostępu do różnorodnych form kulturye. Mała dostępność oferty sportowej dla dziewczynki i dziewcząt,f. Niewystarczająca aktywizacja dziewcząt do zajęć sportowych,g. Niewystarczająca oferta sportowa dla dzieci na terenach wiejskich,h. Nierówny dostęp do dóbr kultury dla osób z terenów wiejskich,i. Niewystarczająca oferta sportowa dla osób z niepełnosprawnością, dla osób starszych, w szczególności na terenach wiejskich,j. Brak ofert zajęć dla dzieci z niepełnosprawnością typu „Nieprzetarty szlak”

Lp.	Podobszar	Problemy
3.	Ochrona zdrowia i życia	k. Niewystarczająco zagospodarowany teren zalewu „Patyki” a. Ograniczony dostęp do pewnych grup lekarzy-specjalistów (za wyjątkiem ginekologii) b. Wydłużony czas oczekiwania na rehabilitację (problem ogólnokrajowy, systemowy) c. Występowanie zachowań patologicznych, obecność osób przebywających pod wpływem alkoholu w miejscach publicznych w kontekście zagrożenia demoralizacją dzieci i młodzieży oraz bezpieczeństwa dzieci i dorosłych oraz samych osób nadużywających alkoholu, pogorszenie wizerunku Miasta
4.	Opieka i pomoc społeczna	a. Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach publicznych b. Brak żłobka c. Niewystarczająca oferta spędzania czasu dla osób starszych
5.	Kapitał ludzki	a. Niewystarczający dostęp do zróżnicowanej oferty kształcenia w szkołach zasadniczych i średnich b. Ograniczona oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, w szczególności w szkołach i na terenach wiejskich c. Niewystarczające/ograniczone możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych w miejscu zamieszkania d. Niż demograficzny i coraz wyższe koszty utrzymania szkół
6.	Kapitał społeczny	a. Niewystarczająca liczba liderów społecznych b. Trudności w dotarciu i zachęceniu, zmotywowaniu, mieszkańców do udziału w wydarzeniach organizowanych na terenie Gminy c. Niewystarczający przepływ informacji pomiędzy organizatorami wydarzeń a Referatem Promocji, d. Niewystarczające - informowanie mieszkańców o wydarzeniach organizowanych przez organizacje pozarządowe e. Niewystarczająca współpraca organizacji pozarządowych przy organizacji wydarzeń przez urząd f. Zmniejszone zainteresowanie ofertą czasu wolnego na terenie Gminy (potrzeba zdiagnozowania, z czego to wynika) g. Niskie zainteresowanie mieszkańców wydarzeniami organizowanymi na terenie Gminy h. Brak budżetu obywatelskiego
7.	Potencjał kulturowy	a. Niewystarczająca świadomość potencjału kulturowego Gminy wśród mieszkańców i jego wpływu na kształtowanie rozwoju społecznego i gospodarczego b. Niewystarczający/niski stopień turystycznego wykorzystania walorów kulturowych Zelowa c. Rozproszenie, utrudniony dostęp i ograniczone możliwości zabezpieczenia (zbiory prywatne) części zbiorów związanych z dziedzictwem kulturowym Zelowa d. Brak obiektu prezentującego w jednym miejscu aspekty związane z wielokulturowością i tradycjami tkackimi w Gminie e. Niewystarczający stopień digitalizacji zbiorów kultury Zelowa (historia umiera razem z ludźmi),

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

1.2. Główne problemy w obszarze infrastruktura i środowisko

Tabela 61. Główne problemy w obszarze infrastruktura i środowisko

Lp.	Podobszar	Problemy
8.	Zasoby techniczne	<ul style="list-style-type: none">a. Wysoki stopień zużycia zasobu komunalnego (ok 70%)b. Bardzo niska jakość lokali mieszkalnych komunalnych i przeznaczonych na najem socjalnyc. Stan techniczny części mieszkań w mieście nie pozwala na podłączenie do sieci wodociągowejd. Niski poziom bezpieczeństwa pożarowegoe. Brak centralnego zaopatrzenia w ciepłą wodę użytkową (kontrowersja) vs. technicznie i ekonomicznie nie jest to uzasadnionef. Zły stan techniczny placu zabaw na Patykachg. Niski stopień skanalizowania obszarów wiejskich oddalonych od miastah. Zdewastowana hala lodowiska Śnieżkai. Bardzo zły stan techniczny części byłego budynku Urzędu Miasta należącego obecnie do ZUK sp. z o.o.j. Brak całorocznego obiektu sportowo-rekreacyjnegok. Nadmierna koncentracja obiektów handlowych w centrum Zelowal. Niewystarczająca powierzchnia obiektów użyteczności publicznej (w szczególności strażnica, biblioteka, klub sportowy Włókniarz)m. Brak sieci gazowejn. Nieczytelny plan rozwoju sieci gazowejo. Niewystarczający stan infrastruktury na targowisku miejskim (kostka na części, gdzieindziej teren zielony, brak zadaszeń)p. Niedostateczny stan techniczny placówek oświatowych i przyszkolnej infrastruktury sportowej
9.	Transport, komunikacja	<ul style="list-style-type: none">a. Zbyt wąskie drogi na części terenów Gminyb. Złe oznakowanie i organizacja części dróg, w szczególności skrzyżowańc. Brak chodników na terenach wiejskich, w szczególności na ruchliwych drogachd. Brak komunikacji publicznej na obszarach wiejskiche. Zły stan techniczny części dróg gminnych i powiatowychf. Zbyt wysokie krawężniki przy parkingach w mieścieg. Niedostatek miejsc parkingowych (jest możliwość ich zwiększania z punktu widzenia dostępnej przestrzeni)h. Brak ścieżek rowerowychi. Brak oświetlenia, na niektórych ulicach, gdzie pojawiło się nowe budownictwo
10.	Potencjał i ład przestrzenny	<ul style="list-style-type: none">a. Niewystarczająco zagospodarowany obszar wokół zbiornika Patykib. Mała atrakcyjność przestrzeni publicznej w centrum Zelowac. Wysoki stopień zdezaktualizowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i MPZPd. Wysoki stopień zagrożeń bezpieczeństwa życia i zdrowia w Parku Traugutta i skrzyżowanie Kilińskiego i Żeromskiegoe. Niewykorzystane tereny poeksploatacyjne cegielnif. Uciążliwa dla mieszkańców lokalizacja parkingów pojazdów ciężarowych na byłym placu GS w Zelowie

11.	Potencjał ekologiczny	<ul style="list-style-type: none"> a. Występowanie dzikich wysypisk śmieci b. Ograniczenia w stosowaniu OZE wynikające z braku zapisów SUIKZP c. Wysoka energochłonność oświetlenia miejskiego d. Niska estetyka przestrzeni publicznej spowodowana m.in. poprzez występowanie energetycznych i teleinformacyjnych linii napowietrznych e. Występowanie źródeł niskiej emisji f. Niewystarczająca przepustowość kanalizacji deszczowej g. Niekorzystne rozmieszczenie drzew w części terenów (zacienienie mieszkań, ograniczenie widoczności komunikacyjnej) oraz zagrożenie bezpieczeństwa wynikające z drzew rosnących przy ciągach komunikacyjnych
-----	-----------------------	--

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

1.3. Główne problemy w obszarze gospodarki i promocji gminy

Tabela 62. Główne problemy w obszarze gospodarki i promocji Gminy

Lp.	Podobszar	Problemy
12.	Przedsiębiorczość	<ul style="list-style-type: none"> a. Duża liczba opustoszałych lokali użytkowych b. Duże rozproszenie przestrzenne świadczonych usług c. Niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorców d. Część terenów wiejskich jest przyklejonych do terenów miejskich
13.	Rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> a. Zmniejszająca się liczba gospodarstw rolnych b. Nadmierna inwazyjność czeremchy amerykańskiej c. Brak grup producenckich, czy stowarzyszeń d. Brak gospodarstw ekologicznych
14.	Rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> a. Słaba oferta pracy dla kobiet b. Zbyt mało miejsc pracy na terenie Gminy Zelów c. Niedostatek firm działających na rynku krajowym lub globalnym d. Bierność zawodowa osób długotrwale bezrobotnych
15.	Promocja i atrakcyjność inwestycyjna Gminy	<ul style="list-style-type: none"> a. Brak oferty i promocji terenów inwestycyjnych Gminy b. Brak dokumentu strategii promocji gminy c. Brak usług obsługi inwestorów

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (czynniki rozwojowych) to procedura analityczna umożliwiająca porządkowanie i prezentację danych. Jest to jedno z podstawowych narzędzi planowania strategicznego.

Jej nazwa stanowi akronim czterech typów czynników rozwojowych:

- S-Strengths (Atuty) – pozytywne czynniki wewnętrzne, mocne strony, przewagi lub zalety mogące przyczynić się do osiągnięcia celów,
- W-Weaknesses (Słabości) – negatywne czynniki wewnętrzne, bariery, wady i braki, mogące przeszkodzić w realizacji celów,
- O-Opportunities (Szanse) – pozytywne czynniki zewnętrzne, pochodzące z otoczenia (takie, na które nie ma możliwości wpływu), mogące przyczynić się do osiągnięcia celów,
- T-Threats (Zagrożenia) – negatywne czynniki zewnętrzne pochodzące z otoczenia (takie, na które nie ma możliwości wpływu), mogące przeszkodzić w realizacji celów.

Analiza SWOT ocenia istniejące i prognozowane czynniki zmian w kategoriach wewnętrznych sił i słabości oraz zewnętrznych szans i zagrożeń. Analiza ta ukierunkowuje myślenie na rozwiązywanie problemów, podejmowanie wyzwań, poszukiwanie kierunków rozwoju i projektowanie działań. Metoda ta stanowi zarazem pomost między fazą diagnostyczną a fazą programowania Strategii.

Analiza została przeprowadzona na podstawie analizy desk research, wyników badania społecznego, a przede wszystkim rezultatów prac podczas warsztatów diagnostycznych. Silne i słabe strony można rozumieć, jako cechy charakteryzujące obecnie Gminę i odnoszące się przede wszystkim do jego wewnętrznego potencjału.

Tabela 63. Zidentyfikowane czynniki analizy SWOT w obszarach Strategii

Wewnętrzne uwarunkowania Gminy Zelów	
Mocne strony Miasta i Gminy	Słabości Miasta i Gminy
W obszarze społecznym	
<ul style="list-style-type: none">+ Zapewnione bezpieczeństwo mieszkańców w Gminie+ Gmina bezpieczna pod względem zachowań społecznych+ Wielu lokalnych twórców, reprezentujących różnorodne dziedziny sztuki+ Szeroki, czynny udział twórców w kreowaniu oferty kulturalnej Gminy+ Wartościowe, cykliczne wydarzenia kulturalne o znaczeniu/randze ponadlokalnym+ Możliwość kontaktu ze specjalistą w ramach POZ (jest to innowacja na skalę kraju)+ Dobrze rozbudowane i wyposażone ośrodki wsparcia (Środowiskowy Dom Samopomocy, Klub Seniora, Stowarzyszenie Przyjaciół i Osób Niepełnosprawnych)+ Aktywni seniorzy, poszukujący możliwości rozwoju i integracji+ Powstający nowy żłobek	<ul style="list-style-type: none">– Niewystarczający teren Gminy objęty monitoringiem i przestarzała infrastruktura monitoringu w Zelowie (np. Wygietzów – przypadki wandalizmu, zalew Patyki)– Niewystarczający poziom biernego uczestnictwa mieszkańców w kulturze– Preferowanie przez dużą liczbę mieszkańców popularnych form rozrywki (TV, Internet)– Brak karetki– Duża liczba osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych– Niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia (w tym Kluby Seniora w Gminie w kontekście zjawiska starzejącego się społeczeństwa)– Brak żłobka publicznego w Mieście– Starzejące się społeczeństwo– Niski wskaźnik przyrostu naturalnego– Absolwenci szkół wyższych nie wiążą przyszłości z Zelowem

<ul style="list-style-type: none">+ Jedność w różnorodności – silne tradycje związane z współistnieniem różnych kultur i wyznań na terenie Gminy+ Duże możliwości rozwoju mieszkańców Gminy wynikające z wielowyznaniowości+ Osoby z różnych wyznań mają możliwości rozwoju duchowego i emocjonalnego+ Duża liczba i aktywność organizacji pozarządowych+ Silne poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców Gminy+ Wysoka partycypacja społeczna w Gminie+ Realizacja projektów związanych z wielokulturowością+ Zaangażowanie ludzi (liderów i mieszkańców Gminy) na rzecz ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego Zelowa+ Skuteczność w pozyskiwaniu środków finansowych (Gmina, jednostki organizacyjne, NGO)	<ul style="list-style-type: none">– Gmina nie daje perspektyw ludziom młodym– Młodzi nie mają motywacji finansowej i zawodowej, aby zostać w Gminie, pomimo że są patriotami lokalnymi– Słabnące zainteresowanie biznesu partycypowaniem w finansowaniu kultury– Niewystarczająca promocja Gminy poprzez wydarzenia kulturalne i uznane postaci polskiej kultury– Niewystarczające wykorzystanie potencjału kulturowego w rozwoju turystyki w Gminie– Brak muzeum – miejsca, gdzie prezentowane byłyby zbiory związane z bogatą historią i tradycjami Zelowa– Niewystarczający stan zachowania części obiektów (w tym prywatnych) dziedzictwa kulturowego (cmentarze, budynki, miejsca pamięci)– Ograniczone środki budżetu gminy na dofinansowanie placówek oświatowych i kulturalnych– Ograniczone środki finansowe na organizację imprez sportowych i kulturalnych
--	---

W obszarze infrastruktura i środowisko

<ul style="list-style-type: none">+ Duży potencjał terenów pod funkcje rekreacyjne+ Dostępność terenów inwestycyjnych+ Centralne położenie Zelowa w Polsce i województwie+ Dobra sieć drogowa łącząca Gminę z otoczeniem+ Atrakcyjność rzeki Pilski+ Wzrastająca świadomość ekologiczna+ Nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii	<ul style="list-style-type: none">– Brak finansowania przez Gminę OZE– Słaba dostępność do drogi ekspresowej S8– Wysoki stopień zabudowy w ciągu drogi wojewódzkiej 484, w ciągach dróg powiatowych– Niewystarczający stopień uzbrojenia dróg w infrastrukturę techniczną– Niedostateczny stan techniczny dróg– Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna– Niedostateczny stan techniczny placówek oświatowych i przyszkolnej infrastruktury sportowej– Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy– Duża ilość przydomowych kotłowni na węgiel– Niedobór środków finansowych na inwestycje w budżecie gminy– Duża liczba nieuregulowanych statusów własnościowych nieruchomości– Duża powierzchnia nieużytków– Niewykorzystane tereny w centrum miasta do rekultywacji
---	--

	– Nieuregulowany przebieg rzeki Pilsi
W obszarze gospodarki i promocji Gminy	
<ul style="list-style-type: none"> + Dostępność lokali użytkowych pod prowadzenie działalności gospodarczej + Duża liczba lokalnych przedsiębiorstw + Funkcjonowanie Fundacji Rozwoju Gminy Żelów oferującej kompleksowy system wsparcia dla MŚP (Ośrodek Doradczoszkoleniowy, Fundusz Przedsiębiorczości, Inkubator Przedsiębiorczości) + Duża dostępność ziemi rolnej + Możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego + Duży potencjał turystyczny w Gminie (Iesistość, rzeka Pilsia, zalew Patyki) + Możliwość rozwoju nowych form turystycznych (turystyka jednodniowa, sentymentalna, weekendowa) + Wielokulturowość i wielowyznaniowość w promocji i w działaniach Gminy + Możliwość wypromowania produktów lokalnych, związana ze wzrostem zainteresowania produktami regionalnymi + Pozyskanie inwestorów chcących ulokować biznes na obszarze gminy + Wytyczenie w MPZP terenów pod działalność gospodarczą 	<ul style="list-style-type: none"> – Wysokie ceny lokali użytkowych – Niewystarczająca dostępność miejsc parkingowych w okolicach lokali usługowych – Dominacja małych firm usługowo-handlowych w strukturze przedsiębiorstw – Wysoki stopień rozdrobnienia gospodarstw rolnych – Brak gospodarstw ekologicznych – Niewielkie nakłady na promocję Gminy – Brak inwestorów na terenie gminy
Zewnętrzne uwarunkowania w otoczeniu Gminy Żelów	
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
<p>W obszarze społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> + Zwiększenie świadomości społecznej w związku z wyzwaniami powstałymi na skutek COVID-19 (np. uświadomienie problemów i wyzwań wychowawczych, nowe kompetencje, uświadomienie potrzeby i wagi potrzeby interakcji przez dzieci i młodzież, przewartościowanie – rodzina i zdrowie jako centralne wartości, rodzina jako azył emocjonalny dający poczucie bezpieczeństwa, docenienie roli nauczycieli przez rodziców) <p>W obszarze infrastruktura i środowisko</p> <ul style="list-style-type: none"> + Możliwość pozyskania środków finansowych z UE <p>W obszarze gospodarki i promocji Gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> + Gospodarcze i społeczne znaczenie 32 bazy lotnictwa taktycznego w Łasku 	<p>W obszarze społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nieprzewidywalne skutki rozwoju COVID-19 – Nieprzewidywalne skutki decyzji politycznych i gospodarczych, związanych z COVID-19 – Brak narzędzi systemowych umożliwiających zmotywowanie osób trwale bezrobotnych, które mogą podjąć pracę, ale nie chcą – Istnieje ryzyko zwiększenia bezrobocia wynikające z braku motywacji do podjęcia pracy i korzystania ze środków pomocy społecznej – brak narzędzi systemowych w tym zakresie – Brak spójności pomiędzy wzrostem dochodów i progów kryterium dochodowego dla osób korzystających z pomocy MGOPS <p>W obszarze infrastruktura i środowisko</p>

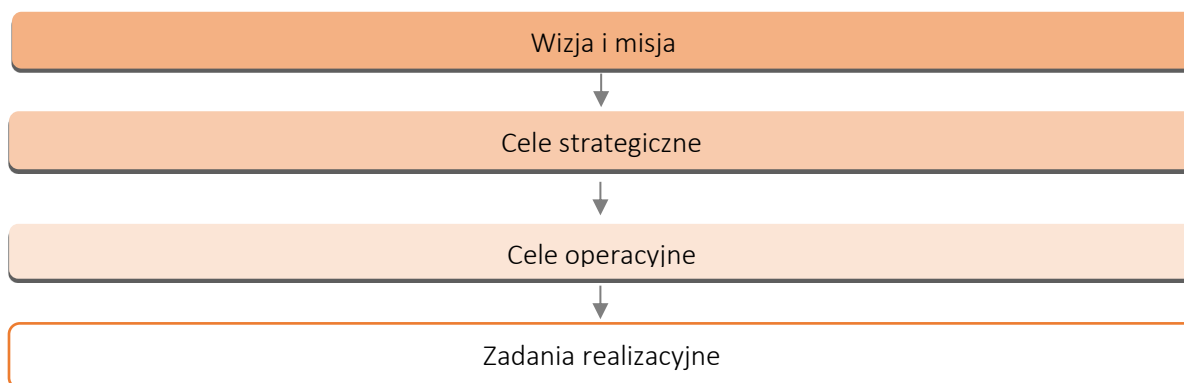
<ul style="list-style-type: none">+ Miejsca pracy w elektrowni i kopalni Bełchatów+ Możliwość wykorzystania wsparcia finansowego UE przez firmy na inwestycje rozwojowe+ Możliwość pozyskania środków ze Sprawiedliwej Transformacji na przekształcenie systemu górniczego	<ul style="list-style-type: none">– Zagrożenia wynikające z pandemii– Zagrożenie wynikające z lokalizacji 32 bazy lotnictwa taktycznego w Łasku– Zagrożenie wynikające z lokalizacji PGE– Postępujące zanieczyszczenie środowiska <p>W obszarze gospodarki i promocji Gminy</p> <ul style="list-style-type: none">– Zagrożenie utraty miejsc pracy i konieczności przekwalifikowania zawodowego wynikające z niepewnej sytuacji istnienia i rozwoju kopalni i elektrowni Bełchatów– Skomplikowana procedura ubiegania się o środki UE
--	--

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

3. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII

- 1) Perspektywa planowania do 2027 roku
- 2) Strategia opracowywana jest metodą uspołecznioną
- 3) Decyzje zawarte w strategii rozwoju będą służyły mieszkańcom Gminy Zelów
- 4) Strategia będzie opracowana i realizowana zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, a więc takiego, w którym następuje integracja działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi oraz podstawowych procesów przyrodniczych
- 5) Strategia wraz z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego będzie głównym dokumentem określającym rozwój Gminy
- 6) Strategia będzie spójna z zamierzeniami Strategii Rozwoju Województwa i innymi dokumentami
- 7) Wdrożenie strategii będzie monitorowane i oceniane
- 8) Zadaniem strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych długookresowych celów rozwoju Gminy
- 9) W realizacji Strategii będą brali udział partnerzy społeczni z sektorów publicznego, prywatnego i pozarządowego
- 10) Projekt dokumentu Strategii Rozwoju zostanie poddany konsultacji społecznej
- 11) Przygotowanie strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju

Schemat 1. Główne elementy strategii

Źródło: opracowanie własne

4. WIZJA GMINY ZELÓW DO 2027 ROKU

Wizja przedstawia pożądany obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku Gminy Zelów w odległej przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja jest możliwie szczegółową „fotografią” stanu i sytuacji Gminy w danym punkcie w przyszłości. Jest to koncepcja, która powinna być motywująca, określająca pozytywny obraz uwzględniający lokalne uwarunkowania. Ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina, wskazuje generalny kierunek jej rozwoju.

Podsumowując, wizja porządkuje przyszłość gminy, wyznacza ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowi wzorzec określający tożsamość Gminy.

Wizja Gminy Zelów w 2027 roku

Gmina Zelów w 2027 roku to rozwinięta przemysłowo, gospodarczo i turystycznie miejscowość z rozbudowaną infrastrukturą techniczną i transportową, świadomie korzystająca z odnawialnych źródeł energii, przyciągająca zrewitalizowanymi kamienicami oraz atrakcyjnie zagospodarowanym centrum Miasta.

Gmina z ciekawą ofertą sportowo-rekreacyjną i interesującą propozycją kulturalną, które odpowiadają na potrzeby mieszkańców oraz spełniają oczekiwania gości.

Gmina Zelów to miejsce, dające swoim mieszkańcom stabilizację, poczucie bezpieczeństwa oraz wiele możliwości rozwoju.

Powyższą formułę można sprecyzować następująco:

GOSPODARKA

- W zakresie gospodarczym Gmina Zelów jest miejscem oferującym **atrakcyjne warunki inwestowania**, przyciągającym **nowych inwestorów** i umożliwiającym tworzenie **nowych miejsc pracy**. Dynamicznie rozwija się tu **przemysł**.
- Lokalny rynek pracy zasilany jest **wykwalifikowaną kadrą**, czemu sprzyja dobrze **ukierunkowana oferta szkolnictwa**. Istniejące w gminie **grunty rolne są efektywnie zagospodarowane** i dynamicznie rozwija się tu **rolnictwo ekologiczne**.

TURYSTYKA

- W zakresie turystyki Gmina Zelów dysponuje **szeroką ofertą usług** oraz **rozbudowaną bazą noclegową i gastronomiczną** umożliwiającą **aktywny wypoczynek** w otoczeniu zadbanych terenów zieleni.
- Rozwija się tu **turystyka sentymentalna, jednodniowa i weekendowa**, czemu sprzyja **rozbudowana sieć ścieżek** rowerowych, szlaków konnych i turystycznych oraz tras nordick walking.

INFRASTRUKTURA

- W zakresie infrastruktury technicznej Zelów jest Gminą **zwodociągowaną, skanalizowaną i zgazyfikowaną**, z **rozwiniętą siecią światłowodową**. Jest gminą **czystą, ekologiczną**, wykorzystującą **odnawialne źródła energii**.
- W obszarze infrastruktury transportowej Gmina Zelów dysponuje **rozbudowaną i zmodernizowaną siecią drogową**. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z szeroko rozwiniętej oferty alternatywnego transportu. **Rozwinięta jest komunikacja międzymiastowa i gminna**.

WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

- W zakresie mieszkalnictwa Gmina Zelów jest miejscem **nowej zabudowy mieszkaniowej**, gdzie rozwija się **budownictwo wielorodzinne**.
- Gmina Zelów dba o zapewnianie coraz wyższych standardów bezpieczeństwa swoim mieszkańcom i gościom.
- W zakresie oferty kulturalnej Gmina Zelów jest rozpoznawalna dzięki **wypromowanej marce, bogatej i różnorodnej ofercie kulturalnej** prezentującej **dziedzictwo Gminy**. Zrewitalizowane są miejsca związane z historią Gminy, w szczególności w aspekcie osadnictwa, włókiennictwa.
- Gmina Zelów z rozwiniętymi i dobrze wyposażonymi **placówkami oświatowymi**.
- Gmina Zelów swoim mieszkańcom, lokalnym twórcom, animatorom kultury, wolontariuszom tworzy **sprzyjające warunki do aktywnego udziału w życiu społecznym i kulturowym**.

5. MISJA GMINY ZELÓW DO 2027 ROKU

Misja stanowi syntetyczną deklarację określającą najwyższego poziomu cel, najogólniejszą koncepcję działania. W strategii tworzonej z udziałem partnerów społecznych, misja określa też wspólne zobowiązania wobec przyszłości.

Misja odpowiada na pytania:

- Jaką gminą chcemy być?
- Co jest u nas unikalne/specyficzne?
- W czym i dla kogo chcemy być atrakcyjni?

Misja pełni także określone funkcje:

- Koncentruje na istocie rzeczy,
- Umożliwia dostosowanie działań do długookresowych celów,
- Wzmacnia utożsamianie się mieszkańców z gminą,
- Pobudza zainteresowanie gminą w otoczeniu.

Misja Gminy Zelów do roku 2027:

Jesteśmy Gminą posiadającą unikatową historię z wyjątkowym potencjałem kulturowym, tolerancyjną i przyjazną, z dużymi możliwościami w zakresie rozwoju przemysłu, turystyki, kultury, Gminą otwartą na innowacje oraz nowe technologie, dzięki czemu stwarzamy poczucie stabilizacji, bezpieczeństwa oraz perspektywy rozwoju i aktywności mieszkańców i inwestorów.

6. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA

Struktura celów i zadań, która została wypracowana w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zelów 2021-2027 jest przedstawiona poniżej na Schemacie 1.

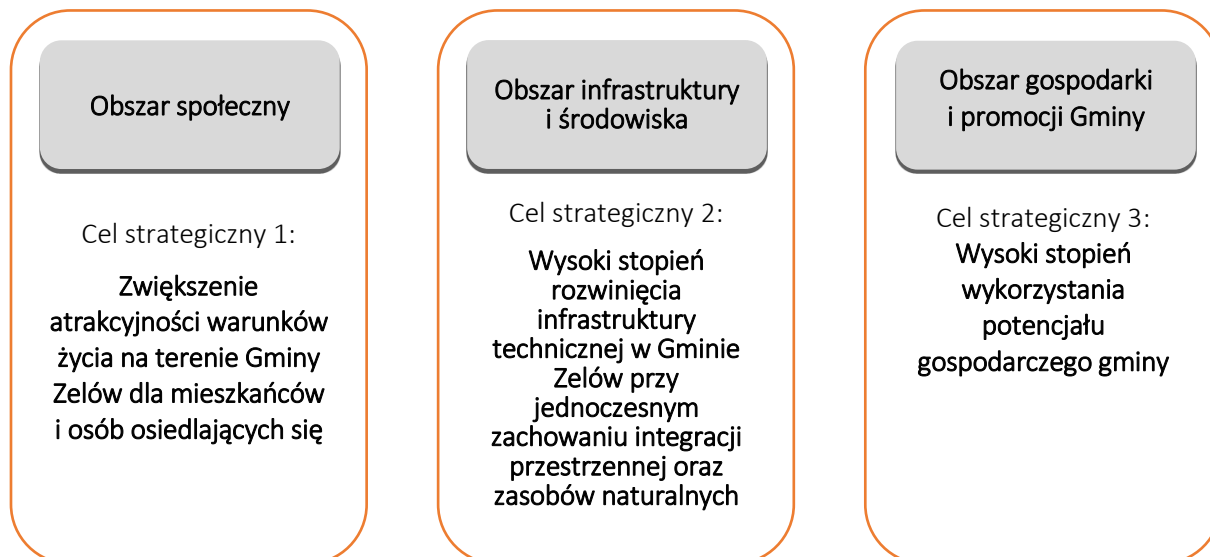
Schemat 2. Struktura rezultatów w ramach Strategii

Źródło: opracowanie własne

Do każdego z 3 obszarów zostały opracowane cele strategiczne stanowiące uszczegółowienie wizji. Cele określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzecz rozwoju Gminy Zelów. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów Gminy.

Schemat 3. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Źródło: opracowanie własne

Celom strategicznym zostały przyporządkowane cele operacyjne dla realizacji, których określone zostały zadania realizacyjne.

6.1. Cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne w obszarze społecznym

Tabela 64. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne Strategii Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027 w obszarze społecznym

Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności warunków życia na terenie Gminy Żelów dla mieszkańców i osób osiedlających się		
Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
1. Warunki życia	1.1. Zwiększona umiejętność reagowania społeczeństwa i instytucji w stanach zagrożenia	1.1.1. Wypracowanie schematów postępowań w przypadku wystąpienia nowych zagrożeń epidemiologicznych 1.1.2. Prowadzenie edukacji dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie w przypadku wystąpienia zagrożenia 1.1.3. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom cywilizacyjnym zagrażającym dzieciom i młodzieży 1.1.4. Wprowadzenie systemu szybkiego powiadamiania mieszkańców
	1.2. Zwiększone bezpieczeństwo mieszkańców Gminy	1.2.1. Utworzenie jednostki ratownictwa medycznego stacjonującej na terenie miasta Żelów 1.2.2. Przekształcenie komisariatu policji w jednostkę dostępną i dyżurującą 24 godziny na dobę 1.2.3. Rozbudowa i modernizacja sieci monitoringu w Gminie 1.2.4. Prowadzenie działań prewencyjnych mających na celu likwidację nielegalnych wyścigów samochodowych i motocyklowych 1.2.5. Opracowanie i realizacja rozwiązań mających na celu zmniejszenie liczby zdarzeń drogowych 1.2.6. Dalsze prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat szkodliwości stosowania używek
	1.3. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne	1.3.1. Zwiększenie liczby usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną 1.3.2. Promowanie możliwości korzystania z usług elektronicznych i narzędzi komunikowania się w sferze publicznej 1.3.3. Tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu 1.3.4. Rozbudowa sieci światłowodowej na terenie gminy
2. Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek	2.1. Rozszerzona oferta sportowa w Gminie	2.1.1. Stworzenie oferty sportowej dla dziewczynek i dziewcząt 2.1.2. Stworzenie oferty sportowej dla dzieci z terenów wiejskich 2.1.3. Stworzenie oferty sportowej dla osób z niepełnosprawnością, dla osób starszych, w szczególności na terenach wiejskich 2.1.4. Stworzenie oferty sportowej dla dzieci małych (3-6 lat w wieku przedszkolnym)
	2.2. Rozszerzona oferta rekreacyjna w Gminie	2.2.1. Zapewnienie oferty rekreacji indywidualnej wokół zbiornika wodnego Patyki 2.2.2. Wznowienie oferty lodowiska w Żelowie

		<p>2.2.3 Rozszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez utworzenie całorocznego kompleksu sportowo- rekreacyjnego</p> <p>2.2.4 Stworzenie zróżnicowanej, wszechstronnej, całorocznej, dostosowanej do wszystkich grup wiekowych oferty rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów</p> <p>2.2.5 Stworzenie atrakcyjnej oferty dla turystyki weekendowej zatrzymującej turystów na terenie gminy (organizacja czasu wolnego: rajdy rowerowe, turystyka piesza, grzybobrania, itp.)</p> <p>2.2.6 Oznakowanie i udrożnienie dróg do zbiornika Patyki</p>
	2.3 Zwiększony poziom uczestnictwa społeczności lokalnej w kulturze	<p>2.3.1 Aktywizacja mieszkańców do udziału w wydarzeniach kulturalnych</p> <p>2.3.2 Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej</p> <p>2.3.3 Opracowanie ciekawej oferty wakacyjnej dla mieszkańców i turystów</p> <p>2.3.4 Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć</p> <p>2.3.5 Stworzenie możliwości zaangażowania w życie kulturalne i społeczne gminy dorosłych mieszkańców poprzez uczestnictwo w różnych grupach i formacjach</p>
3. Ochrona zdrowia i życia	3.1 Lepszy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	<p>3.1.1 Opracowanie diagnozy stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy</p> <p>3.1.2 Uściślenie współpracy i zwiększenie wsparcia na rzecz osób z chorobą nowotworową</p> <p>3.1.3 Stworzenie preferencyjnych warunków do rozwoju prywatnej specjalistycznej praktyki lekarskiej w Gminie</p> <p>3.1.4 Rozszerzenie oferty opiekuńczej dla starszych, chorych i niepełnosprawnych również z wykorzystaniem nowoczesnych technologii</p>
	3.2 Zmniejszone występowanie zachowań i ich skutków wynikających z nadużywania alkoholu	<p>3.2.1 Edukacja (rozwijanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych)</p> <p>3.2.2 Wspieranie działań Klubu AA</p>
4. Opieka i pomoc społeczna	4.1 Rozszerzona opieka nad dziećmi do lat sześciu	4.1.1 Zwiększenie dostępności/liczby miejsc w przedszkolach i żłobkach publicznych
	4.2 Zwiększona oferta spędzania czasu dla osób starszych	<p>4.2.1 Zwiększenie oferty spędzania czasu dla osób starszych (typu Klub Seniora, Uniwersytet III Wieku)</p> <p>4.2.2 Rozwinięcie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy i Klubu Seniora</p>
	4.3 Efektywny system pomocy społecznej	<p>4.3.1 Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>4.3.2 Rozszerzenie pomocy dla mieszkańców w sytuacjach kryzysowych</p>
5. Kapitał ludzki	5.1 Wyjście z ofertą do mieszkańców terenów wiejskich	5.1.1 Rozszerzenie współpracy szkół wiejskich z instytucjami kultury w celu stworzenia oferty zajęć w szkołach dla mieszkańców wsi
	5.2 Zapewniona wysoka jakość kształcenia	<p>5.2.1 Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, wspieranie talentów</p> <p>5.2.2 Dostosowanie profili nauczania liceum do potrzeb rynku pracy i zainteresowań młodzieży</p>

		5.2.3 Wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy szkołami w kraju i za granicą 5.2.4 Sukcesywne doposażanie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt 5.2.5 Wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych w organizacji szkoły jak i w działaniach uczniów
6. Kapitał społeczny	6.1 Rozwinięta i wspierana społeczność lokalnych liderów	6.1.1 Dalszy rozwój wsparcia liderów lokalnych 6.1.2 Zacieśnienie współpracy Klubu Wolontariatu z innymi instytucjami i organizacjami 6.1.3 Opracowanie i przeprowadzenie programu edukacyjnego promującego ideę wolontariatu na terenie szkół w Gminie 6.1.4 Rozwój kreatywnego potencjału mieszkańców 6.1.5 Wykorzystanie innowacji społecznych w życiu gminnym 6.1.6 Wzmacnianie więzi społecznych
	6.2 Lepszy przepływ informacji o wydarzeniach na terenie Gminy	6.2.1 Zwiększenie promocji wydarzeń organizowanych w Gminie wśród mieszkańców poprzez media społecznościowe 6.2.2 Zacieśnienie współpracy z podmiotami realizującymi wydarzenia na terenie Gminy przy tworzeniu wspólnego kalendarza imprez
	6.3 Zwiększona aktywność społeczna mieszkańców Gminy	6.3.1 Przeprowadzenie badania społecznego mającego na celu diagnozę niskiego poziomu uczestnictwa mieszkańców w ofercie wydarzeń kulturalnych, sportowych, społecznych prowadzonych w Gminie i zbadania potrzeb i oczekiwań mieszkańców w tym zakresie 6.3.2 Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców Gminy 6.3.3 Utworzenie budżetu obywatelskiego
7. Potencjał kulturowy	7.1 Gmina wypromowana poprzez swoją historię, tradycje i kulturę	7.1.1 Działania służące podniesieniu świadomości potencjału kulturowego Gminy wśród mieszkańców i pogłębianie wiedzy o historii "małej ojczyzny" 7.1.2 Prowadzenie działań promujących potencjał kulturowy Gminy na terenie kraju dla rozwinięcia ruchu turystycznego 7.1.3 Tworzenie kompleksowej oferty turystycznej wraz z podmiotami publicznymi i prywatnymi 7.1.4 Przygotowanie oferty skierowanej do turystów z Czech np. w ramach turystyki sentymentalnej 7.1.5 Zacieśnienie współpracy z miastami partnerskimi na rzecz promowania oferty turystycznej Zelowa
	7.2 Zachowane i wypromowane dziedzictwo kulturowe	7.2.1 Dalsza promocja wykorzystująca wielokulturowość i historię gminy 7.2.2 Wykorzystanie w promocji gminy ważnych postaci historycznych, związanych z gminą 7.2.3 Utworzenie Muzeum Historii Zelowa 7.2.4 Digitalizacja zbiorów kultury Zelowa, 7.2.5 Oznakowanie i promocja obiektów zabytkowych i miejsc historycznych

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

6.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne w obszarze infrastruktura i środowisko

Tabela 65. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne w obszarze infrastruktura i środowisko

Cel strategiczny 2. Wysoki stopień rozwinięcia infrastruktury technicznej w Gminie Żelów przy jednoczesnym zachowaniu integracji przestrzennej oraz zasobów naturalnych		
Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
8. Zasoby techniczne	8.1 Szeroki dostęp do terenów budowlanych i przemysłowych niezbędnych do rozwoju działalności gospodarczej	8.1.1 Lobbowanie na rzecz komunalizacji terenów budowlanych na terenie Gminy, będących własnością Skarbu Państwa 8.1.2 Pozyskiwanie prywatnych inwestorów do budowy obiektów kubaturowych, w tym wielorodzinnych budynków mieszkalnych
	8.2 Rozwinięta pod kątem funkcji mieszkaniowej infrastruktura drogowa	8.2.1 Prowadzenie działań na rzecz poszerzenia strategicznych dróg w gminie 8.2.2 Prowadzenie pogłębionych działań informacyjnych i konsultacyjnych w procesie planowania przestrzennego
	8.3 Rozwinięte budownictwo mieszkaniowe	8.3.1 Udostępnienie na atrakcyjnych warunkach terenów pod budownictwo mieszkaniowe 8.3.2 Zwiększenie dostępności przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe w dokumentach planistycznych gminy 8.3.3 Udostępnianie terenów pod inwestycje mieszkaniowe wspierane przez programy rządowe 8.3.4 System wsparcia budownictwa mieszkaniowego 8.3.5 Efektywne i elastyczne zarządzanie zasobem mieszkaniowym
	8.4 Technicznie zrewitalizowany zasób komunalny	8.4.1 Rewitalizacja techniczna budynków przy placu Dąbrowskiego i przyległych ulic 8.4.2 Termomodernizacja budynków komunalnych 8.4.3 Rozbiórka części budynku po Urzędzie Miasta od ulicy Szkolnej (obecnie własność ZUK sp. z o.o.)
	8.5 Rozwinięte funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe na zbiorniku wodnym Patyki	8.5.1 Stworzenie kąpieliska wraz infrastrukturą usługowo-gastronomiczną, sportową, rekreacyjną 8.5.2 Zagospodarowanie stacji harcerskiej
	8.6 Rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa	8.6.1 Opracowanie założeń koncepcyjnych całorocznego obiektu sportowo-rekreacyjnego 8.6.2 Modernizacja istniejących obiektów sportowych 8.6.3 Stworzenie skateparku, pumptracku itp. 8.6.4 Zagospodarowanie terenów po byłym lodowisku

	8.7 Rozwinięta sieć gazowa	8.7.1 Współpraca z inwestorem przy opracowania planu rozwoju sieci gazowej 8.7.2 Pomoc mieszkańcom przez Gminę w składaniu wniosków o przyłączenie do sieci gazowej
	8.8 Polepszone warunki do prowadzenia bezpośredniej sprzedaży artykułów spożywczych i przemysłowych	8.8.1 Remont i modernizacja targowiska miejskiego 8.8.2 Wyznaczenie miejsc do handlu (otwarcie bramy na targowisko) 8.8.3 Udostępnienie targowiska miejskiego przez cały tydzień 8.8.4 Wspieranie funkcjonowania małych placówek handlowych i usługowych stref drobnego handlu
	8.9 Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa	8.9.1 Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz sieci wodociągowej na terenie gminy
	8.10 Podniesiony standard infrastruktury kultury i edukacji	8.10.1 Przebudowa dachu Domu Kultury i odnowienie elewacji budynku 8.10.2 Poprawa stanu technicznego budynków szkół oraz terenów przyszkolnych 8.10.3 Rozwój przyszkolnej infrastruktury sportowej (sale gimnastyczne, boiska sportowe)
9. Transport, komunikacja	9.1 Poprawiony stan techniczny i parametry dróg	9.1.1 Wykup terenów na poszerzenie drogi 9.1.2 Uregulowanie stanu prawnego terenów zajętych pod drogi 9.1.3 Przebudowa dróg z uwzględnieniem ścieżek rowerowych, chodników i rond 9.1.4 Poprawa stanu technicznego dróg gminnych
	9.2 Zwiększone bezpieczeństwo i płynność ruchu	9.2.1 Wprowadzenie sygnalizacji świetlnej lub zmiany organizacji ruchu, w tym wykonania rond w miejscach newralgicznych dla bezpieczeństwa 9.2.2 Dostosowanie skrzyżowań i przejść dla pieszych w celu zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników 9.2.3 Rozbudowa sieci dróg rowerowych i szlaków pieszo-rowerowych – tworzenie spójnego systemu ścieżek rowerowych połączonego ze ścieżkami w sąsiednich gminach 9.2.4 Wspieranie działań na rzecz połączenia z trasą S8 9.2.5 Wyprowadzenie ruchu ciężarowego z centrum miasta 9.2.6 Rozbudowa oświetlenia ulicznego
	9.3 Rozwinięta komunikacja międzymiastowa i gminna oraz sprawny i przyjazny transport	9.3.1 Analiza potrzeb w zakresie komunikacji gminnej, w tym miejskiej. 9.3.2 Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań komunikacyjnych, transport osób powiązany z wdrażaniem nowoczesnych technologii 9.3.3 Stworzenie koncepcji rozwoju sieci połączeń alternatywnych (np., ścieżki rowerowe, ciągi piesze) - rozwój proekologicznego transportu publicznego/prywatnego 9.3.4 Wdrożenie rozwiązań koncepcji sieci połączeń alternatywnych (np. ścieżki rowerowe, ciągi piesze) 9.3.5 Współpraca z gminami ościennymi w projektowaniu zintegrowanej sieci połączeń alternatywnych (np., ścieżki rowerowe, ciągi piesze)
	9.4 Zwiększona dostępność miejsc parkingowych o odpowiednich	9.4.1 Modernizacja istniejących miejsc postojowych (likwidacja zbyt wysokich krawężników)

	parametrach technicznych na terenie miasta	9.4.2 Wyznaczenie miejsc postojowych przy obiektach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola) 9.4.3 Podjęcie działań na rzecz rozwoju infrastruktury okołodrogowej z gestoraми dróg wojewódzkich, krajowych i powiatowych pod kątem rozwoju infrastruktury rowerowej i parkingowej
10. Potencjał i ład przestrzenny	10.1 Zwiększona atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznej	10.1.1 Analiza Gminy pod względem zapotrzebowania na rewitalizację przestrzeni publicznej 10.1.2 Prowadzenie dialogu na temat polityki przestrzennej w celu realizacji potrzeb mieszkańców 10.1.3 Rewitalizacja przestrzeni publicznej o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców 10.1.4 Pielęgnowanie i utrzymanie terenów zieleni w mieście, w tym rewitalizacja i pielęgnacja istniejących parków miejskich 10.1.5 Uporządkowanie terenów zielonych w pasie drogowym z uwzględnieniem walorów estetycznych (ukwiecenie) 10.1.6 Utworzenie na Placu Dąbrowskiego głównego miejsca spotkań, wizerunkowego centrum Zelowa 10.1.7 Utworzenie nasłonecznionego miejsca rekreacyjno-parkowego w rejonie między szkołą, blokami a Urzędem Miejskim w Zelowie 10.1.8 Przystosowanie wybranych przestrzeni publicznych do pełnienia funkcji rekreacyjnych 10.1.9 Utrzymywanie estetyki przestrzeni publicznej 10.1.10 Prowadzenie działań na rzecz przebudowy sieci elektroenergetycznych 10.1.11 Porządkowanie stanu i rozmieszczenia drzewostanu, w szczególności w miejscach gdzie występuje zagrożenie dla użytkowników dróg i stanowi uciążliwość dla budynków 10.1.12 Wdrożenie jednolitego systemu identyfikacji miejskiej
11. Potencjał ekologiczny	11.1 Zwiększona czystość środowiska naturalnego	11.1.1 Likwidacja dzikich wysypisk 11.1.2 Popularyzacja wiedzy z zakresu ekologii i zachęcenie do zachowań proekologicznych 11.1.3 Wspieranie inicjatyw społecznych związanych z utrzymaniem dobrego stanu środowiska 11.1.4 Konsekwentne egzekwowanie zapisów prawa w zakresie ochrony środowiska 11.1.5 Wspieranie wdrażania programów eliminacji źródeł niskiej emisji 11.1.6 Racjonalizacja oświetlenia dróg i innych miejsc użyteczności publicznej (wymiana oświetlenia na energooszczędne) 11.1.7 Promowanie i wspieranie stosowania proekologicznych rozwiązań technologicznych w zakresie ogrzewania gospodarstw indywidualnych oraz produkcji energii z OZE 11.1.8 Termomodernizacja gminnych obiektów i zmniejszenie zapotrzebowania na energię budynków użyteczności publicznej 11.1.9 Udział w cyklicznych akcjach ekologicznych np. Sprzątanie Świata 11.1.10 Wprowadzenie innowacyjnych działań z zakresu gospodarki odpadami

	11.2 Minimalizacja zagrożeń spowodowanych opadami deszczu	11.2.1 Opracowanie analizy zagrożeń związanych z podtopieniami 11.2.2 Analiza możliwości stworzenia nowych retencyjnych zbiorników wodnych w ramach rządowego programu 11.2.3 Rozwój infrastruktury systemu gospodarowania wodami opadowymi (np. rozbudowa kanalizacji deszczowej, regulacja cieków wodnych)
--	---	--

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

6.3. Cele strategiczne, operacyjne i zadania realizacyjne w obszarze gospodarki i promocji gminy

Tabela 66. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne w obszarze gospodarki i promocji gminy

Cel strategiczny 3: Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego gminy		
Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
12. Przedsiębiorczość	12.1 Stworzone sprzyjające warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	12.1.1 Opracowanie programu wspierania przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości innowacyjnej 12.1.2 Poszerzenie usług finansowych, informacyjnych, doradczych oraz udostępnianie powierzchni (w ramach Inkubatora Przedsiębiorczości) przedsiębiorstwom typu start-up i przedsiębiorstwom rozwijającym się 12.1.3 Promowanie ofert instytucji wspierających potencjalnych przedsiębiorców 12.1.4 Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE 12.1.5 Edukacja z zakresu przedsiębiorczości i szkolenia dla potencjalnych przedsiębiorców 12.1.6 Wsparcie promocji lokalnych produktów rzemieślniczych i wyrobów artystycznych (rękodzieło)
13. Rolnictwo	13.1 Poprawiona efektywność gospodarstw rolnych	13.1.1 Promocja rolnictwa ekologicznego 13.1.2 Wspieranie działań na rzecz współpracy rolników i organizacji rolniczych 13.1.3 Promocja innowacyjnych rozwiązań w produkcji rolnej oraz nowoczesnych metod upraw i hodowli 13.1.4 Promowanie produktów lokalnych np. nalewki z czeremchy
14. Rynek pracy	14.1 Rozwinięty rynek pracy	14.1.1 Wspieranie i zachęcanie pracodawców do przyjmowania uczniów i studentów na praktyki zawodowe 14.1.2 Wspieranie mieszkańców gminy pozostających bez pracy poprzez aktywizację zawodową, w tym konsultacje doradcy zawodowego 14.1.3 Badania potrzeb lokalnego rynku pracy

Strategia Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027

		<p>14.1.4 Organizacja staży dla osób do 30 roku życia</p> <p>14.1.5 Dostęp do informacji w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń</p> <p>14.1.6 Wspieranie pracowników podczas przygotowywania się do zmian na rynku pracy i przekwalifikowywania się szczególnie w sektorze górniczym</p> <p>14.1.7 Ułatwianie dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez tworzenie sieci podmiotów ekonomii społecznej i stosowanie klauzuli społecznej</p>
15. Promocja i atrakcyjność inwestycyjna Gminy	15.1 Zwiększona atrakcyjność inwestycyjna Gminy	<p>15.1.1 Stworzenie i wypromowanie oferty inwestycyjnej</p> <p>15.1.2 Stworzenie punktu obsługi inwestora</p> <p>15.1.3 Stosowanie zindywidualizowanej obsługi inwestorów</p> <p>15.1.4 Stworzenie jednego miejsca na urzędowej stronie Gminy, które będzie integrowało informacje ważne dla przedsiębiorców (w tym aktualne informacje o terenach inwestycyjnych)</p> <p>15.1.5 Utworzenie rady gospodarczej - ciała doradczego przy burmistrzu</p> <p>15.1.6 Wytyczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania przestrzennego terenów pod działalność gospodarczą</p> <p>15.1.7 Przygotowanie zasobu gruntów i nieruchomości przeznaczonych pod nowe inwestycje gospodarcze</p>
	15.2 Opracowany i wdrożony system promocji Gminy	<p>15.2.1 Partycypacyjne opracowanie Strategii Promocji</p> <p>15.2.2 Stworzenie marki turystycznej Gminy</p> <p>15.2.3 Wypromowanie cyklicznej imprezy wizerunkowej o znaczeniu ponadregionalnym</p> <p>15.2.4 Stworzenie koncepcji konkursów/akcji promujących gminę</p> <p>15.2.5 Stworzenie i wdrożenie systemu wsparcia wielopoziomowej edukacji artystycznej, w tym otwartych warsztatów artystycznych</p> <p>15.2.6 Promocja miasta przez lokalnych artystów</p>

Opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów diagnostycznych i strategicznych

7. PLAN ZADAŃ INWESTYCYJNYCH GMINY ZELÓW NA LATA 2021 - 2027

W ramach zadań realizacyjnych planowane są zadania inwestycyjne. Poniżej znajduje się zestawienie zadań inwestycyjnych wraz z określeniem czasu ich realizacji, szacunkowego kosztu oraz funduszy zewnętrznych, z których można pozyskać ewentualne dofinansowanie na realizację tych zadań.

Tabela 67. Plan zadań inwestycyjnych Gminy Zelów na lata 2021 - 2027

Lp.	Nazwa zadania	Czas realizacji zadania	Szacunkowa kwota zadania	Środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej, sieci wodociągowej w ul. Zofii i Górnej w Zelowie	2021 – 2022	3.600.000,00 zł	RFIL - Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, WFOŚiGW w Łodzi
2.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Ostoja	2020-2021	1.300.000,00 zł	PROW
3.	Odnawialne źródła energii na terenie Gminy Zelów	2021-2023	8.000.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027
4.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wola	2021-2022	1.930.000,00 zł	PROW
5.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Kościuszki 28 w Zelowie	2021	280.000,00 zł	Powiat Bełchatowski
6.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Kościuszki 30 w Zelowie	2021	220.000,00 zł	Powiat Bełchatowski
7.	Termomodernizacja zasobów komunalnych	2022 – 2027	1.500.000,00 zł	Powiat Bełchatowski
8.	Modernizacja kotłowni komunalnej	2021-2023	700.000,00 zł	-
9.	Odbudowa pasów drogowych ulic Zofii i Górnej w Zelowie	2022-2023	2.200.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
10.	Budowa kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej, sieci wodociągowej wraz z odbudowa pasa drogowego ul. Poprzecznej w Zelowie	2023-2024	3.300.000,00 zł	WFOŚiGW, Fundusz Dróg Samorządowych
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej, sieci wodociągowej w ulicy Leśnej (II etap) w Zelowie	2025-2026	1.650.000,00 zł	WFOŚiGW
12.	Odbudowa pasa drogowego ul. Leśnej (II etap) w Zelowie	2027	1.200.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
13.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Zelówek	2024-2026	5.000.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027, WFOŚiGW
14.	Budowa drogi ul. Wolności w Zelowie	2027	500.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
15.	Budowa sieci wodociągowej w m. Kurówek	2024	150.000,00 zł	WFOŚiGW, Fundusze Europejskie 2021-2027
16.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Zelowie	2022-2027	2.000.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027, WFOŚiGW

Lp.	Nazwa zadania	Czas realizacji zadania	Szacunkowa kwota zadania	Środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne
17.	Budowa sieci wodociągowej Ostoja – Marszywiec	2023	150.000,00 zł	WFOŚiGW
18.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Maurycovie	2023-2027	3.000.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027, WFOŚiGW,
19.	Przebudowa dachu budynku Domu Kultury w Żelowie	2024-2025	730.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027
20.	Wykonanie instalacji fotowoltaicznej na budynku Urzędu Miejskiego w Żelowie	2022-2023	230.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027
21.	Docieplenie budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Żelowie wraz z remontem fragmentu konstrukcji dachu	2023-2024	700.000,00 zł	-
22.	Rozbiórka budynku starej cegielni przy ul. Cegielnianej w Żelowie	2021-2022	80.000,00 zł	-
23.	Rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Żelów	2021-2027	400.000,00 zł	-
24.	Zagospodarowanie terenu stanicji i zbiornika wodnego Patyki	2021-2024	5.000.000,00 zł	-
25.	Budowa altany w Łękach	2021-2024	150.000,00 zł	-
26.	Remont drogi w m. Pawłowa II etap	2021	400.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
27.	Remont drogi Kurów - Kurówek	2023	350.000,00 zł	Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
28.	Remont/Przebudowa drogi Bocianicha – Karczmy	2023-2024	2.500.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
29.	Budowa drogi ulica Łąkowa	2022-2023	350.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
30.	Remont drogi w Marszywcu	2021-2022	650.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
31.	Remont drogi w Podlesiu	2023-2024	650.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
32.	Remont drogi w Przeczni	2026-2027	1.600.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
33.	Naprawa mostu na Fraszce	2022	100.000,00 zł	-
34.	Budowa mostu na rz. Chrzęstawce w Woli Pszczółcekiej	2022-2023	370.000,00 zł	-
35.	Budowa drogi w m. Jawor	2026-2027	330.000,00 zł	-
36.	Budowa chodnika w m. Jawor	2023-2024	320.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych

Lp.	Nazwa zadania	Czas realizacji zadania	Szacunkowa kwota zadania	Środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne
37.	Budowa drogi w m. Kolonia Łobudzice (II etap)	2023-2025	2.000.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
38.	Remont drogi w Nowej Woli	2023-2024	250.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
39.	Remont dróg na terenie Kolonii Kociszew	2024-2027	650.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
40.	Przebudowa drogi gminnej ul. Akacyjowa w Łobudziach	2023-2025	920.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
41.	Przebudowa drogi w m. Łobudzice (od ul. Lubelskiej)	2022-2023	250.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
42.	Remont drogi Dąbrowa – Grabostów	2024	200.000,00 zł	Fundusz dróg dojazdowych do gruntów rolnych
43.	Remont drogi Pożdżenice – Sobki	2024-2027	1.000.000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych
44.	Rozbudowa systemów wodno – kanalizacyjnych i odtworzenia dróg na terenie Zelowa III etap	2023-2027	10.000.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027, WFOŚiGW, Fundusz Dróg Samorządowych
45.	Budowa kompleksu przedszkola i żłobka na terenie Zelowa	2024-2027	5.000.000,00 zł	Fundusze Europejskie 2021-2027, inne
46.	Budowa oświetlenia i monitoringu terenu przy zbiorniku Patyki	2021-2023	420.000,00 zł	--
47.	Modernizacja targowiska miejskiego	2024-2027	5.000.000,00 zł	inne

8. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY ZELÓW NA LATA 2021 – 2027 Z AKTUALNYMI LOKALNYMI, REGIONALNYMI, KRAJOWYMI I UNIJNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Analiza spójności Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 jest bardzo ważna, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem regionalnym.

Niniejszy rozdział prezentuje analizę spójności Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 z dokumentem Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Ta wojewódzka strategia rozwoju jest z kolei spójna z nadrzędnymi dokumentami krajowymi i unijnymi, w tym w szczególności:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Celami polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027, które po roku 2020 zakładają większą koncentrację środków na innowacje, wsparcie małych przedsiębiorstw, technologie cyfrowe i modernizację przemysłu oraz przechodzenie do niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym.

Efektom współpracy nad realizacją Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa. Strategia jest odpowiedzią na kluczowe wyzwania, takie jak np.:

- stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców regionu łódzkiego,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, związanych z wyludnianiem i starzeniem się społeczeństwa,
- zwiększanie spójności społecznej,
- potrzeba zapewnienia warunków umożliwiających przyspieszenie procesów innowacyjności i wzrostu konkurencyjności gospodarki, podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej,
- kompleksowa poprawa dostępności regionu,
- przewyższanie problemów wynikających z negatywnych skutków zmian klimatycznych.

Tabela 68. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027
SFERA GOSPODARCZA	OBSZAR GOSPODARKI I PROMOCJI GMINY
Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego	
Cel operacyjny 1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego	14.1. Rozwinięty rynek pracy
Cel operacyjny 1.3. Wsparcie rozwoju MŚP i sektora rolnego	8.8. Polepszone warunki do prowadzenia bezpośredniej sprzedaży artykułów spożywczych i przemysłowych 12.1. Stworzone sprzyjające warunki dla rozwoju przedsiębiorczości 13.1. Poprawiona efektywność gospodarstw rolnych

Cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027
Cel operacyjny 1.4. Wzmacnianie gospodarczych przewag w sektorze wytwórczym i usługowym	
CEL HORYZONTALNY: EFEKTYWNE I ODPOWIEDZIALNIE ZARZĄDZANY REGION	1.3. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne 8.1. Szeroki dostęp do terenów budowlanych 8.2. Rozwinięta pod kątem funkcji mieszkaniowej infrastruktura drogowa 8.3. Rozwinięte budownictwo mieszkaniowe 8.4. Technicznie zrewitalizowany zasób komunalny 9.4. Zwiększona dostępność miejsc parkingowych o odpowiednich parametrach technicznych na terenie miasta 10.1. Zwiększona atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznej 15.1. Zwiększona atrakcyjność inwestycyjna Gminy 15.2. Opracowany i wdrożony system promocji Gminy
SFERA SPOŁECZNA	OBSZAR SPOŁECZNY
Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego	2.1. Rozszerzona oferta sportowa w Gminie 2.2. Rozszerzona oferta rekreacyjna w Gminie 2.3. Zwiększony poziom uczestnictwa społeczności lokalnej w kulturze 4.2. Zwiększona oferta spędzania czasu dla osób starszych 5.1. Wyjście z ofertą do mieszkańców terenów wiejskich 5.2. Zapewniona wysoka jakość kształcenia 6.1. Rozwinięta i wspierana społeczność lokalnych liderów 6.2. Lepszy przepływ informacji o wydarzeniach na terenie Gminy 6.3. Zwiększona aktywność społeczna mieszkańców Gminy 8.10. Podniesiony standard infrastruktury kultury i edukacji 15.2. Opracowany i wdrożony system promocji Gminy
Cel operacyjny 2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1.1. Zwiększona umiejętność reagowania społeczeństwa i instytucji w stanach zagrożenia 1.2. Zwiększone bezpieczeństwo mieszkańców Gminy 3.1. Lepszy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej 3.2. Zmniejszone występowanie zachowań i ich skutków wynikających z nadużywania alkoholu 8.6. Rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa
Cel operacyjny 2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego	1.3. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne 4.1. Rozszerzona opieka nad dziećmi do lat sześciu 4.2. Zwiększona oferta spędzania czasu dla osób starszych 4.3. Efektywny system pomocy społecznej 5.1. Wyjście z ofertą do mieszkańców terenów wiejskich
SFERA PRZESTRZENNA	OBSZAR INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO
Cel operacyjny 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	8.9. Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa 11.1. Zwiększona czystość środowiska naturalnego 11.2. Zwiększone zabezpieczenia przeciwpowodziowe
Cel operacyjny 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu	7.1. Gmina wypromowana poprzez swoją historię, tradycje i kulturę 7.2. Zachowane i wypromowane dziedzictwo kulturowe

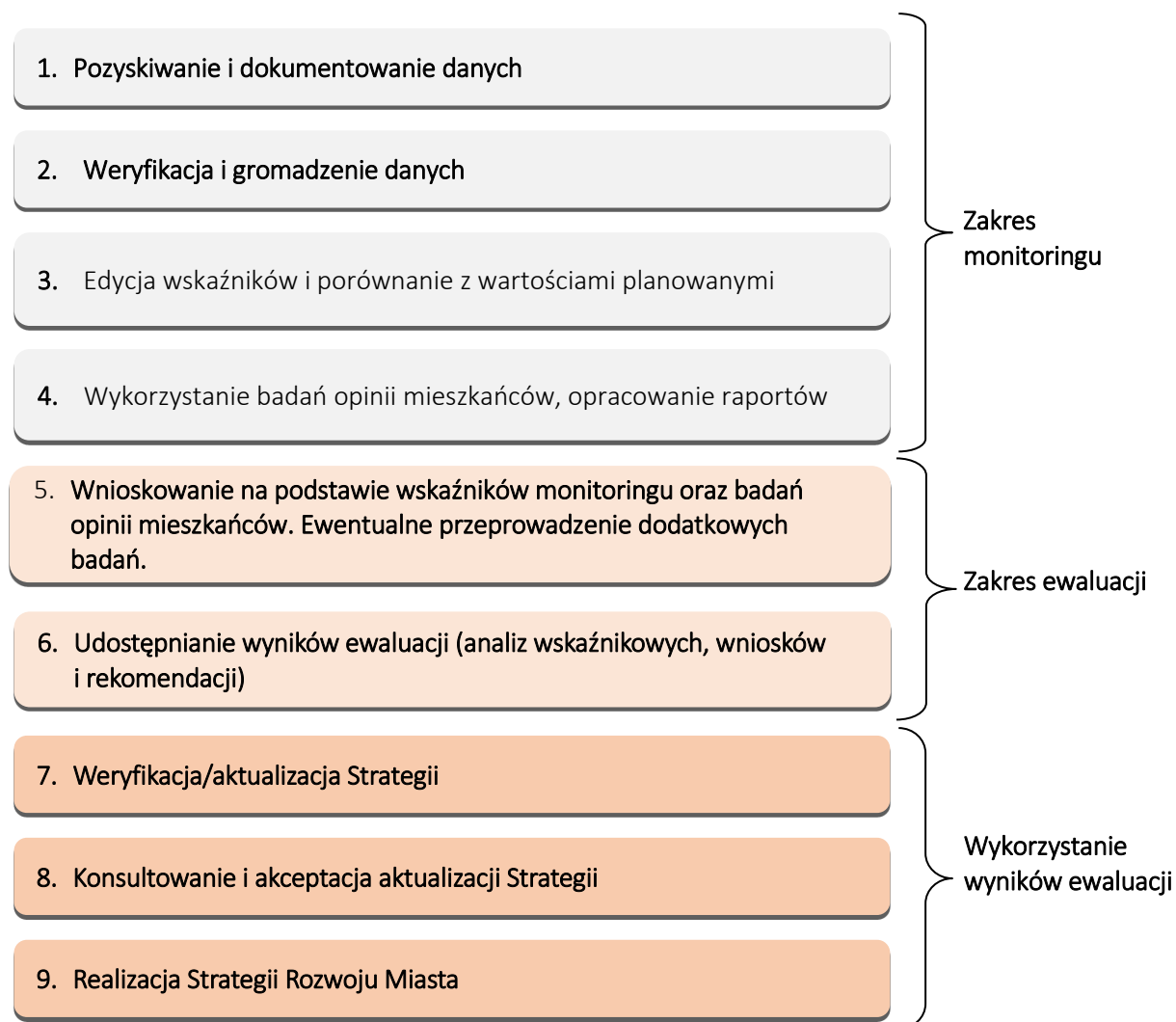
Cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027
Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie dostępności transportowej	8.5. Rozwinięte funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe na zbiorniku wodnym Patyki 1.2. Zwiększone bezpieczeństwo mieszkańców Gminy 8.2. Rozwinięta pod kątem funkcji mieszkaniowej infrastruktura drogowa 9.1. Poprawiony stan techniczny i parametry dróg 9.2. Zwiększone bezpieczeństwo i płynność ruchu 9.3. Rozwinięta komunikacja międzymiastowa i gminna oraz sprawny i przyjazny transport 9.4. Zwiększona dostępność miejsc parkingowych o odpowiednich parametrach technicznych na terenie miasta
Cel operacyjny 3.4. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	8.4. Technicznie zrewitalizowany zasób komunalny 8.7. Rozwinięta sieć gazowa
Cel operacyjny 3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami	
Cel operacyjny 3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	1.3. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne

Opracowane na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

9. WDRÓŻENIE, MONITORING I EWALUACJA

Bardzo ważnym wymogiem stawianym dokumentom strategicznym na etapie ich wdrażania jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów w tym wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów. Poniżej przedstawiona jest procedura monitoringu i ewaluacji Strategii.

Schemat 4. Procedura monitorowania i ewaluacji

9.1. Założenia wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Zelów

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 jest dokumentem kierunkowym, opracowanym z udziałem strony społecznej. Pozostałe dokumenty, takie jak plany czy programy niższego rzędu funkcjonujące na terenie Gminy Zelów powinny być dostosowane do niniejszego dokumentu.

System zarządzania strategicznego można przedstawić na trzech poziomach:

1) Poziom organizacyjny

System zarządzania Strategią musi być sprzężony z pozostałymi planami i programami Gminy, ponieważ w nich zostały uszczegółowione zadania wyznaczone do realizacji zamierzeń Strategii. Zadania realizacyjne wskazane w Strategii dotyczą działań, które będą prowadzone przez lokalne władze, inne instytucje publiczne, sektor prywatny oraz pozarządowy.

Zarządzanie strategiczne jest procedurą koordynowaną przez Gminę. Odpowiedzialnym za przygotowanie projektu Strategii jest Referat Promocji, Informacji i Strategii Urzędu Miejskiego

w Zelowie, który będzie pełnił funkcję głównego koordynatora zarządzania strategicznego na etapie wdrażania.

Wdrożenie Strategii jest zależne od opracowania konkretnych programów i projektów w odpowiedzi na zdefiniowane cele i zadania realizacyjne. Ich przygotowanie, a następnie wdrożenie będzie dokonywać się na podstawie decyzji podejmowanych przez Burmistrza Zelowa lub osoby/jednostki upoważnione przez niego.

Do realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez Gminę i jednostki podległe,
- samodzielnych przez instytucje publiczne inne niż Gmina,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego.

W okresie wdrażania Strategii władze Gminy będą występowały w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator działań,
- inicjator i animator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami instytucjonalnymi i społecznymi,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów instytucjonalnych i społecznych.

Wdrożenie Strategii przez władze Gminy wymaga stosowania operacyjnych narzędzi planistycznych takich jak np.:

- Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- Budżet Gminy,
- Programy i projekty operacyjne Gminy,
- Aplikacje o zewnętrzne źródła finansowania,
- Zadania wyznaczone pracownikom Urzędu Miejskiego i jednostkom podległym.

Pozwoli to na określenie przyjętych do realizacji przedsięwzięć wraz z poziomem zaangażowania środków własnych i zewnętrznych.

2) Poziom merytoryczny

Zarządzanie strategiczne na poziomie merytorycznym będzie prowadzone poprzez monitoring wartości wskaźników przypisanych do celów operacyjnych, które pośrednio będą wskazywały na poziom osiągnięcia celów strategicznych. Odpowiedzialność za osiąganie i monitorowanie poszczególnych wskaźników będzie przypisana do poszczególnych referatów i stanowisk wewnątrz struktury Urzędu, przy wzajemnej współpracy referatów. Efekty Strategii poprzez ewaluację będą odnosiły się również do korzyści społecznych i gospodarczych Gminy.

Wskaźniki realizacji Strategii będą pozyskiwane z następujących, istniejących źródeł:

- danych gromadzonych w referatach i jednostkach organizacyjnych Gminy
- budżetu zadaniowego,
- sprawozdawczości budżetowej,
- kontroli zarządczej,
- od innych podmiotów,
- statystyki publicznej.

3) Poziom społeczny

Istotnym aspektem wspierającym realizację zadań zapisanych w Strategii jest komunikacja pomiędzy zróżnicowanymi partnerami społecznymi, zdolność radzenia sobie z różnicami interesów grup, wypracowywanie wspólnych stanowisk dla realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Na poziomie społecznym należy wprowadzić do zarządzania strategicznego głównie elementy upowszechniania informacji z realizacji Strategii. Ważne, aby liderzy społeczni uczestniczyli w procedurze ewaluacji Strategii oraz w kolejnych aktualizacjach dokumentu. Dla sprawnego przeprowadzenia procesu upowszechniania Strategii oraz lokalnych planów i programów operacyjnych, dokumenty te będą udostępniane na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Zelowie.

Planowanie i wdrażanie Strategii w opisany powyżej sposób daje szansę świadomego wpływu na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne oraz zwiększy efektywność zarządzania rozwojem w kolejnych latach i ponad występującymi w środowisku lokalnym naturalnymi konfliktami interesów oraz będzie ważnym czynnikiem wzmacniającym kapitał społeczny Gminy.

9.2. Zasady zrównoważonego rozwoju

Zgodnie z założeniami do strategii ma być ona opracowana i realizowana zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Poniżej prezentowane są te zasady:

- 1) Zachowanie szansy dla przyszłych pokoleń na realizację ich potrzeb.
- 2) Poszanowanie zasobów ze względu na ich ograniczoność.
- 3) Harmonizowanie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju.
- 4) Długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju.

Przestrzeganie prezentowanych powyżej zasad ma szczególne znaczenie przy wdrażaniu Strategii i jednocześnie będzie stanowiło trudne merytorycznie oraz praktycznie zadanie.

9.3. Monitorowanie i ewaluacja Strategii

Przedmiotem monitoringu jest interwencja publiczna wynikająca z realizacji zapisów Strategii i jej efekty, zaś ewaluacja obejmuje dodatkowo również kontekst społeczno-ekonomiczny w ocenie tych efektów.

Motywy przeprowadzania monitoringu jest pozyskanie danych odnośnie realizacji celów operacyjnych i dokonywanie bieżących korekt w procesie wdrażania interwencji, podczas gdy w przypadku ewaluacji chodzi o formułowanie wniosków i rekomendacji mogących posłużyć udoskonalaniu zarówno danej interwencji, jak i innych działań, które będą prowadzone w przyszłości. Ewaluacja dostarcza informacji

potrzebnych do rozwiązywania problemów, które nie mogą zostać zdiagnozowane jedynie w oparciu o monitoring¹⁹.

Ewaluacja to obiektywna ocena rezultatu wdrażania Strategii, której celem jest dostarczenie rzetelnych i przydatnych informacji, służących wsparciu procesu decyzyjnego.

Celem systemu monitorowania i ewaluacji jest:

- ocenianie skuteczności Strategii,
- wczesne ostrzeżenie przed zagrożeniami,
- wykrywanie zbliżania się do momentów, w których następuje konieczność zmiany drogi rozwoju Gminy,
- dostarczenie informacji niezbędnych do ewaluacji i w konsekwencji podjęcia decyzji o aktualizacji całej Strategii lub niektórych jej części.

Zakres monitorowania i ewaluacji obejmuje:

- realizację Strategii,
- pozyskiwanie informacji do wskaźników oceniających stopień osiągnięcia celów operacyjnych,
- czynniki rozwojowe wewnętrzne i w otoczeniu, które w istotny sposób oddziaływały na dotychczasową realizację Strategii i wpływają na ewentualną potrzebę jej aktualizacji.

Tak więc system monitoringu i ewaluacji będzie składał się z dwóch podsystemów:

- 1) **Monitoringu** obejmującego zbieranie i selekcjonowanie informacji, wskazanie jednostek odpowiedzialnych za pozyskiwanie, gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji niezbędnych do wyliczania wskaźników monitoringu. Ważne jest, aby informacje były zawsze aktualne, uporządkowane i dostępne dla zainteresowanych. Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki.
- 2) **Ewaluacji** obejmującego ocenę i interpretację zgromadzonych w podsystemie monitoringu danych. Podstawę ewaluacji stanowić będą dane pochodzące z monitoringu, tj. systematycznego badania procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań. Sprawnie funkcjonujący i odpowiednio zaplanowany system monitoringu jest podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie ewaluacji Strategii.

9.3.1. Monitoring Strategii

Monitoring będzie polegał na prowadzeniu w sposób ciągły obserwacji procesu realizacji Strategii, w tym rezultatów, jakie ona przynosi i będzie ważnym elementem zarządzania rozwojem Gminy. Sprawnie funkcjonujący system monitoringu będzie podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie oceny Strategii, w której cele strategiczne będą osiąganymi poprzez cele operacyjne z przypisanymi do nich zadaniami realizacyjnymi.

Uzupełnieniem oceny opartej na wskaźnikach może być badanie opinii mieszkańców. Badania mogą być uzupełnione konsultacjami społecznymi.

¹⁹Bienias S., Strzęboszewski P., Opalka E. (2012) Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, MRR, Warszawa

Sposób prowadzenia monitoringu

Podsystem monitoringu określa:

1) Źródła i częstotliwość pozyskiwania informacji

Niezbędne jest wykorzystywanie różnych **źródeł informacji**. Część informacji będzie pozyskiwana z istniejących systemów monitoringu i wyspecjalizowanych instytucji, w tym GUS. Ich zasoby informacyjne, zwłaszcza standardowo publikowane, mają jednak ograniczoną przydatność. Celowe będzie pozyskiwanie informacji z innych instytucji lub organizowanie badań (np. ankietowych).

Pozyskiwanie części danych dla potrzeb monitoringu celów operacyjnych będzie dokonywane corocznie w ramach opracowanych raportów o stanie Gminy Zelów.

2) Sposób gromadzenia, przetwarzania, porządkowania i przechowywania informacji

Gromadzenie danych dla potrzeb monitoringu będzie dokonywane przez referaty i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego odpowiedzialne za prowadzenie monitoringu dla poszczególnych celów operacyjnych. Odpowiedzialność tych jednostek organizacyjnych będzie obejmowała: gromadzenie, weryfikację oraz przetwarzanie i przechowywanie danych odpowiednio do przypisanej grupy wskaźników. Jednostki odpowiedzialne będą wykorzystywały jako źródła informacji cyklicznie przygotowywane w Urzędzie oraz jednostkach podległych dane sprawozdawcze odpowiednio do potrzeb przyjętych wskaźników. W przypadku wskaźników, dla których Urząd nie będzie dysponował danymi, jednostka odpowiedzialna pozyska te informacje ze źródeł zewnętrznych. Opracowanie raportów z monitoringu należy do Referatu Promocji, Informacji i Strategii Urzędu Miejskiego w Zelowie, który jest głównym koordynatorem zarządzania strategicznego. Badania opinii będą wymagane w przypadku wskaźników, dla których Urząd nie będzie posiadał własnych oraz zewnętrznych źródeł informacji dla ich wyliczenia.

Niezależnie od badań prowadzonych w ramach monitoringu Referat Promocji, Informacji i Strategii Urzędu Miejskiego w Zelowie określi zakres niezbędnych badań dla potrzeb ewaluacji. Badania przewidziane dla potrzeb monitoringu i ewaluacji będą odpowiednio uwzględnione w budżecie Gminy na podstawie wyników analizy rynku.

Odpowiedzialność poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy za monitorowanie celów operacyjnych wraz z wykazem wskaźników będzie określona w dokumencie Strategii.

3) Zakres i częstotliwość sporządzania okresowych raportów oraz ich adresatów

Roczne raporty okresowe

Zakres raportów rocznych będzie obejmował wszystkie cele operacyjne oraz wskaźniki monitorowania. Raporty roczne wykorzystywane będą do bieżącego zarządzania Strategią przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację przypisanych im zadań. Raport okresowy będzie przedstawiany na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

Raporty doraźne

W sytuacji wystąpienia ważnych, niedających się przewidzieć okoliczności zewnętrznych o charakterze społeczno-gospodarczym lub okoliczności wewnętrznych, może być opracowany raport doraźny na podstawie jednorazowej decyzji Burmistrza Zelowa. Przeglądy doraźne swoim zakresem mogą objąć wszystkie obszary ujęte w Strategii (przeгляд pełny) albo mogą mieć charakter przeglądu selektywnego, który będzie obejmował wybrany jeden lub kilka obszarów realizowanej Strategii.

Rezultatem przeglądu doraźnego będzie raport zawierający oprócz części analitycznej wnioski i rekomendacje dotyczące potrzeby i zakresu ewentualnej aktualizacji Strategii.

Jednostką odpowiedzialną za opracowanie raportu z przeglądu doraźnego będzie Referat Promocji, Informacji i Strategii Urzędu Miejskiego w Zelowie przy współpracy z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Gminy.

4) Zasady udostępniania informacji z monitoringu

Dane zawarte w raportach okresowych z monitoringu będą udostępniane publicznie poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego.

Proces monitorowania obejmuje:

- zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii,
- określenie procedury monitorowania,
- wyznaczenie referatów i stanowisk odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych wskaźników,
- koordynowanie przez Referat Promocji, Informacji i Strategii Urzędu Miejskiego w Zelowie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

9.3.2. Ewaluacja Strategii

Ewaluację definiuje się jako badanie społeczno-ekonomiczne, realizowane w celu oceny jakości i efektów wdrażanej Strategii. Ocena taka dokonywana jest w oparciu o wytyczne Komisji Europejskiej, obejmujące następujące kryteria:

- **trafność** (ang. relevance) – czy cele Strategii odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup mieszkańców, przedsiębiorców, turystów)?
- **efektywność** (ang. efficiency) – czy działania w ramach realizacji projektu są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiągniętych efektów?
- **skuteczność** (ang. effectiveness) – czy wdrażanie działań w ramach Strategii przyczynia się do realizacji założonych celów strategicznych?
- **użyteczność** (ang. utility) – czy realizacja Strategii przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
- **trwałość** (ang. sustainability) – czy pozytywne skutki realizacji strategii mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Ewaluacja będzie polegała na analizie informacji uzyskanych z systemu monitoringu i badań opinii mieszkańców. Kryteriami oceny realizacji Strategii będą:

- osiągnięty poziom wskaźników celów operacyjnych wpływających na realizację celów strategicznych,
- poziom rozwiązywania problemów zidentyfikowanych w Strategii.

W ewaluacji wykorzystane zostaną dane pochodzące z podsystemu monitorowania, uwzględniające wskaźniki odnoszące się do celów operacyjnych.

Badanie ewaluacyjne

Badanie ewaluacyjne będzie prowadzone co 3 lata. Referat Promocji, Informacji i Strategii Urzędu Miejskiego w Zelowie, który odpowiada za jego przeprowadzenie, określi szczegółowy zakres i metodę

badania ewaluacyjnego. Badanie ewaluacyjne będzie realizowane na podstawie danych dostarczonych z podsystemu monitoringu.

Raporty z ewaluacji strategii

Na podstawie badań ewaluacyjnych, sporządzany będzie raport z ewaluacji Strategii. Okresowe raporty z ewaluacji będą opisywały stan realizacji Strategii w układzie narastającym. Raporty z ewaluacji będą udostępniane publicznie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

9.4. Współpraca z partnerami przy realizacji Strategii

Kluczowa dla sukcesu we wdrożeniu zapisów Strategii jest efektywna komunikacja samorządu z partnerami społeczno- gospodarczymi. Poniżej opisano cele, zasady współpracy i propozycje form współpracy. Zadaniem miasta w zakresie współpracy z partnerami jest:

- 1) Prowadzenie internetowej bazy danych o partnerach społeczno-gospodarczych.
- 2) Wsparcie merytoryczne i prowadzenie działalności doradczej.
- 3) Utrzymywanie kontaktu z partnerami społeczno-gospodarczymi.
- 4) Przygotowywanie materiałów do komunikacji z otoczeniem za pośrednictwem mediów.
- 5) Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.
- 6) Zapewnianie warunków technicznych i lokalowych do spotkań i konsultacji.
- 7) Przygotowywanie harmonogramów w zakresie komunikacji i wspólnych działań.
- 8) Realizacja działań zgodnie z harmonogramem.
- 9) Opracowywanie wyników spotkań i konsultacji.
- 10) Organizowanie otwartych konkursów dla organizacji pozarządowych na realizację zadań zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, związanych z realizacją Strategii Rozwoju Gminy.

Cele współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi:

- 1) Zwiększenie udziału społeczności Gminy w działaniach na rzecz realizacji celów Strategii, w szczególności poprawy warunków życia mieszkańców.
- 2) Zwiększenie poczucia tożsamości mieszkańców z Gminą.
- 3) Zwiększenie poziomu zaufania mieszkańców do działań podejmowanych przez władze Gminy.

Współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi odbywać się będzie zgodnie z poniżej wymienionymi zasadami:

- pomocniczości,
- suwerenności stron,
- uczciwej konkurencji,
- efektywności,
- jawności,
- partnerstwa,
- respektowania odmiennych opinii na wspólne sprawy,
- prawa do krytyki,

- zaangażowania we wspólne sprawy,
- dobrej woli, jasności intencji,
- gotowości do współpracy,
- respektowania wspólnych uzgodnień.

Współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi przybierać będzie następujące formy:

- spotkania konsultacyjne,
- spotkania władz z mieszkańcami,
- spotkania władz z przedstawicielami organizacji sektora prywatnego i pozarządowego,
- imprezy promocyjne, eventy,
- badania ankietowe,
- media społecznościowe,
- strona internetowa.

9.5. Wskaźniki realizacji celów operacyjnych

Wszystkim celom operacyjnym zostały przypisane wskaźniki dla systemu monitorowania i ewaluacji Strategii rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027. Wskaźniki te będą mogły być również wykorzystane przy opracowaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych. Poniżej prezentowana jest tabela ze wspomnianymi wskaźnikami.

Tabela 69. Wskaźniki do celów operacyjnych w macierzy celów strategicznych, operacyjnych i zadań realizacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności warunków życia na terenie Gminy Żelów dla mieszkańców i osób osiedlających się				
1. Warunki życia	1.1. Zwiększona umiejętność reagowania społeczeństwa i instytucji w stanach zagrożenia	1.1.1. Wypracowanie schematów postępowania w przypadku wystąpienia nowych zagrożeń epidemiologicznych	Liczba wdrożonych programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie w przypadku wystąpienia zagrożeń (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		1.1.2. Prowadzenie edukacji dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie w przypadku wystąpienia zagrożenia	Liczba uczestników programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie w przypadku wystąpienia zagrożeń (osób)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		1.1.3. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom cywilizacyjnym zagrażającym dzieciom i młodzieży	Wprowadzony system szybkiego powiadamiania mieszkańców	Referat Spraw Obywatelskich
		1.1.4. Wprowadzenie systemu szybkiego powiadamiania mieszkańców		
	1.2. Zwiększone bezpieczeństwo mieszkańców Gminy	1.2.1. Utworzenie jednostki ratownictwa medycznego stacjonującej na terenie miasta Żelów	Utworzona jednostka ratownictwa medycznego stacjonująca na terenie miasta Żelów (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelowie
		1.2.2. Przekształcenie komisariatu policji w jednostkę dostępną i dyżurującą 24 godziny na dobę	Utworzona z Komisariatu policji jednostka dyżurująca 24 godziny na dobę	Komisariat Policji w Żelowie
		1.2.3. Rozbudowa i modernizacja sieci monitoringu w Gminie	Liczba wypadków drogowych z udziałem pieszych (w sztukach)	Komisariat Policji w Żelowie

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		1.2.4. Prowadzenie działań prewencyjnych mających na celu likwidację nielegalnych wyścigów samochodowych i motocyklowych	Liczba programów profilaktycznych związanych ze zwiększeniem bezpieczeństwa (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Komisariat Policji w Zelowie Oddział Gminny Związku OSP RP w Zelowie
		1.2.5. Opracowanie i realizacja rozwiązań mających na celu zmniejszenie liczby zdarzeń drogowych	Liczba uczestników programów profilaktycznych związanych ze zwiększeniem bezpieczeństwa (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Komisariat Policji w Zelowie
		1.2.6. Dalsze prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat szkodliwości stosowania używek	Liczba programów profilaktyki stosowania tytoniu i substancji psychoaktywnych (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Komisariat Policji w Zelowie Referat Spraw Obywatelskich
			Liczba uczestników programów profilaktyki stosowania tytoniu i substancji psychoaktywnych (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Komisariat Policji w Zelowie Referat Spraw Obywatelskich
			Liczba nowych kamer monitoringu gminnego (w sztukach)	Referat Organizacyjny
	1.3. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne	1.3.1. Zwiększenie liczby usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną	Odsetek usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną do łącznej liczby świadczonych usług publicznych (%)	Referat Organizacyjny
		1.3.2. Promowanie możliwości korzystania z usług elektronicznych i narzędzi komunikowania się w sferze publicznej	Liczba działań promujących możliwości korzystania z usług elektronicznych i narzędzi komunikowania się w sferze publicznej (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
		1.3.3. Tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu	Liczba utworzonych publicznych punktów dostępu do Internetu (w sztukach)	Referat Organizacyjny
		1.3.4. Rozbudowa sieci światłowodowej na terenie gminy	Długość sieci światłowodowej na terenie Gminy (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
2. Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek	2.1 Rozszerzona oferta sportowa w Gminie	2.1.1 Stworzenie oferty sportowej dla dziewczynek i dziewcząt	Liczba zajęć sportowych, w których udział biorą dziewczynki i dziewczęta w roku (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		2.1.2 Stworzenie oferty sportowej dla dzieci z terenów wiejskich	Liczba uczestniczek zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w roku (osób)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		2.1.3 Stworzenie oferty sportowej dla osób z niepełnosprawnością, dla osób starszych, w szczególności na terenach wiejskich	Liczba zajęć sportowych dla dzieci z terenów wiejskich (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		2.1.4 Stworzenie oferty sportowej dla dzieci małych (3-6 lat w wieku przedszkolnym)	Liczba zajęć sportowych dla osób z niepełnosprawnością oraz dla osób starszych (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
			Liczba uczestników zajęć sportowych dla osób z niepełnosprawnością oraz dla osób starszych (osób)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
			Liczba zajęć sportowych dla dzieci w wieku przedszkolnym (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		Liczba uczestników zajęć sportowych dla dzieci w wieku przedszkolnym (osób)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia	
	2.2 Rozszerzona oferta rekreacyjna w Gminie	2.2.1 Zapewnienie oferty rekreacji indywidualnej wokół zbiornika wodnego Patyki	Liczba ofert zajęć rekreacji indywidualnej wokół zbiornika wodnego Patyki	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Promocji, Informacji i Strategii
		2.2.2 Wznowienie oferty lodowiska w Zelowie		
		2.2.3 Rozszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez utworzenie całorocznego kompleksu sportowo- rekreacyjnego		

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		2.2.4 Stworzenie zróżnicowanej, wszechstronnej, całorocznej, dostosowanej do wszystkich grup wiekowych oferty rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów	Liczba nowych ofert rekreacyjnych w Gminie (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Promocji, Informacji i Strategii
		2.2.5 Stworzenie atrakcyjnej oferty dla turystyki weekendowej zatrzymującej turystów na terenie gminy (organizacja czasu wolnego: rajdy rowerowe, turystyka piesza, grzybobrania, itp.)	Liczba osób korzystających z oferty kompleksu sportowo-rekreacyjnego (osób)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Promocji, Informacji i Strategii
		2.2.6 Oznakowanie i udrożnienie dróg do zbiornika Patyki	Odsetek nowych w ciągu roku ofert zajęć rekreacyjnych w łącznej liczbie ofert zajęć rekreacyjnych (%)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Promocji, Informacji i Strategii
			Liczba nowych oznakowań dróg dojazdowych do zbiornika Patyki (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
			Wysokość nakładów finansowych (w PLN) poniesionych przez Gminę na udrożnienie dróg dojazdowych do zbiornika Patyki	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		2.3 Zwiększony poziom uczestnictwa społeczności lokalnej w kulturze	2.3.1 Aktywizacja mieszkańców do udziału w wydarzeniach kulturalnych	Liczba inicjatyw kulturalnych w Gminie (w sztukach)
		2.3.2 Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej	Wysokość środków finansowych z budżetu Gminy przeznaczonych na działania kulturalne (w PLN)	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii
		2.3.3 Opracowanie ciekawej oferty wakacyjnej dla mieszkańców i turystów	Liczba ofert związanych z możliwością aktywnego uczestnictwa w kulturze dorosłych mieszkańców (w sztukach)	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii
		2.3.4 Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć	Odsetek nowych zajęć kulturalnych w ciągu roku dla dzieci i młodzieży	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie
		2.3.5 Stworzenie możliwości zaangażowania w życie kulturalne i społeczne gminy dorosłych mieszkańców poprzez		

Strategia Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny	
		uczestnictwo w różnych grupach i formacjach	w odniesieniu do już istniejących (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii	
3. Ochrona zdrowia i życia	3.1 Lepszy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	3.1.1 Opracowanie diagnozy stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy	Opracowany dokument diagnozy stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelowie	
		3.1.2 Uściślenie współpracy i zwiększenie wsparcia na rzecz osób z chorobą nowotworową	Liczba podmiotów, z którymi współpracuje Gmina na rzecz wspierania osób z chorobą nowotworową (w sztukach)	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelowie	
		3.1.3 Stworzenie preferencyjnych warunków do rozwoju prywatnej specjalistycznej praktyki lekarskiej w Gminie	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetu Gminy na wsparcie działań na rzecz osób z chorobą nowotworową (w PLN)	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żelowie	
		3.1.4 Rozszerzenie oferty opiekuńczej dla starszych, chorych i niepełnosprawnych również z wykorzystaniem nowoczesnych technologii	Liczba lokali będących w zasobach gminnych udostępnionych na preferencyjnych warunkach w celu prowadzenia prywatnej specjalistycznej praktyki lekarskiej w Gminie (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa	
		3.2 Zmniejszone występowanie zachowań i ich skutków wynikających z nadużywania alkoholu	3.2.1 Edukacja (rozwijanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych)	Liczba programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (szt.)	Referat Spraw Obywatelskich
		3.2.2 Wspieranie działań Klubu AA	Liczba uczestników programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (osób)	Referat Spraw Obywatelskich	
4. Opieka i pomoc społeczna	4.1 Rozszerzona opieka nad dziećmi do lat sześciu	4.1.1 Zwiększenie dostępności/liczby miejsc w przedszkolach i żłobkach publicznych	Odsetek dzieci, które nie zostały przyjęte do przedszkoli publicznych w Gminie do ogólnej liczby dzieci w wieku przedszkolnym (%)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia	

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
			Liczba utworzonych żłobków publicznych	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
	4.2 Zwiększona oferta spędzania czasu dla osób starszych	4.2.1 Zwiększenie oferty spędzania czasu dla osób starszych (typu Klub Seniora, Uniwersytet III Wieku) 4.2.2 Rozwinięcie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy i Klubu Seniora	Liczba ofert zajęć dla osób starszych (osób)	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie Środowiskowy Dom Samopomocy w Walewicach Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie
Liczba uczestników zajęć dla osób starszych (osób)			Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie Środowiskowy Dom Samopomocy w Walewicach Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie	
Liczba osób korzystających z ofert Środowiskowego Domu Samopomocy i Klubu Seniora (osób)			Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie Środowiskowy Dom Samopomocy w Walewicach	
Liczba inicjatyw realizowanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy i Klub Seniora (w sztukach)			Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie Środowiskowy Dom Samopomocy w Walewicach	
	4.3 Efektywny system pomocy społecznej	4.3.1 Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 4.3.2 Rozszerzenie pomocy dla mieszkańców w sytuacjach kryzysowych	Liczba działań aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie
Liczba uczestników działań aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osób)			Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie	
Liczba mieszkańców będących w sytuacjach kryzysowych, którym przyznana została dodatkowa pomoc			Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie	
5. Kapitał ludzki		5.1.1 Rozszerzenie współpracy szkół wiejskich z instytucjami kultury	Liczba zajęć realizowanych dla mieszkańców wsi oferowanych	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie

Strategia Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
	5.1 Wyjście z ofertą do mieszkańców terenów wiejskich	w celu stworzenia oferty zajęć w szkołach dla mieszkańców wsi	dzięki współpracy szkół wiejskich z instytucjami kultury (w sztukach)	Dom Kultury w Żelowie Biblioteka Publiczna w Żelowie
			Liczba uczestników zajęć realizowanych dla mieszkańców wsi oferowanych dzięki współpracy szkół wiejskich z instytucjami kultury (w sztukach)	
	5.2 Zapewniona wysoka jakość kształcenia	5.2.1 Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, wspieranie talentów 5.2.2 Dostosowanie profili nauczania liceum do potrzeb rynku pracy i zainteresowań młodzieży 5.2.3 Wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy szkołami w kraju i za granicą 5.2.4 Sukcesywne doposażanie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt 5.2.5 Wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych w organizacji szkoły jak i w działaniach uczniów	Odsetek nowych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w łącznej licznie zajęć (%)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
			Odsetek nowych uczniów w liceum na początku roku szkolnego w ogólnej liczby uczniów w liceum (%)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
			Liczba szkół w kraju i za granicą, z którymi prowadzona jest współpraca w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
			Wysokość środków przeznaczonych z budżetu Gminy na doposażanie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt (w PLN)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
			Wysokość środków przeznaczonych na wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych w organizacji szkoły jak i w działaniach uczniów	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
6. Kapitał społeczny	6.1 Rozwinięta i wspierana społeczność lokalnych liderów	6.1.1 Dalszy rozwój wsparcia liderów lokalnych	Liczba programów wsparcia liderów lokalnych (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Promocji, Informacji i Strategii
		6.1.2 Zacieśnienie współpracy Klubu Wolontariatu z innymi instytucjami i organizacjami	Liczba uczestników programów wsparcia liderów lokalnych (osób)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Promocji, Informacji i Strategii
		6.1.3 Opracowanie i przeprowadzenie programu edukacyjnego		

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny	
		promującego ideę wolontariatu na terenie szkół w Gminie	Liczba podmiotów (instytucji i organizacji) współpracujących z Klubem Wolontariatu (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia	
		6.1.4 Rozwój kreatywnego potencjału mieszkańców	Liczba wspólnych przedsięwzięć, realizowanych z udziałem Klubu Wolontariatu (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia	
		6.1.5 Wykorzystanie innowacji społecznych w życiu gminnym	Liczba uczestników programu edukacyjnego promującego ideę wolontariatu na terenie szkół w Gminie (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia	
		6.1.6 Wzmacnianie więzi społecznych			
	6.2	Lepszy przepływ informacji o wydarzeniach na terenie Gminy	6.2.1 Zwiększenie promocji wydarzeń organizowanych w Gminie wśród mieszkańców poprzez media społecznościowe	Odsetek wydarzeń organizowanych w Gminie promowanych przez gminne media społecznościowe do łącznej liczby wydarzeń (%)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
			6.2.2 Zacieśnienie współpracy z podmiotami realizującymi wydarzenia na terenie Gminy przy tworzeniu wspólnego kalendarza imprez	Liczba podmiotów realizujących wydarzenia na terenie Gminy uwzględniona we wspólnym kalendarzu imprez (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
6.3	Zwiększona aktywność społeczna mieszkańców Gminy	6.3.1 Przeprowadzenie badania społecznego mającego na celu diagnozę niskiego poziomu uczestnictwa mieszkańców w ofercie wydarzeń kulturalnych, sportowych, społecznych prowadzonych w Gminie i zbadania potrzeb i oczekiwań mieszkańców w tym zakresie	Liczba inicjatyw na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców Gminy (w sztukach)	Dom Kultury w Żelowie Biblioteka Publiczna w Żelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii	
			Liczba odbiorców działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców Gminy (osób)	Dom Kultury w Żelowie Biblioteka Publiczna w Żelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii	
		6.3.2 Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców Gminy	Liczba mieszkańców Gminy, którzy wzięli udział w badaniu diagnostycznym dotyczącym niskiego poziomu uczestnictwa mieszkańców w ofercie wydarzeń kulturalnych, sportowych, społecznych prowadzonych	Dom Kultury w Żelowie Biblioteka Publiczna w Żelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii	
		6.3.3 Utworzenie budżetu obywatelskiego			

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
			w Gminie do łącznej liczby mieszkańców Gminy (osób)	
			Liczba złożonych wniosków w ramach budżetu obywatelskiego (w sztukach)	Referaty Urzędu Miejskiego w Zelowie
7. Potencjał kulturowy	7.1 Gmina wypromowana poprzez swoją historię, tradycje i kulturę	7.1.1 Działania służące podniesieniu świadomości potencjału kulturowego Gminy wśród mieszkańców i pogłębianie wiedzy o historii "małej ojczyzny"	Liczba działań na rzecz podniesienia świadomości potencjału kulturowego Gminy wśród mieszkańców (w sztukach)	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii
		7.1.2 Prowadzenie działań promujących potencjał kulturowy Gminy na terenie kraju dla rozwinięcia ruchu turystycznego	Liczba działań promujących potencjał kulturowy Gminy na terenie kraju (w sztukach)	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii
		7.1.3 Tworzenie kompleksowej oferty turystycznej wraz z podmiotami publicznymi i prywatnymi	Liczba działań promujących potencjał kulturowy Gminy za granicą (w sztukach)	Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie Referat Promocji, Informacji i Strategii
		7.1.4 Przygotowanie oferty skierowanej do turystów z Czech np. w ramach turystyki sentymentalnej	Liczba działań/inicjatyw realizowanych we współpracy z miastami partnerskimi na rzecz promowania oferty turystycznej Zelowa (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
		7.1.5 Zacieśnienie współpracy z miastami partnerskimi na rzecz promowania oferty turystycznej Zelowa	Liczba uczestników działań/inicjatyw realizowanych we współpracy z miastami partnerskimi na rzecz promowania oferty turystycznej Zelowa (osób)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
	7.2 Zachowane i wypromowane dziedzictwo kulturowe	7.2.1 Dalsza promocja wykorzystująca wielokulturowość i historię gminy	Liczba działań promujących wielokulturowość i historię gminy (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii Dom Kultury w Zelowie Biblioteka Publiczna w Zelowie
		7.2.2 Wykorzystanie w promocji gminy ważnych postaci historycznych, związanych z gminą	Odsetek zdigitalizowanych zbiorów kultury Zelowa do łącznej liczby zbiorów (%)	Dom Kultury w Zelowie
		7.2.3 Utworzenie Muzeum Historii Zelowa		

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny	
		7.2.4 Digitalizacja zbiorów kultury Zelowa,	Odsetek oznakowanych obiektów zabytkowych i miejsc historycznych w odniesieniu do łącznej liczby takich obiektów (%)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia	
		7.2.5 Oznakowanie i promocja obiektów zabytkowych i miejsc historycznych		Utworzone Muzeum Historii Zelowa	Dom Kultury w Zelowie
Cel strategiczny 2. Wysoki stopień rozwinięcia infrastruktury technicznej w Gminie Zelów przy jednoczesnym zachowaniu integracji przestrzennej oraz zasobów naturalnych					
8. Zasoby techniczne	8.1 Szeroki dostęp do terenów budowlanych	8.1.1 Lobbowanie na rzecz komunalizacji terenów budowlanych na terenie Gminy, będących własnością Skarbu Państwa	Powierzchnia terenów pod budownictwo mieszkaniowe (w ha)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa	
		8.1.2 Pozyskiwanie prywatnych inwestorów do budowy obiektów kubaturowych, w tym wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Liczba oddanych do użytku mieszkań w budynkach wielorodzinnych oferowanych przez prywatnych inwestorów pozyskanych do budowy obiektów kubaturowych przez Gminę (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa	
	8.2 Rozwinięta pod kątem funkcji mieszkaniowej infrastruktura drogowa	8.2.1 Prowadzenie działań na rzecz poszerzenia strategicznych dróg w gminie	Liczba działań informacyjnych i konsultacyjnych prowadzonych w ramach tworzenia poszczególnych dokumentów planowania przestrzennego w Gminie (liczba sztuk na jeden dokument planistyczny)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	
		8.2.2 Prowadzenie pogłębionych działań informacyjnych i konsultacyjnych w procesie planowania przestrzennego			Długość w km zmodernizowanych dróg w gminie
	8.3 Rozwinięte budownictwo mieszkaniowe		8.3.1 Udostępnienie na atrakcyjnych warunkach terenów pod budownictwo mieszkaniowe	Powierzchnia udostępnionych przez Gminę terenów pod budownictwo mieszkaniowe (w ha)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
			8.3.2 Zwiększenie dostępności przestrzeni pod budownictwo	Powierzchnia nowych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe w aktualizowanych	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa

Strategia Rozwoju Gminy Żelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		mieszkaniowe w dokumentach planistycznych gminy	dokumentach planistycznych gminy (w ha)	
		8.3.3 Udostępnianie terenów pod inwestycje mieszkaniowe wspierane przez programy rządowe	Powierzchnia udostępnianych w Gminie terenów pod budownictwo mieszkaniowe wspierane przez programy rządowe (w ha)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		8.3.4 System wsparcia budownictwa mieszkaniowego		
		8.3.5 Efektywne i elastyczne zarządzanie zasobem mieszkaniowym	Średni czas oczekiwania na lokal socjalny lub komunalny (w miesiącach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
	8.4 Technicznie zrewitalizowany zasób komunalny	8.4.1 Rewitalizacja techniczna budynków przy placu Dąbrowskiego i przyległych ulicach	Powierzchnia zrewitalizowanych technicznie budynków przy placu Dąbrowskiego i przyległych ulicach (w m ²)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		8.4.2 Termomodernizacja budynków komunalnych	Liczba budynków komunalnych z przeprowadzoną termomodernizacją (w sztukach)	Zakład Usług Komunalnych w Żelowie
		8.4.3 Rozbiórka części budynku po Urzędzie Miasta od ulicy Szkolnej (obecnie własność ZUK sp z o.o.)	Powierzchnia budynków komunalnych z przeprowadzoną termomodernizacją (w m ²)	Zakład Usług Komunalnych w Żelowie
	8.5 Rozwinięte funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe na zbiorniku wodnym Patyki	8.5.1 Stworzenie kąpieliska wraz infrastrukturą usługowo-gastronomiczną, sportową, rekreacyjną	Wysokość nakładów finansowych poniesionych na rozwinięcie funkcji rekreacyjno- wypoczynkowej na zbiorniku wodnym Patyki (w PLN)	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		8.5.2 Zagospodarowanie stancy harcerskiej	Liczba osób korzystających ze stancy harcerskiej (osób)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
			Utworzone kąpielisko (w sztukach)	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
	8.6 Rozwinięta infrastruktura		Liczba wybudowanych/zmodernizowanych	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
	rekreacyjna i sportowa	8.6.1 Opracowanie założeń koncepcyjnych całorocznego obiektu sportowo-rekreacyjnego	obiektów o charakterze sportowo rekreacyjnym (w sztukach)	
		8.6.2 Modernizacja istniejących obiektów sportowych	Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych obiektów o charakterze sportowym (w m ²)	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		8.6.3 Stworzenie skateparku, pumtracku itp.	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów o charakterze rekreacyjnym (w sztukach)	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		8.6.4 Zagospodarowanie terenów po byłym lodowisku	Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych obiektów o charakterze rekreacyjnym (w m ²)	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
8.7	Rozwinięta sieć gazowa	8.7.1 Współpraca z inwestorem przy opracowania planu rozwoju sieci gazowej	Liczba nowych przyłączy do sieci gazowej (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		8.7.2 Pomoc mieszkańcom przez Gminę w składaniu wniosków o przyłączenie do sieci gazowej	Długość sieci gazowej w gminie (w kilometrach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
8.8	Polepszone warunki do prowadzenia bezpośredniej sprzedaży artykułów spożywczych i przemysłowych	8.8.1 Remont i modernizacja targowiska miejskiego 8.8.2 Wyznaczenie miejsc do handlu (otwarcie bramy na targowisko) 8.8.3 Udostępnienie targowiska miejskiego przez cały tydzień 8.8.4 Wspieranie funkcjonowania małych placówek handlowych i usługowych stref drobnego handlu	Liczba zmodernizowanych miejsc do prowadzenia handlu na terenie targowiska (w sztukach)	Zakład Usług Komunalnych w Zelowie
8.9	Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa	8.9.1 Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz sieci wodociągowej na terenie gminy	Długość sieci kanalizacyjnej (w km)	Przedsiębiorstwo WOD-KAN w Zelowie
			Długość sieci wodociągowej (w km)	Przedsiębiorstwo WOD-KAN w Zelowie

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
			Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej (w sztukach)	Przedsiębiorstwo WOD-KAN w Żelowie
			Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej (w sztukach)	Przedsiębiorstwo WOD-KAN w Żelowie
			Długość kanalizacji deszczowej (w km)	Przedsiębiorstwo WOD-KAN w Żelowie
	8.10 Podniesiony standard infrastruktury kultury i edukacji	8.10.1 Przebudowa dachu Domu Kultury i odnowienie elewacji budynku	Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej (w sztukach)	Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		8.10.2 Poprawa stanu technicznego budynków szkół oraz terenów przyszkolnych	Liczba wyremontowanych szkół (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		8.10.3 Rozwój przyszkolnej infrastruktury sportowej (sale gimnastyczne, boiska sportowe)	Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych sal gimnastycznych i boisk sportowych (w m ²)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
			Liczba wybudowanych/zmodernizowanych sal gimnastycznych i boisk sportowych (w sztukach)	Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
9. Transport, komunikacja	9.1 Poprawiony stan techniczny i parametry dróg	9.1.1 Wykup terenów na poszerzenie drogi	Powierzchnia terenów w Gminie wykupionych na poszerzenie drogi (w ha)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		9.1.2 Uregulowanie stanu prawnego terenów zajętych pod drogi	Powierzchnia terenów zajętych pod drogi z uregulowanym stanem prawnym do łącznej powierzchni terenów zajętych pod drogi (w ha)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		9.1.3 Przebudowa dróg z uwzględnieniem ścieżek rowerowych, chodników i rond	Długość przebudowanych dróg w gminie z uwzględnieniem ścieżek rowerowych, chodników (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		9.1.4 Poprawa stanu technicznego dróg gminnych		

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
			Długość zmodernizowanych dróg gminnych (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
			Wysokość nakładów poniesionych z budżetu Gminy na remonty i modernizacje dróg gminnych (w PLN)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
	9.2 Zwiększone bezpieczeństwo i płynność ruchu	9.2.1 Wprowadzenie zmiany organizacji ruchu, w tym wykonania rond w miejscach newralgicznych dla bezpieczeństwa	Liczba zmodernizowanych/usprawnionych skrzyżowań (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		9.2.2 Dostosowanie skrzyżowań i przejść dla pieszych w celu zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników	Długość ścieżek rowerowych w Gminie (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		9.2.3 Rozbudowa sieci dróg rowerowych i szlaków pieszo-rowerowych - tworzenie spójnego systemu ścieżek rowerowych połączonego ze ścieżkami w sąsiednich gminach	Długość nowo wybudowanych dróg (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		9.2.4 Wspieranie działań na rzecz połączenia z trasą S8	Długość szlaków pieszo-rowerowych w Gminie (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		9.2.5 Wyprowadzenie ruchu ciężarowego z centrum miasta	Liczba nowych punktów oświetleniowych (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych
		9.2.6 Rozbudowa oświetlenia ulicznego		
	9.3 Rozwinięta komunikacja międzymiastowa i gminna oraz sprawny i przyjazny transport	9.3.1 Analiza potrzeb w zakresie komunikacji gminnej, w tym miejskiej.	Liczba podpisanych dokumentów o współpracy z gminami ościennymi na rzecz projektowania zintegrowanej sieci połączeń alternatywnych (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		9.3.2 Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań komunikacyjnych, transport osób powiązany	Wdrożona koncepcja rozwoju sieci połączeń alternatywnych	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny	
		z wdrażaniem nowoczesnych technologii	Poziom zadowolenia mieszkańców gminy z komunikacji w badaniu potrzeb w zakresie komunikacji gminnej, w tym miejskiej	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	
		9.3.3 Stworzenie koncepcji rozwoju sieci połączeń alternatywnych (np., ścieżki rowerowe, ciągi piesze) - rozwój proekologicznego transportu publicznego/prywatnego	Liczba kursów komunikacji gminnej (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	
		9.3.4 Wdrożenie rozwiązań koncepcji sieci połączeń alternatywnych (np. ścieżki rowerowe, ciągi piesze)	Średni wiek taboru (w latach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	
	9.4 Zwiększona dostępność miejsc parkingowych o odpowiednich parametrach technicznych na terenie miasta	9.3.5 Współpraca z gminami ościennymi w projektowaniu zintegrowanej sieci połączeń alternatywnych (np., ścieżki rowerowe, ciągi piesze)			
		9.4.1 Modernizacja istniejących miejsc postojowych (likwidacja zbyt wysokich krawężników)	Liczba zmodernizowanych miejsc postojowych (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych	
		9.4.2 Wyznaczenie miejsc postojowych przy obiektach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola)	Liczba nowych wyznaczonych miejsc postojowych przy obiektach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola) (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	
9.4.3 Podjęcie działań na rzecz rozwoju infrastruktury okołodrogowej z gestorami dróg wojewódzkich, krajowych i powiatowych pod kątem rozwoju infrastruktury rowerowej i parkingowej	Liczba podjętych inicjatyw wspólnie z gestorami dróg wojewódzkich, krajowych i powiatowych w zakresie rozwoju infrastruktury rowerowej i parkingowej (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych			
10. Potencjał i ład przestrzenny	10.1 Zwiększona atrakcyjność i funkcjonalność	10.1.1 Analiza Gminy pod względem zapotrzebowania na rewitalizację przestrzeni publicznej	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej będących w gestii gminy (w ha)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	
			Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zieleni w Mieście (w ha)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska	

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
	przestrzeni publicznej	10.1.2 Prowadzenie dialogu na temat polityki przestrzennej w celu realizacji potrzeb mieszkańców	Powierzchnia przystosowanych przestrzeni publicznych do pełnienia funkcji rekreacyjnych (w ha)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		10.1.3 Rewitalizacja przestrzeni publicznej o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców	Długość zmodernizowanej sieci elektroenergetycznej (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		10.1.4 Pielęgnowanie i utrzymanie terenów zieleni w mieście, w tym rewitalizacja i pielęgnacja istniejących parków miejskich	Powierzchnia miasta objęta jednolitym systemem identyfikacji miejskiej (w ha)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		10.1.5 Uporządkowanie terenów zielonych w pasie drogowym z uwzględnieniem walorów estetycznych (ukwiecenie)	Liczba działań partycypacyjnych np. spotkań, badań, itp. z mieszkańcami na temat polityki przestrzennej (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		10.1.6 Utworzenie na Placu Dąbrowskiego głównego miejsca spotkań, wizerunkowego centrum Zelowa		
		10.1.7 Utworzenie nasłonecznionego miejsca rekreacyjno-parkowego w rejonie między szkołą, blokami a Urzędem Miejskim w Zelowie		
		10.1.8 Przystosowanie wybranych przestrzeni publicznych do pełnienia funkcji rekreacyjnych		
		10.1.9 Utrzymywanie estetyki przestrzeni publicznej		
		10.1.10 Prowadzenie działań na rzecz przebudowy sieci elektroenergetycznych		
		10.1.11 Porządkowanie stanu i rozmieszczenia drzewostanu, w szczególności w miejscach, gdzie występuje zagrożenie dla		

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		użytkowników dróg i stanowi uciążliwość dla budynków 10.1.12 Wdrożenie jednolitego systemu identyfikacji miejskiej		
11. Potencjał ekologiczny	11.1 Zwiększona czystość środowiska naturalnego	11.1.1 Likwidacja dzikich wysypisk	Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.1.2 Popularyzacja wiedzy z zakresu ekologii i zachęcenie do zachowań proekologicznych	Liczba budynków użyteczności publicznej wykorzystujących odnawialne źródła energii (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.1.3 Wspieranie inicjatyw społecznych związanych z utrzymaniem dobrego stanu środowiska	Liczba zrealizowanych inicjatyw proekologicznych (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia
		11.1.4 Konsekwentne egzekwowanie zapisów prawa w zakresie ochrony środowiska	Liczba termomodernizowanych obiektów użyteczności publicznej (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		11.1.5 Wspieranie wdrażania programów eliminacji źródeł niskiej emisji	Liczba programów na rzecz eliminacji źródeł niskiej emisji w gminie (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.1.6 Racjonalizacja oświetlenia dróg i innych miejsc użyteczności publicznej (wymiana oświetlenia na energooszczędne)	Liczba gospodarstw domowych, które skorzystały z programów na rzecz eliminacji źródeł niskiej emisji w gminie (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.1.7 Promowanie i wspieranie stosowania proekologicznych rozwiązań technologicznych z zakresu ogrzewania gospodarstw indywidualnych oraz produkcji energii z OZE	Liczba działań promujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.1.8 Termomodernizacja gminnych obiektów i zmniejszenie zapotrzebowania na energię budynków użyteczności publicznej	Odsetek wymienionych na energooszczędne punktów oświetlenia dróg i miejsc użyteczności publicznej w ogólnej liczbie punktów (%)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		11.1.9 Udział w cyklicznych akcjach ekologicznych np. Sprzątanie Świata 11.1.10 Wprowadzenie innowacyjnych działań z zakresu gospodarki odpadami	Liczba wprowadzonych innowacyjnych działań z zakresu gospodarki odpadami (w sztukach)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
	11.2 Minimalizacja zagrożeń spowodowanych opadami deszczu	11.2.1 Opracowanie analizy zagrożeń związanych z podtopieniami	Opracowana analiza zagrożeń związanych z podtopieniami	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.2.2 Analiza możliwości stworzenia nowych retencyjnych zbiorników wodnych w ramach rządowego programu	Opracowana analiza możliwości stworzenia nowych retencyjnych zbiorników wodnych w ramach rządowego programu	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		11.2.3 Rozwój infrastruktury systemu gospodarowania wodami opadowymi (np. rozbudowa kanalizacji deszczowej, regulacja cieków wodnych)	Długość nowo wybudowanej kanalizacji deszczowej (w km)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Cel strategiczny 3: Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego gminy				
12. Przedsiębiorczość	12.1 Stworzone sprzyjające warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	12.1.1 Opracowanie programu wspierania przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości innowacyjnej	Liczba szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE (w sztukach)	Stanowisko odpowiedzialne za obsługę przedsiębiorców Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
		12.1.2 Poszerzenie usług finansowych, informacyjnych, doradczych oraz udostępnianie powierzchni (w ramach Inkubatora Przedsiębiorczości) przedsiębiorstwom typu start-up i przedsiębiorstwom rozwijającym się	Liczba uczestników szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE (osób)	Stanowisko odpowiedzialne za obsługę przedsiębiorców Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
		12.1.3 Promowanie ofert instytucji wspierających potencjalnych przedsiębiorców	Liczba działań promocyjnych na rzecz wspierania lokalnych produktów rzemieślniczych	Referat Promocji, Informacji i Strategii Dom Kultury w Zelowie

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		12.1.4 Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE	i wyrobów artystycznych (w sztukach)	
		12.1.5 Edukacja z zakresu przedsiębiorczości i szkolenia dla potencjalnych przedsiębiorców	Liczba wydarzeń/eventów, na których promowane były przez gminę lokalnej produkty rzemieślnicze i wyroby artystyczne (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
		12.1.6 Wsparcie promocji lokalnych produktów rzemieślniczych i wyrobów artystycznych (rękodzieło)	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych dla potencjalnych przedsiębiorców z zakresu przedsiębiorczości (w sztukach)	Stanowisko odpowiedzialne za obsługę przedsiębiorców Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
			Liczba zrealizowanych usług dla start-up i przedsiębiorców (w sztukach)	Stanowisko odpowiedzialne za obsługę przedsiębiorców Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
			Liczba uczestników usług dla start-up i przedsiębiorców (osób)	Stanowisko odpowiedzialne za obsługę przedsiębiorców Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
13. Rolnictwo	13.1 Poprawiona efektywność gospodarstw rolnych	13.1.1 Promocja rolnictwa ekologicznego	Liczba działań na rzecz promowania rolnictwa ekologicznego (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		13.1.2 Wspieranie działań na rzecz współpracy rolników i organizacji rolniczych	Liczba wspartych przez Gminę inicjatyw współpracy rolników i organizacji rolniczych (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		13.1.3 Promocja innowacyjnych rozwiązań w produkcji rolnej oraz nowoczesnych metod upraw i hodowli	Liczba gospodarstw rolnych z Gminy, które zostały wyróżnione na targach regionalnych i krajowych (w sztukach)	Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
		13.1.4 Promowanie produktów lokalnych np. nalewki z czeremchy	Liczba targów, eventów, na których Gmina promowała lokalne produkty (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
14. Rynek pracy	14.1 Rozwinięty rynek pracy	14.1.1 Wspieranie i zachęcanie pracodawców do przyjmowania	Liczba uczniów, którzy skorzystali z usług doradcy zawodowego (osób)	Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie filia w Zelowie Fundacja Rozwoju Gminy Zelów

Strategia Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		uczniów i studentów na praktyki zawodowe	Liczba zorganizowanych staży dla osób do 30 r.ż. (w sztukach)	Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie filia w Zelowie Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
		14.1.2 Wspieranie mieszkańców gminy pozostających bez pracy poprzez aktywizację zawodową, w tym konsultacje doradcy zawodowego	Liczba osób, która skorzystała z bazy informacji w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń (osób)	Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie filia w Zelowie Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
		14.1.3 Badania potrzeb lokalnego rynku pracy		
		14.1.4 Organizacja staży dla osób do 30 roku życia		
		14.1.5 Dostęp do informacji w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń		
		14.1.6 Wspieranie pracowników podczas przygotowywania się do zmian na rynku pracy i przekwalifikowywania się szczególnie w sektorze górniczym		
		14.1.7 Ułatwianie dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez tworzenie sieci podmiotów ekonomii społecznej i stosowanie klauzuli społecznej		
15. Promocja i atrakcyjność inwestycyjna Gminy	15.1 Zwiększona atrakcyjność inwestycyjna Gminy	15.1.1 Stworzenie i wypromowanie oferty inwestycyjnej	Liczba wejść na stronę Urzędu Miejskiego w zakładkę „Oferty inwestycyjne” (w sztukach)	Referat Promocji, Informacji i Strategii
		15.1.2 Stworzenie punktu obsługi inwestora	Powierzchnia terenów przemysłowych w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (w ha)	Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
		15.1.3 Stosowanie zindywidualizowanej obsługi inwestorów		
		15.1.4 Stworzenie jednego miejsca na urzędowej stronie Gminy, które będzie integrowało informacje		

Podobszar	Cele operacyjne	Zadania realizacyjne	Wskaźnik	Źródło/odpowiedzialny
		<p>ważne dla przedsiębiorców (w tym aktualne informacje o terenach inwestycyjnych)</p> <p>15.1.5 Utworzenie rady gospodarczej - ciała doradczego przy burmistrzu</p> <p>15.1.6 Wytyczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania przestrzennego terenów pod działalność gospodarczą</p> <p>15.1.7 Przygotowanie zasobu gruntów i nieruchomości przeznaczonych pod nowe inwestycje gospodarcze</p>	Utworzona Rada Gospodarcza	Stanowisko odpowiedzialne za obsługę przedsiębiorców Fundacja Rozwoju Gminy Zelów
	15.2 Opracowany i wdrożony system promocji Gminy	<p>15.2.1 Partycypacyjne opracowanie Strategii Promocji</p> <p>15.2.2 Stworzenie marki turystycznej Gminy</p> <p>15.2.3 Wypromowanie cyklicznej imprezy wizerunkowej o znaczeniu ponadregionalnym</p> <p>15.2.4 Stworzenie koncepcji konkursów/akcji promujących gminę</p> <p>15.2.5 Stworzenie i wdrożenie systemu wsparcia wielopoziomowej edukacji artystycznej, w tym otwartych warsztatów artystycznych</p> <p>15.2.6 Promocja miasta przez lokalnych artystów</p>	<p>Liczba przeprowadzonych otwartych warsztatów artystycznych (w sztukach)</p> <p>Liczba uczestników otwartych warsztatów artystycznych (osób)</p> <p>Liczba cyklicznych imprez wizerunkowych o znaczeniu ponadregionalnym (w sztukach)</p> <p>Wysokość środków przeznaczonych na promocję cyklicznych imprez wizerunkowych o znaczeniu ponadregionalnym (w PLN)</p> <p>Liczba przeprowadzonych konkursów/ akcji promujących gminę (w sztukach)</p> <p>Liczba działań promujących Gminę, przeprowadzonych z udziałem lokalnych artystów (w sztukach)</p>	<p>Referat Promocji, Informacji i Strategii</p> <p>Referat Promocji, Informacji i Strategii</p> <p>Referat Promocji, Informacji i Strategii</p> <p>Referat Promocji, Informacji i Strategii</p> <p>Referat Promocji, Informacji i Strategii</p> <p>Referat Promocji, Informacji i Strategii</p>

Opracowanie własne

SPIS TABEL

Tabela 1. Ludność i struktura ludności Gminy Zelów w latach 2015-2019	6
Tabela 2. Ludność gminy Zelów w podziale na poszczególne grupy wiekowe za okres 2015-2019.....	7
Tabela 3. Struktura wieku według grup ekonomicznych w 2019 r.....	9
Tabela 4. Małżeństwa na 1 000 mieszkańców w latach 2015-2019.....	10
Tabela 5. Urodzenia żywe, zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Zelów w latach 2017-2019	10
Tabela 6. Urodzenia żywe, zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Zelów w latach 2015-2019 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	11
Tabela 7. Saldo migracji wewnętrznych i ogółem na 1000 ludności w latach 2016-2019	12
Tabela 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2015-2019	13
Tabela 9. Frekwencja w poszczególnych wyborach powszechnych w Gminie Zelów oraz w gminach powiatu bełchatowskiego, powiecie bełchatowskim, województwie łódzkim oraz w kraju	14
Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2019	14
Tabela 11. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2015-2019.....	17
Tabela 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	18
Tabela 13. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w 2018 r.....	18
Tabela 14. Wyposażenie mieszkań w instalacje w 2018 r. Gminie Zelów i jednostkach porównywanych	19
Tabela 15. Mieszkania komunalne i lokale socjalne wraz z powierzchnią użytkową w 2018 r.....	19
Tabela 16. Liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie bełchatowskim i Gminie Zelów (stan na koniec miesiąca) w 2019 r.....	20
Tabela 17. Porównanie liczby bezrobotnych w latach 2018 i 2019 w Gminie Zelów i powiecie bełchatowskim.....	20
Tabela 18. Bezrobotni wg wybranych grup w poszczególnych jednostkach samorządowych powiatu bełchatowskiego. Stan na dzień 31.12.2019 r.	20
Tabela 19. Bezrobotni wg wykształcenia – stan na koniec 2019 r.	21
Tabela 20. Liczba osób z terenu gminy Zelów, wyłączonych z ewidencji w ramach poszczególnych form aktywizacji i ich udział w liczbie aktywizowanych powiatu bełchatowskiego (lata 2018 i 2019).	25
Tabela 21. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat oraz dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	28
Tabela 22. Szkoły podstawowe – stan na 31.12.2019 r.	29
Tabela 23. Nauczyciele wg stopni awansu w etatach w szkołach	29
Tabela 24. % wyniki z egzaminów 8-klasisty w Gminie Zelów i gminach powiatu bełchatowskiego, powiecie bełchatowskim oraz województwie łódzkim w 2019 r.	30

Tabela 25. Skala staninowa średnich wyników egzaminów 8-klasisty w Gminie Zelów w 2019 r. w rozbiciu na poszczególne przedmioty	31
Tabela 26. Współczynnik solaryzacji brutto w latach 2015-2018	31
Tabela 27. Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	32
Tabela 28. Dane dotyczące Liceum Ogólnokształcącego w Gminie Zelów	33
Tabela 29. Uczniowie przypadający na oddział w szkołach branżowych I stopnia w Gminie Zelów i w jednostkach porównywanych.....	33
Tabela 30. Uczniowie przypadający na oddział w liceach ogólnokształcących w Gminie Zelów i w jednostkach porównywanych.....	33
Tabela 31. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w 2019 r. w Gminie Zelów	34
Tabela 32. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.....	35
Tabela 33. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	36
Tabela 34. Finanse Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Zelowie w 2019 r.	37
Tabela 35. Porady ogółem na 1000 mieszkańców oraz liczba przychodni ogółem podległych JST w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych w 2019 r.....	40
Tabela 36. Struktura podmiotowa gospodarki w Gminie Zelów w 2019 r.	45
Tabela 37. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. i 2019 r.	45
Tabela 38. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców, podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w 2019 r. w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych	46
Tabela 39. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym oraz instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej w 2019 r. w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych	46
Tabela 40. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej oraz udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w 2019 r. w Gminie Zelów i jednostkach porównywanych	47
Tabela 41. Przystanki autobusowe w Gminie Zelów ogółem i w podziale na właścicieli lub zarządzających	48
Tabela 42. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu	49
Tabela 43. Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu.....	49
Tabela 44. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu	50
Tabela 45. Długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu	50

Tabela 46. Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu.....	50
Tabela 47. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca m ³ w latach 2015-2019 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu.....	51
Tabela 48. Odsetek ludności korzystającej z wodociągów w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu	51
Tabela 49. Tabela opłat za wywóz odpadów komunalnych na terenie Gminy Zelów w 2020 r.	52
Tabela 50. Odbiorcy energii elektrycznej w sztukach w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu	52
Tabela 51. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w kWh w latach 2015-2018 w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych wraz z dynamiką przyrostu	53
Tabela 52. % udział terenów prawnie chronionych w ogóle terenów chronionych na terenie Gminy Zelów i jednostek porównywanych w 2019 r.	55
Tabela 53. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych w 2019 r.....	56
Tabela 54. Dochody budżetu Gminy Zelów w latach 2015-2019 oraz dynamika rok do roku oraz w 2019 r. w stosunku do 2015 r.	69
Tabela 55. Dochody budżetu Gminy Zelów wg klasyfikacji budżetowych w 2019 r.....	69
Tabela 56. Dochody na 1 mieszkańca w 2019 r. w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych	70
Tabela 57. Wydatki budżetu ogółem oraz w podziale na majątkowe i bieżące Gminy Zelów w latach 2015-2019 oraz dynamika rok do roku oraz w 2019 r. w stosunku do 2015 r.	70
Tabela 58. Wydatki budżetu Gminy Zelów wg klasyfikacji budżetowych w 2019 r.....	71
Tabela 59. Wydatki na 1 mieszkańca w 2019 r. w Gminie Zelów oraz w jednostkach porównywanych	71
Tabela 60. Główne problemy w obszarze społecznym	73
Tabela 61. Główne problemy w obszarze infrastruktura i środowisko	75
Tabela 62. Główne problemy w obszarze gospodarki i promocji Gminy.....	76
Tabela 63. Zidentyfikowane czynniki analizy SWOT w obszarach Strategii.....	77
Tabela 64. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 w obszarze społecznym.....	86
Tabela 65. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne w obszarze infrastruktura i środowisko.....	89
Tabela 66. Cele strategiczne i operacyjne oraz zadania realizacyjne w obszarze gospodarki i promocji gminy	92
Tabela 67. Plan zadań inwestycyjnych Gminy Zelów na lata 2021 - 2027.....	94
Tabela 68. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027 z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.....	97
Tabela 69. Wskaźniki do celów operacyjnych w macierzy celów strategicznych, operacyjnych i zadań realizacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027.....	108

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku w Gminie Zelów, stan na 31.12.2019 r.....	8
Wykres 2. Udział procentowy mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych, stan na 31.12.2019	9
Wykres 3.. Liczba miejsc i dzieci w przedszkolach zlokalizowanych w Gminie Zelów w latach 2015-2018	27

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Zelów na tle powiatu bełchatowskiego	5
Rysunek 2. Obszary i obiekty prawnie chronione w Gminie Zelów i w powiecie bełchatowskim	55
Rysunek 3. Obszaru przekroczeń pyłu PM10 i PM 2.5 na terenie powiatu bełchatowskiego	56
Rysunek 4. Rozmieszczenie złóż geologicznych na terenie powiatu bełchatowskiego	57
Rysunek 5. Kościół parafialny p.w. św. Teodora Męczennika w Kociszewie.....	59
Rysunek 6. Kościół parafialny p.w. św. Teodora Męczennika w Kociszewie.....	59
Rysunek 7. Kościół parafialny p.w. św. Kazimierza i św. Barbary w Pożdżenicach	60
Rysunek 8. Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP w Wygiełzowie	60
Rysunek 9. Kościół ewangelicko-reformowany w Zelowie	61
Rysunek 10. Dworek w Krześlowie	62
Rysunek 11. Zespół dworsko - parkowy w Kolonii Przecznia.....	63
Rysunek 12. Dworek w Łękach.....	63

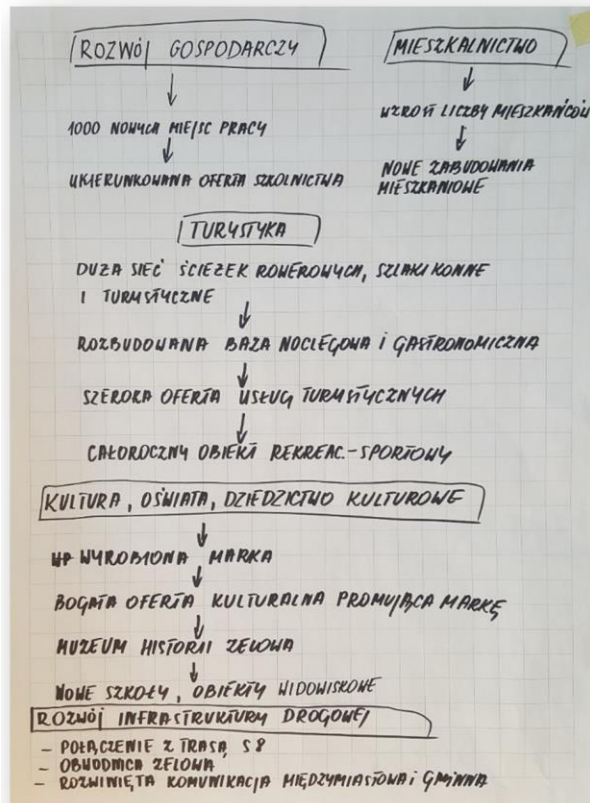
SPIS SCHEMATÓW

Schemat 1. Główne elementy strategii	81
Schemat 2. Struktura rezultatów w ramach Strategii	85
Schemat 3. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Zelów na lata 2021 – 2027	85
Schemat 4. Procedura monitorowania i ewaluacji.....	100

Załączniki

Załącznik 1. Zdjęcia wyników warsztatu strategicznego z mieszkańcami

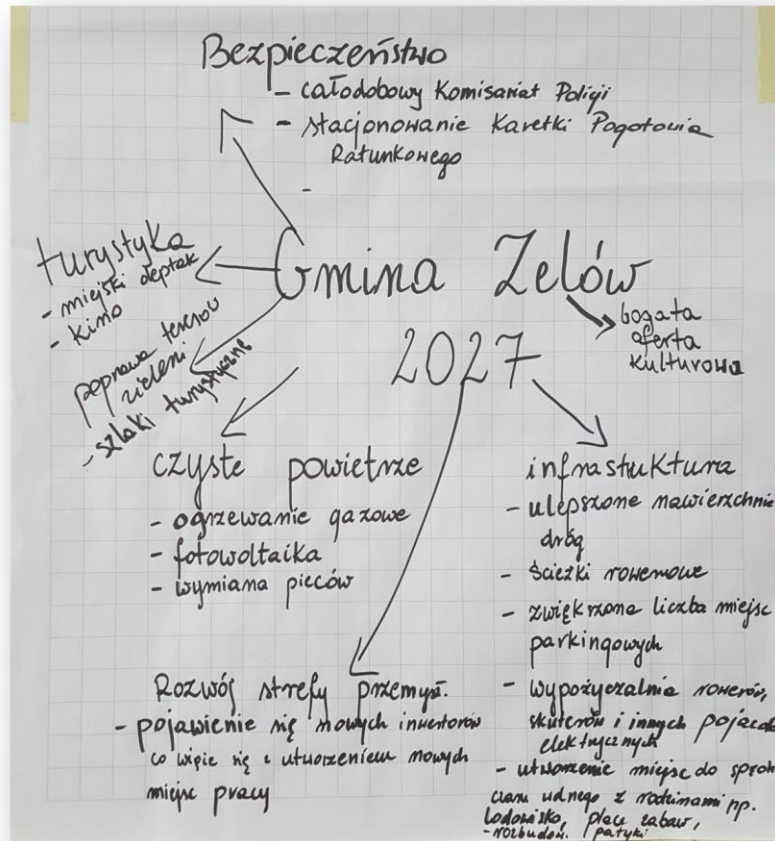
Nasze wizje Gminy Zelów do 2027 roku...

- ### GINA
1. Bogactwo jak w Warszawie
 2. Dobre przemysłowe rozwinięte
- nowe technologie
- nowe miejsca pracy
 3. Rozwinięta turystyka, agroturystyka
 4. Zrewitalizowane kamienice i centrum miasta
 5. Rozwinięta Gmina w sieci wod-kan, gaz oraz drogi asfaltowe ze ścieżkami rowerowymi.
 6. Dobre wyposażenie w OZE
 7. Nowe Centrum Sportowe - lodowisko, basen, stadionem
 8. Włókniarz Zelów w ekstraklasie ze zmodernizowanym stadionem
 9. Władzimy przyjaznych, uśmiechniętych i zadowolonych ludzi.
 10. Brak pandemii.
 11. Linia Kolejowa.

1. Upo Domy wyposażone w nowoczesne media
2. Rozwój budownictwa wielorodzinnego
3. Rozwinięte rolnictwo ekologiczne
4. Gmina otwarta na inwestorów i turystów
5. Zagospodarowana przestrzeń wokół „potyków”
6. Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych
7. Supermarkety poza terenem miasta Zelowa
8. Decentralizacja podstawowych usług w gminie
9. Działająca hala „Śmiećka”
10. Szybkie drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe
11. Plac Dąbrowskiego, stworzenie centrum-deptaka
12. Stworzenie miejsca rekreacyjno parkowego, nasłonecznionego w rejonie między szkołą, blokami a ulicą gminną
13. Uporządkowany układ przestrzenny zabudowań - odsunięcie od dróg powiatowych
14. Gmina dająca możliwość zatrudnienia i rozwoju
15. Pasy zieleni wzdłuż głównych dróg odsunięte od jezdni w celu przeciwdziałania zagrożeniom
16. Dobre zagospodarowane grunty rolne
17. Dobre zagospodarowany prognozy teren wzdłuż rzeki pilski

Nasze wizje Gminy Żelów do 2027 roku...

- ATRAKCYJNA TURYSTYCZNIE WYKORZYSTAJĄCA SWÓJ POTENCJAŁ KULTUROWY TURYSTYKA SENTYMENTALNA, JEDNODNIOWA I WEEKENDOWA, AKTYWNY WYPOCZYNEK
- ROWERY, NORDIENK WALKING, ŚCIEŻKI ROWEROWE
- 2 BOGATA OFERTA PREZENTUJĄCA NASZE DZIEDZICTWO KULTUROWE
- REWITALIZACJA MIEJSC ZWIĄZANYCH Z HISTORIA GMINY (OSADNICTWO, WĘDKIENICTWO)
- UTWORZENIE MUZEUM HISTORII
- ZAGOSPODAROWANE PATYKÓW
- AKTYWNY UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W ŻYCIU SPOŁECZNYM I KULTUROWYM
- LOKALNI TWÓRCY, ANIHATORZY KULTURY, WOLONTARIAT
- CZYSTA, EKOLOGICZNA Z ROZWINIĘTĄ INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ
- RÓŻNORODNA OFERTA KULTURALNA SKIEROWANA DO POTRZE DO MIESZKAŃCÓW GMINY ZALEŻNA OD POTRZEB (KINO LETNIE, WARSZTATY,
- ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURĄ REKREACYJNA
- SKATE PARK, BASEN, PUMPTRACK
- SIĘDOWIA, FITNESS, LODOWISKO "NA ŚWIECIE"

Nasze misje Gminy Zelów do roku 2027

GMINA ZELÓW TO PRZYJAZNE
MIEJSCE DO ŻYCIA I WYPOCZYWKU
NA ŁONIE PRZYRODY, OTWARTA NA ROZWÓJ
I NOWOCZESNOŚĆ, BOGATA W HISTORIĘ
I TRADYCJE SPOŁECZNO-KULTUROWE.
JEST MIEJSCEM, Z KTÓRYM WIĄŻĘ
SWOJĄ PRZYSZŁOŚĆ.

JESTEŚMY GMINA BOGATA,
PRZESZŁOŚCIĄ, OTWARTĄ
NA INNOWACJE, TOLERANCYJNĄ
I PRZYJAZNA, SKONCENTROWANA
NA SUKCES. OFERUJEMY WIELE
MOŻLIWOŚCI DLA LUDZI Z DOBRĄ
ENERGIĄ,

GMINA ZELÓW TO DOBRE MIEJSCE
DLA CIEBIE.
TUTAJ CZUJĘ SIĘ BEZPIECZNIE, MOJĄ
SIĘ ROZWIJAĆ, PRACOWAĆ I ODPOCZYWAĆ.
SPRAWDZISZ ?

JESTEŚMY GMINA...

~~PRZYJAZNĄ MIESZKAŃCOM I~~

~~GMINA ZELÓW TO...~~

~~BOGATĄ KULTURĄ I
HISTORYCZNIE Z WYDECYKOWANĄ
POTENCJAŁEM~~

BOGATĄ KULTURĄ I HISTORYCZNIE
WYKORZYSTUJĄCĄ SWÓJ POTENCJAŁ
ORAZ PRZYJAZNĄ MIESZKAŃCOM

Jesteśmy Gminą stwarzającą poczucie
stabilizacji, bezpieczeństwa oraz perspektywę
rozwoju dla mieszkańców. Opierając się o wielokulturowość
o turystykę, rolnictwo i przemysł ~~inwestycje~~

Jesteśmy Gminą opierającą się o wielokulturowość, turystykę,
rolnictwo i przemysł dzięki czemu stwarzamy poczucie
stabilizacji, bezpieczeństwa oraz perspektywę rozwoju
dla mieszkańców.

Jesteśmy Gminą...

Z ogromnymi możliwościami
i potencjałem

w rozwoju w dziedzinach:

przemysłu, turystyki, kultury,
otwartą na nowe technologie.